

**ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ**  
**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ**  
**ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ**  
**ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:**

---

**ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ:  
ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΕ  
ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**2021-2022**

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ, 2021**

## **Στοιχεία Επικοινωνίας Γραμματείας ΠΜΣ**

**Πληροφορίες:**

**Γραμματεία Μεταπτυχιακού:** Ζωή Δαλούκα – ΕΤΕΠ

Νέα Χηλή 68100 Αλεξανδρούπολη

Τηλ: 25510 30045

Fax: 25510 30050

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: [zdalouka@psed.duth.gr](mailto:zdalouka@psed.duth.gr)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.psed.duth.gr>

**Διευθύντρια ΠΜΣ:** Αναστασία Οικονομίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

## **Περιεχόμενα**

<b>Σκοποί του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών .....</b>	<b>4</b>
<b>Πρόγραμμα Σπουδών .....</b>	<b>4</b>
Ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών.....	5
Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών .....	8
Μαθήματα και διδάσκοντες .....	11
<b>Περιγραφή των μαθημάτων: .....</b>	<b>15</b>
<b>Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας .....</b>	<b>29</b>
A. Εισαγωγή φοιτητών και διαδικασία επιλογής .....	32
B. Ακαδημαϊκές υποχρεώσεις των ΜΦ .....	35
Γ. Όργανα και λειτουργία του Π.Μ.Σ. - Υποχρεώσεις των διδασκόντων .....	48
<b>Περιγράμματα Μαθημάτων.....</b>	<b>52</b>
<b>Παραρτήματα.....</b>	<b>121</b>
<b>Στοιχεία επικοινωνίας Διδασκόντων .....</b>	<b>127</b>

# Σκοποί του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

## Αντικείμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

είναι η μεταπτυχιακή διδασκαλία, έρευνα και πρακτική εφαρμογή σε τομείς της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης καθώς και της Άτυπης, μη Τυπικής και Τυπικής Εκπαίδευσης σε παιδιά, εφήβους και ενήλικες.

## Σκοποί του ΠΜΣ είναι:

- A. Η εξειδίκευση Πτυχιούχων των Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής ή Πτυχιούχων άλλων ομοταγών Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων θεωρητικής και θετικής κατεύθυνσης, με εκπαιδευτικό προσανατολισμό, στις σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές κατάρτισης και εκπαίδευσης εκπαιδευτικών με σκοπό να συμβάλλουν αποτελεσματικά, μέσα από καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών δυνατοτήτων πολυπολιτισμικών ομάδων, ώστε να αξιοποιούν με επάρκεια τα διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης (άτυπα, μη τυπικά και τυπικά) στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, στους Οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα της χώρας, καθώς και άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εκτός αυτής.
- B. Η σε βάθος κατάρτιση επιστημόνων, ώστε αυτοί να καταστούν ικανοί για την παραγωγή νέας γνώσης.

## Πρόγραμμα Σπουδών

Το πρόγραμμα μαθημάτων δομείται ως εξής:

**1<sup>ο</sup> εξάμηνο:** 4 μαθήματα κορμού (30 ΠΜ)

**2<sup>ο</sup> εξάμηνο:** 5 μαθήματα για κάθε κατεύθυνση – (30 ΠΜ/κατεύθυνση)

**Σύνολο Α' έτους: 9 μαθήματα = 60 ΠΜ**

**3<sup>ο</sup> εξάμηνο:**

- Σχεδιασμός + Υλοποίηση Πρακτικής Άσκησης (1 εβδομάδα + 2 εβδομάδες) (30ΠΜ).
- Επιλογή Θέματος για διπλωματική εργασία, Συνεργασία με επιβλέποντα για σχεδιασμό και αναζήτηση βιβλιογραφίας. Έναρξη εκπόνησης ΔΕ.

**4ο εξάμηνο :** Συγγραφή διπλωματικής εργασίας 30 ΠΜ

**Σύνολο Β' έτους: Πρακτική και Διπλωματική Εργασία = 60 ΠΜ**

Πιστωτικές Μονάδες (ECTS) για τη λήψη του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης :

1ο Εξάμηνο: Μαθήματα Κορμού	=	30
2ο Εξάμηνο: Μαθήματα Κατεύθυνσης	=	30
3ο Εξάμηνο: Πρακτική Άσκηση	=	30
4ο Εξάμηνο: Ολοκλήρωση ΔΕ	=	30

---

**Σύνολο ΠΜ/ECTS** = **120**

## **Ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών**

### **1<sup>ο</sup> Εξάμηνο – Μαθήματα Κορμού**

A/A	Κωδικός	Τίτλος	Πιστωτικές Μονάδες, ECTS
1	K1	Εθνοπολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση	8
2	K2	Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις/όψεις της κοινωνικο-πολιτισμικής εμψύχωσης	8
3	K3	Εκπαιδευτική έρευνα: μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων	8
4		Επιλογή ενός μαθήματος από τη λίστα των προσφερόμενων κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων	
<b>Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα</b>			
1	KE4	Δια βίου μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων	6
2	KE5	Εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού, ψηφιακές ιστορίες και πολυμεσικές εφαρμογές	6

## 2<sup>ο</sup> Εξάμηνο

**A' Κατεύθυνση: Άτυπες, μη τυπικές και τυπικές μορφές εκπαίδευσης**

A/A	Κωδικός	Τίτλος	Πιστωτικές Μονάδες ECTS
1	A1Y	Καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης	6
2	A2Y	Κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις της ανάπτυξης και της μάθησης	6
3	K6Y	Εθνογραφικές εφαρμογές στις τυπικές και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης	6
4		Επιλογή δύο μαθημάτων από τη λίστα των προσφερόμενων κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων	

### Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1	A3E	Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Παρεμβάσεις σε παιδιά με χρόνια ασθένεια Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Συνεργατικές μορφές εκπαίδευσης σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία	6
2	A4E	Πρακτικές μουσειακής αγωγής και φιλαναγνωσίας σε τυπικές και άτυπες ομάδες εκπαίδευσης	6
3	A5E	Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Εκπαίδευση μέσα από μουσική και θεατρική δράση	6

**2<sup>ο</sup> Εξάμηνο    B' Κατεύθυνση: Εκπαίδευση στη διαπολιτισμική ετοιμότητα**

A/A	Κωδικός	Τίτλος	Πιστωτικές Μονάδες ECTS
1	B1Y	Μελέτη της ετερότητας – διαπολιτισμική ετοιμότητα	6
2	B2Y	Διδασκαλία της ελληνικής σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα	6
3	K6Y	Εθνογραφικές εφαρμογές στις τυπικές και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης	6
4		Επιλογή δύο μαθημάτων από τη λίστα των προσφερόμενων κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων	
<b>Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα</b>			
1	B3E	Εκπαίδευση μειονοτήτων και μεταναστών	6
2	B4E	Αφηγήσεις της διαφορετικότητας: κείμενα και ιδεολογίες	6
3	B5E	Μέσα επικοινωνίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα	6

**3<sup>ο</sup> Εξάμηνο**

A/A	Κωδικός	Τίτλος	Πιστωτικές Μονάδες ECTS
1	MΠΑ	Μεταπτυχιακή Πρακτική Άσκηση	30
	ΔΣΒ	Διαλέξεις -Σεμινάρια - Βιωματικά εργαστήρια: Καινοτόμες εμψυχωτικές / εκπαιδευτικές παρεμβάσεις: Τάσεις και εφαρμογές	
	ΔΣΒ-1	Εκπαίδευση εμψυχωτών και εκπαιδευτικών: Η συνεργατική προσέγγιση του Lesson Study	
	ΔΣΒ-2	Σχεδιασμός – εφαρμογή – αξιολόγηση προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης	

**4<sup>ο</sup> Εξάμηνο**

A/A	Κωδικός	Τίτλος	Πιστωτικές Μονάδες ECTS
1	MΔΕ	Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία	30

## Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών

### Α' Εξάμηνο

Μαθήματα κορμού			
	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ECTS (ΠΜ)
1	<b>K1</b> - Εθνοπολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση	26	8
2	<b>K2</b> - Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις της κοινωνικο-πολιτισμικής εμψύχωσης	26	8
3	<b>K3</b> - Εκπαιδευτική έρευνα: μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων	26	8
4	<b>KE4</b> - Δια βίου μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων	26	6
5	<b>KE5</b> - Εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού, ψηφιακές ιστορίες και πολυμεσικές εφαρμογές	26	6
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟΥ</b>			<b>30 ΠΜ</b>

### Β' Εξάμηνο

Ειδίκευση Α': Άτυπες, μη Τυπικές και Τυπικές Μορφές Εκπαίδευσης σε Πολυπολιτισμικά Περιβάλλοντα			
	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ECTS (ΠΜ)
1	<b>A1Y</b> - Καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης	26	6
2	<b>A2Y</b> - Κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις της ανάπτυξης και της μάθησης	26	6
<b>Δύο (2)μαθήματα επιλογής από τα παρακάτω τρία (3) προσφερόμενα</b>			
3	<b>A3E</b> - Ειδικά θέματα και εφαρμογές	26	6
4	<b>A4E</b> - Ειδικά θέματα και εφαρμογές	26	6
5	<b>A5E</b> - Ειδικά θέματα και εφαρμογές	26	6
<b>Ένα (1) υποχρεωτικό μάθημα κορμού</b>			
6	<b>K6Y</b> - Εθνογραφικές εφαρμογές στις τυπικές και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης	26	6
	<b>ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ Β' ΕΞΑΜΗΝΟΥ</b>	<b>30 ΠΜ</b>	

Ειδίκευση Β': Εκπαίδευση στην διαπολιτισμική ετοιμότητα			
	ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ECTS (ΠΜ)
1	<b>B1Y</b> - Μελέτη της ετερότητας-Διαπολιτισμική ετοιμότητα	26	6
2	<b>B2Y</b> - Διδασκαλία της ελληνικής σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα	26	6
<b>Δύο (2) μαθήματα επιλογής από τα παρακάτω τρία (3) προσφερόμενα</b>			
3	<b>B3E</b> - Εκπαίδευση μειονοτήτων και μεταναστών	26	6
4	<b>B4E</b> - Αφηγήσεις της διαφορετικότητας : κείμενα και ιδεολογίες	26	6
5	<b>B5E</b> - Μέσα επικοινωνίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα	26	6
<b>Ένα (1) υποχρεωτικό μάθημα κορμού</b>			
6	<b>K6Y</b> - Εθνογραφικές εφαρμογές στις τυπικές και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης	26	6
	<b>ΣΥΝΟΛΟ</b>		<b>30 ΠΜ</b>

### Γ' Εξάμηνο

1	Πρακτική άσκηση	30
---	-----------------	----

### Δ' Εξάμηνο

1	Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία	30
---	----------------------------------	----

<b>ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (ECTS)</b>	<b>120 ΠΜ</b>
---	---------------

Στα παραπάνω μαθήματα (κορμού ή ειδίκευσης) η παρουσία των ΜΦ είναι υποχρεωτική. Επιτρέπονται μέχρι δύο (2) απουσίες (μία (1) δικαιολογημένη και μία (1) αδικαιολόγητη) σε κάθε μάθημα. Στην περίπτωση που ο αριθμός απουσιών είναι μεγαλύτερος των δύο (2) και οι λόγοι απουσίας είναι σοβαροί (εξαιρουμένων των επαγγελματικών υποχρεώσεων), τότε μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου Μ.Φ η περίπτωση εξετάζεται από την Συντονιστική Επιτροπή του ΠΜΣ, η οποία εγκρίνει ή όχι το αίτημα και εισηγείται στη Γ.Σ. για την τελική έγκριση.

Ο παρακάτω Πίνακας παρουσιάζει τις ώρες διδασκαλίας και τις ακαδημαϊκές πιστωτικές μονάδες στο σύνολο του προγράμματος. Κάθε ECTS αντιστοιχεί σε 25 ώρες φόρτου εργασίας.

Περιγραφή	Ωρες διδασκαλίας/ μάθημα	Σύνολο ωρών διδασκαλίας	Συνολικός φόρτος εργασίας φοιτητή	ECTS/ μάθημα	ECTS/ εξάμηνο
A': 4 μαθήματα κορμού: 3 υποχρεωτικά + 1 κατ'επιλογή υποχρεωτικό	26	104	750	Y – 8 ΕΥ - 6	30
B': 3 υποχρεωτικά μαθήματα + 2 επιλεγόμενο	26	130	750	6	30
Γ': Πρακτική Άσκηση			750		30
Δ': Διπλωματική Εργασία			750		30
<b>Σύνολο</b>			<b>3.000</b>		<b>120</b>

<b>Μαθήματα και διδάσκοντες</b>			
<b>Μαθήματα Κορμού</b>			
<b>Κωδ.</b>	<b>Τίτλος Μαθήματος</b>	<b>Υπεύθυνο/η μαθήματος</b>	<b>Διδάσκοντες</b>
K1	<i>Εθνοπολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση</i>	Γ. Μαυρομμάτης	Γ. Μαυρομμάτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ  Ε. Παπαναστασίου, Ε.ΔΙ.Π., ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
K2	<i>Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις / όψεις της κοινωνικο -πολιτισμικής εμψύχωσης</i>	E. Πεντέρη	E. Πεντέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ  Κ. Γιόφτσαλη, Ε.ΔΙ.Π., ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ  Μ. Λαντζουράκη, ΕΕΠ, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
K3	<i>Εκπαιδευτική έρευνα: μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων</i>	A. Σαπουντζής	A. Σαπουντζής, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ  A. Μάρκος, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΔΠΘ  Ε. Πεντέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
KE4	<i>Δια βίου μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων</i>	K. Πατλακίδης	K. Πατλακίδης, Διδάκτορας Εκπαίδευσης Ενηλίκων
KE5	<i>Εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού, ψηφιακές ιστορίες και πολυμεσικές εφαρμογές</i>	Δ. Πρέντζας	Δ. Πρέντζας, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
K6Y	<i>Εθνογραφικές εφαρμογές στις τυπικές και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης</i>	B. Δαλκαβούκης	B. Δαλκαβούκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας Εθνολογίας, ΔΠΘ

**Α' Κατεύθυνση: Άτυπες, μη τυπικές και  
τυπικές μορφές εκπαίδευσης**

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Υπεύθυνο/η μαθήματος	Διδάσκοντες
A1Y	<i>Καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης</i>	K.Καραδημητρίου	K. Καραδημητρίου, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ M. Σιδηροπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ M. Λαντζουράκη, ΕΕΠ, ΔΠΘ
A2Y	<i>Κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις της ανάπτυξης και της μάθησης</i>	A. Καρούσου	A. Καρούσου, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ X. Σακονίδης, Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΔΠΘ
A3E	<i>Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Παρεμβάσεις σε παιδιά με χρόνια ασθένεια</i>  <i>Ειδικά θέματα και εφαρμογές : Συνεργατικές μορφές εκπαίδευσης σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία</i>	B. Μπρουσκέλη	B. Μπρουσκέλη, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ I. Βουλγαρίδου, Διδάκτορας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας
A4E	<i>Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Πρακτικές μουσειακής αγωγής και φιλαναγνωσίας σε τυπικές και άτυπες ομάδες εκπαίδευσης</i>	K. Γιόφτσαλη	K. Γιόφτσαλη, Ε.ΔΙ.Π., ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ B. Βασιλούδη, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης
A5E	<i>Ειδικά θέματα και εφαρμογές : Εκπαίδευση μέσα από μουσική και θεατρική δράση</i>	M. Λαντζουράκη	M. Λαντζουράκη, ΕΕΠ, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ E. Κοψαλίδου, ΕΕΠ, Σχολή Επιστημών Αγωγής, ΔΠΘ

## Β' Κατεύθυνση: Εκπαίδευση στη διαπολιτισμική ετοιμότητα

Κωδ.	Τίτλος Μαθήματος	Υπεύθυνο/η μαθήματος	Διδάσκοντες
B1Y	<i>Μελέτη της ετερότητας- διαπολιτισμική ετοιμότητα</i>	A. Σαπουντζής	A. Σαπουντζής, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ Δ. Σακκά, Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, ΔΠΘ
B2Y	<i>Διδασκαλία της ελληνικής σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα</i>	M. Μητσιάκη	M. Μητσιάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας, ΔΠΘ M. Σιδηροπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
B3E	<i>Εκπαίδευση μειονοτήτων και μεταναστών</i>	Γ. Μαυρομμάτης	Γ. Μαυρομμάτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ Κ. Τσιτσελίκης, Καθηγητής, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
B4E	<i>Αφηγήσεις της διαφορετικότητας: κείμενα και ιδεολογίες</i>	A. Οικονομίδου	A. Οικονομίδου, Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ Σ. Ιακωβίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
B5E	<i>Μέσα επικοινωνίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα</i>	N. Παναγιώτου	N. Παναγιώτου, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Δημοσιογραφίας, ΑΠΘ

**Μεταπτυχιακή Πρακτική Άσκηση –  
Διαλέξεις - Σεμινάρια - Βιωματικά εργαστήρια**

<b>Κωδ.</b>	<b>Καινοτόμες εμψυχωτικές / εκπαιδευτικές παρεμβάσεις: Τάσεις και εφαρμογές</b>	<b>Υπεύθυνο/η μαθήματος</b>	<b>Διδάσκοντες</b>
ΔΣΒ-1	<i>Εκπαίδευση εμψυχωτών και εκπαιδευτικών: Η συνεργατική προσέγγιση του Lesson Study</i>	Κ. Γιόφτσαλη	Κ. Γιόφτσαλη, ΕΔΙΠ, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ Ε. Πεντέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ Γ. Ρεκαλίδου, Ομότιμη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
ΔΣΒ-2	<i>Σχεδιασμός, εφαρμογή, αξιολόγηση προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης</i>	Γ. Μαυρομμάτης	Γ. Μαυρομμάτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

## Περιγραφή των μαθημάτων:

### Μαθήματα Κορμού (και για τις δύο κατευθύνεις)

#### K1. Εθνοπολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση

Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται προσπάθεια αρχικά να προσεγγιστούν οι έννοιες του έθνους και του εθνικισμού. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται ως επί το πλείστον οι θεωρίες για τον εθνικισμό, η σημασία του ευρωπαϊκού διαφωτισμού στη διαμόρφωση της ιδέας του έθνους η φύση και η πορεία συγκρότησης της εθνικής ταυτότητας στις νεωτερικές κοινωνίες της Ευρώπης. Στη συνέχεια διερευνάται η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα (19ος – αρχές 20ού αι.), σε συνάρτηση με την εκάστοτε κρατική πολιτική απέναντι στις μειονότητες. Η διερεύνηση του ειδικού ρόλου της εκπαίδευσης στην έκβαση των εθνικών συγκρούσεων στα Βαλκάνια αποτελεί εκ των ων ουκ άνευ συνθήκη για την κατανόηση του βαρύνοντος ρόλου που έπαιξε ο εκπαιδευτικός μηχανισμός στα πλαίσια του εθνικού κράτους και των εθνικών διεκδικήσεων.

Στη συνέχεια, εξετάζεται, από κοινωνιολογική οπτική, η ιδιαίτερη συμβολή της εκπαίδευσης στη συγκρότηση και αναπαραγωγή των κοινωνικών ιεραρχιών και ανισοτήτων. Αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο ο εκπαιδευτικός θεσμός χειρίζεται τις διαφορές του μαθητικού πληθυσμού ως προς την εθνοπολιτισμική υπαγωγή και την κοινωνική τάξη, δύο βασικές παραμέτρους που καθορίζουν τη σχέση των κοινωνικών υποκειμένων με την εκπαίδευση.

Τέλος, μετά από μια εκτενή αναφορά στον πολιτισμό ως αξιακό σύστημα, στον τρόπο που δομούνται οι ταυτότητες και στο ζήτημα της ετερότητας, η συζήτηση επικεντρώνεται στις πεποιθήσεις που φαίνεται να υπάρχουν αναφορικά με τον πολιτισμικά διαφορετικό μαθητή και το πως αυτές επηρεάζουν τόσο την εκπαιδευτική πολιτική όσο και τη διδακτική πρακτική. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα προτάγματα της εκπαίδευσης και στο πως αυτά τροποποιούνται κατά τη μετάβαση από νεωτερικότητα στη μετανεωτερικότητα.

#### K2. Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις/όψεις της κοινωνικο -πολιτισμικής εμψύχωσης

Το μάθημα αποτελείται από 2 ενότητες. Η πρώτη αφορά στην κοινωνικο-πολιτισμική εμψύχωση και στον τρόπο που αξιοποιώντας σύγχρονες έννοιες και μεθόδους της διδακτικής διαμορφώνει τα χαρακτηριστικά της ως εκπαιδευτική καινοτομία. Περιγράφονται η έννοια, οι αρχές και η σημασία της κοινωνικο-πολιτισμικής εμψύχωσης ως ένα σύστημα ιδεών, πρακτικών και μεθόδων με ανθρωποκεντρικά χαρακτηριστικά που αντιλαμβάνεται το άτομο ως ενεργό φορέα της δικής του ανάπτυξης σε διαλεκτική σχέση με το κοινωνικό γίγνεσθαι. Η φύση και

λειτουργία της κοινωνικο-πολιτισμικής εμψύχωσης συζητιούνται ιστορικά και επιστημολογικά. Στη βάση αυτή αναλύονται διάφοροι ορισμοί και προσδιορίζονται τα χαρακτηριστικά και οι διαστάσεις της. Παρουσιάζονται διάφορες μέθοδοι, πρακτικές και τεχνικές που αξιοποιούνται στην κοινωνικο-πολιτισμική εμψύχωση και συζητιούνται τα βήματα και οι προκλήσεις σχεδιασμού και υλοποίησης εμψυχωτικών παρεμβάσεων εστιάζοντας στα χαρακτηριστικά και τις δεξιότητες του εμψυχωτή, μέσα από την ανάλυση σχετικών προγραμμάτων και δράσεων από τη σύγχρονη ελληνόγλωσση και διεθνή βιβλιογραφία.

Η δεύτερη ενότητα εστιάζει σε κινήματα και προσεγγίσεις αναφορικά με τις σύγχρονες μορφές αξιολόγησης στα διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια της τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης. Παρουσιάζονται στρατηγικές για τον σχεδιασμό καθώς και την εφαρμογή της άτυπης αξιολόγησης των εμψυχωτικών δράσεων ή εμψυχωτικών προγραμμάτων. Εξετάζεται η σύνδεση των θεωριών που στηρίζουν τις άτυπες μορφές αξιολόγησης και τις θεωρητικές προσεγγίσεις του αναστοχασμού εστιάζοντας στα είδη του αναστοχασμού στο πεδίο εφαρμογής εμψυχωτικών – εκπαιδευτικών δράσεων. Παρουσιάζονται οι βασικές αρχές και η μεθοδολογία του Lesson Study ως μοντέλο διεθνώς αναγνωρισμένο, επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών και οι συνδέσεις σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο μεταξύ των άτυπων μορφών αξιολόγησης - του αναστοχασμού και - του Lesson Study στο πλαίσιο της εφαρμογής εμψυχωτικών προγραμμάτων.

### **Κ3. Εκπαιδευτική έρευνα: Μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων**

Στόχος του μαθήματος είναι να παρέχει στους φοιτητές τις μεθοδολογικές γνώσεις που είναι απαραίτητες για τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων στα πλαίσια μίας επιστημονικής έρευνας. Οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές της ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας καθώς και με τις βασικές μεθόδους της περιγραφικής και επαγγειακής στατιστικής. Ειδικότερα, στα πλαίσια του μαθήματος οι φοιτητές θα εμβαθύνουν σε θέματα ανάλυσης λόγου, ανάλυσης περιεχομένου και ανάλυσης συνομιλίας, θα εξοικειωθούν με τον σχεδιασμό πειραμάτων και ερευνών ερωτηματολογίου. Τέλος θα κληθούν να σχεδιάσουν μία μικρής κλίμακας έρευνα, να συλλέξουν σχετικά δεδομένα και να πραγματοποιήσουν τις κατάλληλες αναλύσεις.

### **ΚΕ4. Δια βίου μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων**

Η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες ενός εκπαιδευτικού συστήματος που έχει ως κεντρική φιλοσοφική και πολιτική έννοια την έννοια της «δια βίου μάθησης». Η εκπαίδευση ενηλίκων περιλαμβάνει δραστηριότητες που αναπτύσσονται τόσο στο πεδίο της τυπικής όσο και στο πεδίο της μη-τυπικής εκπαίδευσης. Το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων που απευθύνονται σε ενηλίκους παρουσιάζει μια μεγάλη διαφοροποίηση και αφορά τόσο στην υλοποίηση προγραμμάτων που έχουν ως στόχο τη γενικότερη πνευματική και μορφωτική καλλιέργεια των ενηλίκων (τα οποία συνήθως περιγράφονται με τους

όρους «προγράμματα λαϊκής επιμόρφωσης» ή «προγράμματα γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων») όσο και σε προγράμματα που έχουν ως στόχο την εξυπηρέτηση της επαγγελματικής διάστασης του ανθρώπινου βίου ή της αγοράς εργασίας (τα οποία περιγράφονται με όρους όπως «προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης ή και επιμόρφωσης εργαζομένων»). Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα θεμελιώδη στοιχεία του πεδίου της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ενδεικτικά, ορισμένα από τα ζητήματα που προσεγγίζονται είναι τα ακόλουθα:

- Η εξέλιξη του πεδίου της εκπαίδευσης ενηλίκων διεθνώς και στην Ελλάδα.
- Η έννοια της δια βίου μάθησης και η σχέση της με την εκπαίδευση ενηλίκων.
- Οι βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις για τη μάθηση των ενηλίκων αλλά και για την εκπαίδευση των ενηλίκων.

Βασικές παράμετροι που αφορούν στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη διδασκαλία των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων:

- α) Σχεδιασμός περιεχομένου προγράμματος (Αναλυτικό Πρόγραμμα),
- β) Μάθηση,
- γ) Γνώση,
- δ) Εκπαιδευόμενοι,
- ε) Παιδαγωγική,
- στ) Ο ρόλος των εκπαιδευτών / εκπαιδευτικών,
- ζ) Αξιολόγηση.

#### **ΚΕ5. Εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού, Ψηφιακές ιστορίες και πολυμεσικές εφαρμογές**

Το μάθημα αποσκοπεί στη θεωρητική και πρακτική μελέτη σύγχρονων πτυχών στον τομέα της εκπαίδευσης, δηλαδή ψηφιακές ιστορίες, πολυμεσικές εφαρμογές και εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού καθώς και ο συνδυασμός τους. Επιδιώκεται η απόκτηση γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων ώστε να συνδυάζονται τα πλεονεκτήματα της αφήγησης με αυτά των ψηφιακών εργαλείων και των εκπαιδευτικών γλωσσών προγραμματισμού για την υλοποίηση ψηφιακών ιστοριών καθώς και της επεξεργασίας τους για την υποστήριξη της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας.

#### **Κ6Υ. Εθνογραφικές εφαρμογές στις τυπικές και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης**

Το μάθημα περιλαμβάνει καταρχάς την αποσαφήνιση της έννοιας «Εθνογραφία» και την ιστορική της εξέλιξη. Ο βασικός στόχος αυτής της θεωρητικής

προσέγγισης είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τη σχέση Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας από τη μια μεριά, και Εθνογραφίας από την άλλη, τόσο στο πλαίσιο του λεγόμενου «Εθνογραφικού Ρεαλισμού», δηλαδή την κλασική εκδοχή της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, όσο και στο πλαίσιο της «Πολιτισμικής Κριτικής», που ανανέωσε την επιστημολογική συζήτηση για την Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Εθνογραφία. Στη συνέχεια επιδιώκεται η συστηματική διδασκαλία των μεθοδολογικών εργαλείων της εθνογραφικής προσέγγισης (συμμετοχική παρατήρηση, συνέντευξη, ημερολόγιο κ.λπ.) στο πλαίσιο των ποιοτικών μεθόδων έρευνας, ώστε οι φοιτητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών να εξοικειωθούν με μια κατ' αρχήν μεθοδολογική διαδικασία.

Στη συνέχεια, στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές την αναγκαιότητα της εθνογραφικής προσέγγισης απέναντι στη σύγχρονη εκπαιδευτική διαδικασία, όσον αφορά τόσο τις τυπικές όσο και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης. Καταρχάς αποσαφηνίζεται η βασική (μεθοδολογική κατά κύριο λόγο) διαφορά ανάμεσα στα γνωστικά αντικείμενα Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης και Ανθρωπολογία της Εκπαίδευσης, αλλά και τα πλαίσια της σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας τόσο διεθνώς όσο κυρίως στην ελληνική εκπαίδευση (εκπαίδευση μεταναστών, μειονοτική εκπαίδευση, εκπαίδευση ενηλίκων κ.λπ.), ώστε να διαμορφωθεί ένα σαφές πλαίσιο εφαρμογής της εθνογραφικής μεθόδου ως εργαλειακής προσέγγισης για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, διδακτικών προσεγγίσεων κ.λπ. στην τυπική και την άτυπη εκπαίδευση. Βασικά εννοιολογικά εργαλεία για την προσέγγιση των ζητημάτων αυτών είναι οι έννοιες της ταυτότητας και της ετερότητας, τα γνωστικά μοντέλα, η συσχέτιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με την έννοια του πολιτισμού (culture) κ.λπ.

## Μαθήματα Α' Ειδίκευσης

### Άτυπες, μη Τυπικές και Τυπικές Μορφές Εκπαίδευσης σε Πολυπολιτισμικά Περιβάλλοντα

#### Α1Υ. Καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης

Το μάθημα δομείται σε τρεις ενότητες:

Η πρώτη ενότητα αφορά τις Κοινωνικές σχέσεις συνομηλίκων στο εκπαιδευτικό πλαίσιο και περιλαμβάνει: Την προσέγγιση της ακαδημαϊκής και κοινωνικής μάθησης. Την παιδαγωγική αλληλεπίδραση και κοινωνική μάθηση. Τις σύγχρονες και παραδοσιακές προσεγγίσεις του ρόλου των συμμετεχόντων στην τάξη. Τις δημοκρατικές μορφές επικοινωνίας στην τάξη. Την ανάδειξη της οπτικής της εκπαίδευσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως θεμελιώδους. Τις κοινωνικές σχέσεις των μαθητών/ριών. Τα κριτήρια επιλογής και απόρριψης. Τη διερεύνηση των κοινωνικών σχέσεων. Τις κοινωνιομετρικές τεχνικές, την επεξεργασία, μελέτη των δεδομένων και τις μορφές παρέμβασης. Παρουσίαση εργασιών.

Η δεύτερη ενότητα αφορά την Εξατομικευμένη μάθηση με εποπτεία (EME) και περιλαμβάνει: Σύντομη ιστορική αναδρομή. Οι θεωρητικές βάσεις: οι θεωρίες της κοινωνικής οικοδόμησης της μάθησης (Vygotsky, Bruner, Perret-Clermont, Doise, Mugny, Winnicott) και η συμβολή τους στη σύγχρονη παιδαγωγική και τη μαθησιακή διαδικασία. Η EME και η συνεργατική μάθηση, τα γνωστικά και κοινωνικά οφέλη για τους εμπλεκόμενους σε αυτήν. Η EME ως ενίσχυση της τυπικής διδασκαλίας και η αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας. Η EME, η παιδαγωγική αλληλοβοήθεια και οι μορφές της. Οι στρατηγικές βοήθειας και η διαχείρισή τους. Τα όρια της EME. Η υποστηρικτική μάθηση (*l'étagage*). Μορφές εφαρμογής της EME στη σχολική τάξη στο πλαίσιο της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής. Γνωστικές και κοινωνικές αλληλεπιδράσεις κατά την εφαρμογή της EME. Η προσαρμογή του *tuteur* στις ανάγκες του αρχάριου. Η διαμεσολαβούμενη μάθηση και ο διαμεσολαβητικός ρόλος του εκπαιδευτικού στη διαδικασία απόκτησης της γνώσης. Η πολιτισμική διάσταση της διαμεσολάβησης. Οι προσανατολισμοί της έρευνας και η μελέτη παραδειγμάτων για την EME: η σύνδεση δημοτικού σχολείου και νηπιαγωγείου, η ανάγνωση στο δημοτικό σχολείο και το νηπιαγωγείο, η διαπολιτισμική μάθηση με εποπτεία, η μεθοδολογική και παιδαγωγική EME στο Πανεπιστήμιο.

Η τρίτη ενότητα αφορά τη Συνεργατική μάθηση: θεωρητικό πλαίσιο και εφαρμογή: Ο όρος συνεργατική μάθηση αναφέρεται στη μέθοδο διδασκαλίας, η οποία έχει οργανωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε οι εκπαιδευτικοί στόχοι να υλοποιούνται από μικρές ομάδες μαθητών που αλληλεπιδρούν. Στη σύγχρονη εκπαιδευτική βιβλιογραφία αναδεικνύονται τόσο η αποτελεσματικότητα της μεθόδου όσο και τα οφέλη για τους μαθητές στην καλλιέργεια ανώτερων νοητικών λειτουργιών, στην κοινωνική συμπεριφορά, στην αποδοχή διαφορετικών πολιτισμών κ.α..

Στη διάρκεια των σεμιναρίων θα προσδιορίσουμε την έννοια της συνεργατικής μάθησης, τον τρόπο που αυτή συνδέεται με την αποτελεσματική μάθηση και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τον μαθητή σήμερα και θα αναλύσουμε βήμα προς βήμα τις διαδικασίες εφαρμογής της σε ομάδες μαθητών σε πλαίσια τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης.

## 1η υποενότητα

Συνεργατική μάθηση: εννοιολόγηση του όρου και χαρακτηριστικά που την προσδιορίζουν, παιδαγωγικές διαστάσεις και αποτελεσματικότητα για τη σύγχρονη εκπαίδευση.

## 2η υποενότητα

Ζητήματα εφαρμογής της συνεργατικής μάθησης: σχεδιασμός των εκπαιδευτικών στόχων, χωρισμός των ομάδων, δημιουργία θετικής αλληλεξάρτησης, διασφάλιση της συνεισφοράς όλων των μελών στην ομαδική εργασία, αξιολόγηση της ομαδικής εργασίας.

### 3η υποενότητα

Πρακτική εφαρμογή: οι φοιτητές καλούνται να μελετήσουν τη σχετική βιβλιογραφία (δίδεται επιλεγμένο υλικό στην τάξη για τον σκοπό αυτό) και να προετοιμάσουν σε μικρές ομάδες ένα παράδειγμα εφαρμογής της συνεργατικής μάθησης.

### 4η υποενότητα

Πρακτική εφαρμογή: οι ομάδες των φοιτητών καλούνται να παρουσιάσουν στην τάξη αναλυτικά το παράδειγμα εφαρμογής της συνεργατικής μάθησης που σχεδίασαν. Ακολουθεί συζήτηση και σχολιασμός για την κάθε εφαρμογή που παρουσιάστηκε.

## A2Y. Κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις της ανάπτυξης και της μάθησης

Σε αντίθεση με τις κλασικές θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης οι οποίες εστίαζαν, ως επί το πλείστον, σε εσωτερικές διεργασίες μάθησης, πιο σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις εκλαμβάνουν την ανάπτυξη ως μία σύνθετη δυναμική διεργασία άρρηκτα συνδεδεμένη με το πλαίσιο ή περιβάλλον (διαπροσωπικό, κοινωνικό, πολιτισμικό, γλωσσικό, κλπ) με το οποίο αλληλεπιδρά καθημερινά το παιδί. Προτείνουν πως η ανάπτυξη μπορεί να μελετηθεί και να ερμηνευθεί μόνο ως αναπόσπαστο μέρος του πολυσύνθετου πλαισίου αυτού.

Με αφετηρία τη θεωρία του Vygotsky και με αναφορές σε πιο σύγχρονα 'παραδείγματα' (π.χ. θεωρία της έμφυτης διυποκειμενικότητας, θεωρία της δραστηριότητας, θεωρία των δυναμικών συστημάτων και της οικοσυστημικής προσέγγισης της ανάπτυξης), το μάθημα στοχεύει στην παρουσίαση και κριτική συζήτηση των θεωρητικών προσεγγίσεων που δίνουν έμφαση στον ρόλο της αλληλεπίδρασης, των διαπροσωπικών σχέσεων, του κοινωνικού περιβάλλοντος και του εκάστοτε πολιτισμικού πλαισίου μέσα στο οποίο μεγαλώνει το παιδί. Πρόκειται για θεωρητικές προτάσεις στα πλαίσια των οποίων η ανάδυση των γνωστικών ικανοτήτων και η μάθηση λαμβάνουν χώρα με τρόπο πάντα συνεργατικό και πολυδιάστατο.

## A3E. Ειδικά θέματα και εφαρμογές:

- Παρεμβάσεις σε παιδιά με χρόνια ασθένεια
- Συνεργατικές μορφές εκπαίδευσης σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία

### Α) Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Παρεμβάσεις σε παιδιά με χρόνια ασθένεια

Σκοπός αυτής της ενότητας είναι να παρουσιάσει το πλαίσιο αντιμετώπισης παιδιών με χρόνια ασθένεια καθώς και τις ενδεδειγμένες πρακτικές. Θέματα που μελετώνται, αναλύονται και συζητούνται αποτελούν, μεταξύ άλλων: η αντίληψη της

χρόνιας ασθένειας από το παιδί, η σχέση των αναπτυξιακών έργων με τη χρόνια ασθένεια, οι επιπτώσεις της στην οικογένεια, η αντιμετώπιση της καταληκτικής ασθένειας, προτεινόμενες ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις, παραδείγματα προγραμμάτων παρέμβασης για παιδιά και γονείς.

**Β) Ειδικά θέματα και εφαρμογές:** Συνεργατικές μορφές εκπαίδευσης σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία

Σκοπός της ενότητας είναι να παρουσιάσει τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παιδιών και τρόπους στήριξης και εκπαίδευσής τους. Θα αναλυθούν η φύση και τα χαρακτηριστικά παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, και συγκεκριμένα με προβλήματα προσαρμογής, ΔΕΠ-Υ, ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές και διαταραχές νοητικού δυναμικού. Ακόμη θα παρουσιαστούν στρατηγικές και θα περιγραφούν παρεμβάσεις για την υποστήριξη και την εκπαίδευση παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει σε ζητήματα που αφορούν συνεργατικές μορφές εκπαίδευσης μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία.

#### **A4E. Ειδικά θέματα και εφαρμογές:**

**Πρακτικές μουσειακής αγωγής και φιλαναγνωσίας σε τυπικές και άτυπες ομάδες εκπαίδευσης**

Το εν λόγω μάθημα επιχειρεί να εξοικειώσει τους συμμετέχοντες με πρακτικές, εργαλεία και δράσεις προώθησης της μουσειακής αγωγής και φιλαναγνωσίας σε τυπικές και άτυπες ομάδες μάθησης. Συγκεκριμένα, οι ενότητες που θα αναπτυχθούν περιλαμβάνουν τα εξής θέματα:

##### **A. Πρακτικές μουσειακής αγωγής**

- Παρουσίαση και ανάλυση μοντέλων επικοινωνίας και η εφαρμογή τους στο μουσείο.
- Θεωρίες για την εκπαίδευση: ποιες είναι και πώς έχουν επηρεάσει τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση εκθεμάτων και προγραμμάτων στο μουσείο
- Ανάπτυξη στρατηγικών μάθησης μέσω αντικειμένων
- Σχεδιασμός και αξιολόγηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε τυπικές ομάδες.
- Σχεδιασμός και αξιολόγηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε άτυπες ομάδες.
- Μελέτη περίπτωσης σε μουσεία της πόλης.
- Παρουσίαση Μελέτης περίπτωσης από τους φοιτητές
- Μουσεία και φιλαναγνωσία (συνδιδασκαλία)

##### **B. Πρακτικές Φιλαναγνωσίας**

- Θεωρίες ανάγνωσης λογοτεχνικών κειμένων
- Το περιβάλλον της φιλαναγνωσίας στην Ελλάδα και την Ευρώπη

- Φιλαναγνωσία και αναλυτικό πρόγραμμα στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση
- Σχεδιασμός δράσεων φιλαναγνωσίας: μελέτη παραδειγμάτων
- Παρουσίαση προγραμμάτων φιλαναγνωσίας με εστίαση στον χώρο του μουσείου

#### **Α5Ε. Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Εκπαίδευση μέσα από μουσική και θεατρική δράση**

Με βάση την σύζευξη των δύο τεχνών, της μουσικής και του θεάτρου, οι φοιτητές θα προσεγγίσουν μέσα από την θεατρική και τη μουσική τεχνική, τη φύση και τις λειτουργίες της δραματικής και της μουσικής τέχνης.

Με παιχνίδια ρόλων, αυτοσχεδιασμό, διδασκαλία μουσικών μοτίβων και τραγουδιών θα γνωρίσουν τον τρόπο διαχείρισης των εκφραστικών τους μέσων, ενώ παράλληλα θα προσπαθήσουν να ενσωματώσουν ήχους και ρυθμούς στις εκπαιδευτικές τους δράσεις. Στόχος, να μπορούν να οργανώσουν ένα θεατρικό δρώμενο χρησιμοποιώντας και συνδυάζοντας δραματικό λόγο, ρυθμό και μουσική.

Επιπρόσθετα, σκοπός του θεατρικού μέρος των μαθημάτων η κατανόηση της μεθοδολογίας του θεάτρου και η χρήση αυτής ως θεατρικό εργαλείο για την προσέγγιση, αντίληψη και επίλυση καταστάσεων. Μέσα από αυτοσχεδιασμό, ανάλυση ρόλων και τεχνικές θεάτρου επιδιώκεται η αντίληψη της οργάνωσης του χρόνου, του χώρου και της δομής μιας θεατρικής πράξης. Η διερεύνηση των ηχοχρωμάτων και του ρυθμού του λόγου, η χρήση ηχοτοπίων και μουσικής αποσκοπεί στην ενίσχυση ή αποφόρτιση της δραματικής έντασης των υπό ανάπτυξη θεμάτων.

### **Μαθήματα Β' Ειδίκευσης**

#### **Εκπαίδευση στη διαπολιτισμική ετοιμότητα**

##### **Β1Υ. Μελέτη της ετερότητας- διαπολιτισμική ετοιμότητα**

Σκοπός του μαθήματος είναι η ανάδειξη των ζητημάτων που μπορεί να προκύψουν σε ένα πολυπολιτισμικό σχολικό πλαίσιο, η θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευτικών και η ενδυνάμωση τους μέσα από βιωματικές διαδικασίες ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις που μπορεί να θέσει ένα τέτοιο περιβάλλον. Στη σειρά των διαλέξεων του μαθήματος αυτό εξετάζονται διαφορετικές μορφές ετερότητας (εθνότητα, φύλο, θρησκεία, γλώσσα) στο πλαίσιο της σχολικής τάξης.

Εξετάζεται ακόμη η ανάπτυξη των προκαταλήψεων στα παιδία καθώς και κοινωνικο-ψυχολογικές θεωρίες διομαδικών σχέσεων. Έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη της ταυτότητας του «εαυτού» και του «άλλου» μέσα από διαφορετικά θεωρητικά πλαίσια. Επίσης αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ανάπτυξη των στερεοτύπων,

πως αναπτύσσεται το περιεχόμενο τους, το ρόλο σε γνωστικό επίπεδο στην επεξεργασία των πληροφοριών καθώς και τη σημασία τους για τις σχέσεις μεταξύ των ομάδων. Μελετώνται τεχνικές μείωσης των προκαταλήψεων και άμβλυνσης των στερεοτύπων. Τέλος γίνεται αναφορά σε θεωρίες που αφορούν την πολιτισμική προσαρμογή μειονοτήτων σε νέα πολιτισμικά περιβάλλοντα.

### **B2γ. Διδασκαλία της ελληνικής σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα**

Ο σκοπός: Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειώσει τους/τους φοιτητές/τριες με τις ιδιαιτερότητες και τις δυνατότητες γύρω από τη διδασκαλία τους ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας και ως γλώσσας καταγωγής/πολιτισμικής κληρονομιάς (*heritage language*). Ξεκινώντας από τον θεωρητικό προβληματισμό γύρω από τη δι/πολυγλωσσία και τις γλωσσικές στάσεις απέναντι στις γλώσσες καταγωγής και την επίσημη γλώσσα του σχολείου, έμφαση θα δοθεί στο πώς μέσα από πρακτικές κριτικού γραμματισμού και παρεμβάσεις τους οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διδάξουν την ελληνική σε παιδιά από μειονοτικά ή μεταναστευτικά περιβάλλοντα, καλλιεργώντας παράλληλα τον σεβασμό στη γλωσσική και ευρύτερα κοινωνιοπολιτισμική ποικιλότητα σε όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως καταγωγής.

### **B3ε Εκπαίδευση μειονοτήτων και μεταναστών**

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος γίνεται μια εκτενής παρουσίαση των λειτουργιών και του ρόλου της δημόσιας εκπαίδευσης στα πλαίσια του έθνους κράτους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον ομοιογενοποιητικό ρόλο της εκπαίδευσης αναφορικά με την κουλτούρα και την εθνική ταυτότητα, καθώς και στα ζητήματα που ανακύπτουν κατά την μετάβαση από νεωτερικά/ εθνικά σε μετανεωτερικά/ μεταεθνικά σχήματα οργάνωσης της κοινωνίας και την επιρροή που έχει αυτό στην εκπαίδευση. Το πρώτο μέρος κλείνει με μια εκτενή αναφορά στην εκπαιδευτική πολιτική και στους τρόπους διαμόρφωσή της.

Το δεύτερο μέρος του μαθήματος ξεκινά με μια αναφορά στα μειονοτικά δικαιώματα με έμφαση στα γλωσσικά και εκπαιδευτικά δικαιώματα στην Ευρώπη, και μετά από μια μικρή αναφορά στα είδη των μειονοτήτων και στη μειονοτική σχέση, προχωρά στη παρουσίαση των ιστορικών και γλωσσικών μειονοτήτων στην Ελλάδα και στη μελέτη των ζητημάτων που σχετίζονται με την εκπαίδευσή τους.

Στο τρίτο μέρος του μαθήματος γίνεται μια εκτενής παρουσίαση και σχολιασμός των μεγάλων προγραμμάτων που αναπτύχθηκαν στην Ελλάδα από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 (Εκπαίδευση Τσιγγανοπαίδων, Εκπαίδευση Μουσουλμάνοπαίδων, Εκπαίδευση Μεταναστών, Παλιννοστούντων και Ελληνοπαίδων εξωτερικού).

Στο τέταρτο μέρος γίνεται, κατ' αρχάς, παρουσίαση των δίγλωσσων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υπάρχουν στην Ευρώπη για παιδιά ιστορικών μειονοτήτων, και στη συνέχεια, παρουσίαση του ζητήματος της εκπαίδευσης παιδιών

μεταναστών, με έμφαση στο ζήτημα του προφύλ των μεταναστών/ μετακινούμενων πληθυσμών στην Ελλάδα κατά δεκαετία 1990 αλλά και σήμερα (transit migration), των εκπαιδευτικών αναγκών τους, της εκ περιτροπής φοίτησης, και του σχεδιασμού και αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων για παιδιά μετανάστες.

#### **B4E Αφηγήσεις της διαφορετικότητας: κείμενα και ιδεολογίες**

Το μάθημα εστιάζει στις κυρίαρχες εκφάνσεις της διαφορετικότητας (έμφυλη ταυτότητα, αναπηρία, κοινωνική τάξη, γλώσσα, εθνική υπαγωγή, θρησκεία) και στον τρόπο που αυτές αναπαρίστανται στη λογοτεχνία. Εκκινώντας από μια εξέταση των εννοιολογημάτων «ιδεολογία» και «διαφορετικότητα», και της λογοτεχνικής έννοιας της «αναπαράστασης» θα περάσουμε σε αναλύσεις επιλεγμένων λογοτεχνικών κειμένων τόσο της Ελληνικής όσο και της διεθνούς γραμματείας τα οποία διακλαδίζονται σε δύο διαφορετικές κατευθύνσεις: τη λογοτεχνία που απευθύνεται σε παιδιά και αυτή που απευθύνεται σε ενήλικες.

#### **B5E Μέσα επικοινωνίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα**

##### **Μάθημα 1 – Εισαγωγή**

Εισαγωγή στην προβληματική του μαθήματος. Τι είναι η πολυπολιτισμικότητα, γιατί μιλάμε για κρίση της πολυπολιτισμικότητας, ποια η σχέση με τα MME και τη δημοσιογραφία.

##### **Μάθημα 2 – Θεωρίες του Έθνους και του Εθνικισμού**

Τι είναι το έθνος, οι εθνοτικές ταυτότητες, και τι ο εθνικισμός; Θεωρίες των Anderson, Gellner, Smith κ.α. Τι ρόλο παίζει η παγκοσμιοποίηση;

##### **Μάθημα 3 – Θεωρητικές Προσεγγίσεις στην Πολυπολιτισμικότητα**

Ποιες είναι οι κανονιστικές και θεωρητικές προσεγγίσεις στη διαφορετικότητα;  
Πως οφείλουμε να διαχειριζόμαστε και να αντιμετωπίζουμε τη διαφορετικότητα;

##### **Μάθημα 4 – Θεωρίες των MME και Πολιτισμική Διαφορά**

Κοινωνικο-ψυχολογικές προσεγγίσεις: ποιά είναι τα αποτελέσματα των MME στη διαφορετικότητα; Θεωρία των μέσων, πολιτική-οικονομία,

##### **Μάθημα 5 – Παραγωγή-Χρήση των MME και διαφορετικότητα**

MME και διαφορετικότητα; Παραγωγή-χρήση των MME

##### **Μάθημα 6 – Τα μέσα της διαφορετικότητας**

Μήπως τα μέσα που παράγονται και απευθύνονται σε διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες καλύπτουν τις ελλείψεις των παραδοσιακών MME; Προς μια ταξινόμιση των μέσων της διαφορετικότητας.

##### **Μάθημα 7 – Αναπαραστάσεις της Διαφορετικότητας**

Θεωρίες της αναπαράστασης: Αναπαραστάσεις της διαφορετικότητας στα MME; Στερεότυπα, framing, critical discourse analysis, σημειολογία και η

παραστατική (performative)

Μάθημα 8 – Αναπαραστάσεις της Διαφορετικότητας II

Μάθημα 9 – Κοινό και Πολυπολιτισμικότητα

Τι κάνουν οι άνθρωποι με τα μέσα; Πρόσληψη των αναπαραστέσεων της διαφορετικότητας. Πολιτισμικό κεφάλαιο και πρόσληψη. Διαφορετικές εθνοφυλετικές ομάδες ως κοινό: πώς αντιλαμβάνονται και προσλαμβάνουν την αναπαράσταση της διαφορετικότητας; Ο ρόλος της ταυτότητας. Το κοινό απαντά: τι κάνει και τι μπορεί να κάνει το κοινό για να απαντήσει σε προβληματικές αναπαραστάσεις της διαφορετικότητας.

Μάθημα 10 – Προωθώντας μια διαφορετική ανάγνωση

Μάθημα 11 – Αναδεικνύοντας τη διαφορετικότητα

Μάθημα 12 –Πολιτική και Πολιτιστική σημασία των ΜΜΕ

Μάθημα 13 –Πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα και περιεχόμενο των ΜΜΕ

## **ΜΠΑ –Σεμινάρια – Διαλέξεις – Βιωματικά εργαστήρια (Πρακτικής Άσκησης)**

### **ΔΣΒ1. Εκπαίδευση εμψυχωτών και εκπαιδευτικών: συνεργατική προσέγγιση του Lesson Study**

Το εν λόγω σεμινάριο επιχειρεί να καταδείξει πρακτικές με τις οποίες οι συμμετέχοντες θα εξοικειωθούν με το βασικό μοντέλο επαγγελματικής ανάπτυξης Lesson Study αλλά και τις προσαρμογές που ενδεχομένως να προκύψουν κατά τη διάρκεια εφαρμογής του στο πλαίσιο πρακτικής άσκησης των μεταπτυχιακών φοιτητών σε τυπικές, μη τυπικές και άτυπες ομάδες μάθησης. Βασική επιδίωξη του μοντέλου είναι η βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης μέσα από συνεργατικές μεθόδους σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης μεταξύ των μελών ομάδας Lesson Study.

Το σεμινάριο διαρθρώνεται σε δυο ενότητες. Στην πρώτη, οι φοιτητές θα γνωρίσουν τη δομή του εν λόγω μοντέλου μέσα από διάλεξη και συζήτηση καθώς θα έχουν και την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με φοιτητές από τον προηγούμενο κύκλο μεταπτυχιακού προγράμματος συζητώντας την εμπειρία που βίωσαν από τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης σε διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης. Στο δεύτερο μέρος, μέσα από βιωματικές δραστηριότητες και σενάρια προσομοίωσης οι φοιτητές θα ασκηθούν τόσο στην ανάπτυξη ικανοτήτων συνεργασίας και επικοινωνίας στην ομάδα όσο και σε τρόπους διαχείρισης και αντιμετώπισης δυσκολιών συνεργασίας που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια εφαρμογής της πρακτικής άσκησης.

## **ΔΣΒ2. Σχεδιασμός – εφαρμογή – αξιολόγηση Προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης**

Η ενότητα αυτή κινείται στην ευρύτερη περιοχή της εκπαιδευτικής πολιτικής. Σκοπός της, πέρα από την απόκτηση ενός σώματος σχετικών πληροφοριών, είναι η καλλιέργεια αναλυτικής και συνθετικής ικανότητας και κριτικής σκέψης, και στόχος η συγκρότηση ενός στοιχειώδους σώματος γνώσεων και δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για να προβεί κάποιος στο σχεδιασμός και υλοποίηση μιας διαπολιτισμικής εκπαιδευτικής παρέμβασης, που μπορεί να απευθύνεται σε μια μικρή ή μεγάλη ομάδα μαθητικού πληθυσμού.

Κατά την διάρκεια του μαθήματος οι συμμετέχοντες προβαίνουν σε μελέτη περιπτώσεων διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε ευρωπαϊκό, σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο δίνοντας έμφαση:

- Στην ανάλυση της πολιτικής συγκυρίας εντός της οποίας αποφασίζεται και υλοποιείται το πρόγραμμα
- Στην ανάλυση περιεχομένου της «περί διαπολιτισμικότητας» ρητορικής (διακηρύξεις πολιτικών, στελεχών της διοίκησης και σχετική νομοθεσία)
- Στην καταγραφή και ερμηνεία των στάσεων των εμπλεκομένων μερών (διοίκηση της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές, τοπικές κοινωνίες κ.λπ.)
- Στον τρόπο εφαρμογής και αξιολόγησης των προγραμμάτων και στα αποτέλεσμα που διαπιστώνεται πως έχουν, σε συνάρτηση με τις αρχικές στοχεύσεις.

Ιδιαίτερο χώρο καταλαμβάνει η μελέτη προγραμμάτων δίγλωσσης εκπαίδευσης κυρίως σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η μελέτη προγραμμάτων που επικεντρώνονται σε παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες σε παιδιά Ρομά και σε παιδιά Μουσουλμάνων.

## **Μεταπτυχιακή Πρακτική Άσκηση**

**Σεμινάρια – Διαλέξεις – Βιωματικά εργαστήρια  
(Πρακτικής Άσκησης)**

**ΔΣΒ1. Εκπαίδευση εμψυχωτών και εκπαιδευτικών: Η συνεργατική προσέγγιση του Lesson Study**

**Υπεύθυνη του μαθήματος :**

Κατερίνα Γιόφτσαλη, ΕΕΠ, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

**Διδάσκοντες:**

Κατερίνα Γιόφτσαλη, ΕΕΠ, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

Ευθυμία Πεντέρη, Επικουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

Γαλήνη Ρεκαλίδου, Ομότιμη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

Το εν λόγω σεμινάριο επιχειρεί να καταδείξει πρακτικές με τις οποίες οι συμμετέχοντες θα εξοικειωθούν με το βασικό μοντέλο επαγγελματικής ανάπτυξης Lesson Study αλλά και τις προσαρμογές που ενδεχομένως να προκύψουν κατά τη διάρκεια εφαρμογής του στο πλαίσιο πρακτικής άσκησης των μεταπτυχιακών φοιτητών σε τυπικές, μη τυπικές και άτυπες ομάδες μάθησης. Βασική επιδίωξη του μοντέλου είναι η βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης μέσα από συνεργατικές μεθόδους σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης μεταξύ των μελών ομάδας Lesson Study. Το σεμινάριο διαρθρώνεται σε δυο ενότητες. Στην πρώτη, οι φοιτητές θα γνωρίσουν τη δομή του εν λόγω μοντέλου μέσα από διάλεξη και συζήτηση καθώς θα έχουν και την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με φοιτητές από τον προηγούμενο κύκλο μεταπτυχιακού προγράμματος συζητώντας την εμπειρία που βίωσαν από τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης σε διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης. Στο δεύτερο μέρος, μέσα από βιωματικές δραστηριότητες και σενάρια προσομοίωσης οι φοιτητές θα ασκηθούν τόσο στην ανάπτυξη ικανοτήτων συνεργασίας και επικοινωνίας στην ομάδα όσο και σε τρόπους διαχείρισης και αντιμετώπισης δυσκολιών συνεργασίας που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια εφαρμογής της πρακτικής άσκησης.

## **ΔΣΒ2. Σχεδιασμός – εφαρμογή – αξιολόγηση Προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης**

**Υπεύθυνος και διδάσκων του μαθήματος:**

Γεώργιος Μαυρομμάτης Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

Η ενότητα αυτή κινείται στην ευρύτερη περιοχή της εκπαιδευτικής πολιτικής. Σκοπός της, πέρα από την απόκτηση ενός σώματος σχετικών πληροφοριών, είναι η καλλιέργεια αναλυτικής και συνθετικής ικανότητας και κριτικής σκέψης, και στόχος η συγκρότηση ενός στοιχειώδους σώματος γνώσεων και δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για να προβεί κάποιος στο σχεδιασμός και υλοποίηση μιας διαπολιτισμικής εκπαιδευτικής παρέμβασης, που μπορεί να απευθύνεται σε μια μικρή ή μεγάλη ομάδα μαθητικού πληθυσμού.

Κατά την διάρκεια του μαθήματος οι συμμετέχοντες προβαίνουν σε μελέτη περιπτώσεων διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε ευρωπαϊκό, σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο δίνοντας έμφαση:

- Στην ανάλυση της πολιτικής συγκυρίας εντός της οποίας αποφασίζεται και υλοποιείται το πρόγραμμα
- Στην ανάλυση περιεχομένου της «περί διαπολιτισμικότητας» ρητορικής (διακηρύξεις πολιτικών, στελεχών της διοίκησης και σχετική νομοθεσία)
- Στην καταγραφή και ερμηνεία των στάσεων των εμπλεκομένων μερών (διοίκηση της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές, τοπικές κοινωνίες κ.λπ.)
- Στον τρόπο εφαρμογής και αξιολόγησης των προγραμμάτων και στα αποτέλεσμα που διαπιστώνεται πως έχουν, σε συνάρτηση με τις αρχικές στοχεύσεις.

Ιδιαίτερο χώρο καταλαμβάνει η μελέτη προγραμμάτων δίγλωσσης εκπαίδευσης κυρίως σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η μελέτη προγραμμάτων που επικεντρώνονται σε παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες σε παιδιά Ρομά και σε παιδιά Μουσουλμάνων.

**Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας  
του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών**

**ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ:  
ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΕ  
ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ**

**του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία  
(ΤΕΕΠΗ) του ΔΠΘ**

**για Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ)**

**στις κατευθύνσεις:**

**A. Άτυπες, μη τυπικές και τυπικές μορφές εκπαίδευσης**

**&**

**B. Εκπαίδευση στη διαπολιτισμική ετοιμότητα**

**ΦΕΚ 3318 Β/ 10-Αυγούστου-2018**

## Άρθρο 1 Γενικές Διατάξεις

Ο δεύτερος κύκλος σπουδών συνίσταται στην παρακολούθηση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) και ολοκληρώνεται με την απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.).

**Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών οργανώνονται και λειτουργούν:**

- α) σε αυτοδύναμα Τμήματα που παρέχουν σπουδές πρώτου κύκλου,
- β) από περισσότερα Τμήματα του ίδιου ή άλλων Α.Ε.Ι. ή από Τμήματα Α.Ε.Ι. και τα Ερευνητικά Κέντρα και Ινστιτούτα που αναφέρονται στο άρθρο 13 Α του ν. 4310/2014 (Α'258), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 του ν. 4386/2016 (Α'83) Απαραίτητη προϋπόθεση είναι ένα τουλάχιστον από τα συνεργαζόμενα Τμήματα να είναι αυτοδύναμο και
- γ) από αυτοδύναμα Τμήματα Α.Ε.Ι. της ημεδαπής σε συνεργασία με Τμήματα αναγνωρισμένων ως ομοταγών ιδρυμάτων ή ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα της αλλοδαπής.

Στην περίπτωση δια-τμηματικού ή δι-ιδρυματικού Π.Μ.Σ. καταρτίζεται Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας (Ε.Π.Σ.) το οποίο εγκρίνεται από τις οικείες Συγκλήτους και τα συλλογικά όργανα διοίκησης των Ερευνητικών Κέντρων.

Οι μεταπτυχιακές σπουδές στο Δ.Π.Θ. εντάσσονται μέσα στο πλαίσιο των σκοπών και της γενικότερης αποστολής του. Αναφέρονται σε συγγενείς με τα Τμήματά του ειδικότητες και αποσκοπούν στη μετάδοση και προαγωγή της επιστημονικής γνώσης για την κάλυψη εκπαιδευτικών, ερευνητικών και εν γένει αναπτυξιακών αναγκών.

## Άρθρο 2 Ισχύς του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών

Οι διατάξεις του παρόντος κανονισμού εξειδικεύουν και συμπληρώνουν το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις μεταπτυχιακές σπουδές και συγκεκριμένα τις διατάξεις του ν. 4485/2017 (ΦΕΚ Α' 114) και συμβάλλουν στην ρύθμιση με ενιαίο τρόπο των θεμάτων λειτουργίας του εν λόγω Π.Μ.Σ.

Με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος καταρτίζεται ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών Σπουδών του Π.Μ.Σ., ο οποίος εγκρίνεται από τη Σύγκλητο, δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος και κοινοποιείται στο Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

## Άρθρο 3 Σκοπός των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

Το Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Δ.Π.Θ. οργανώνει και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις

Νόμου 4485/2017 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Β' Κύκλου (Π.Μ.Σ.) πλήρους φοίτησης με τίτλο «Επιστήμες της Εκπαίδευσης: Καινοτόμες Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις σε Πολυπολιτισμικά Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα» “*Education Sciences: Innovative Pedagogical Approaches in Multicultural environments*”, η επιτυχής παρακολούθηση του οποίου οδηγεί σε απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) σε μία από τις δύο ειδικεύσεις που θα λειτουργήσουν:

1. «Άτυπες, μη Τυπικές και Τυπικές Μορφές Εκπαίδευσης σε Πολυπολιτισμικά Περιβάλλοντα»
2. «Εκπαίδευση στην Διαπολιτισμική Ετοιμότητα».

#### **Σκοπός:**

Οι Μεταπτυχιακές Σπουδές γενικώς αποσκοπούν στην **προαγωγή** της γνώσης, την **ανάπτυξη** της έρευνας και των τεχνών, καθώς και την **ικανοποίηση** των εκπαιδευτικών, ερευνητικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας, στην κατάρτιση επιστημόνων υψηλού επιπέδου ικανών να συμβάλουν σε θεωρητικές και εφαρμοσμένες περιοχές συγκεκριμένων γνωστικών κλάδων, ειδικές θεματικές ενότητες ή επιμέρους κλάδους των γνωστικών αντικειμένων του πρώτου κύκλου σπουδών των οικείων Τμημάτων καθώς και στην παραγωγή και μετάδοση γνώσεων, τεχνογνωσίας, μεθοδολογιών εργαλείων και ερευνητικών αποτελεσμάτων στον επιστημονικό χώρο που δραστηριοποιείται το κάθε Τμήμα.

#### **Σκοπός του συγκεκριμένου υπό ίδρυση ΠΜΣ είναι:**

1. Η εξειδίκευση Πτυχιούχων των Επιστημών της Εκπαίδευσης και Αγωγής ή Πτυχιούχων άλλων ομοταγών Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων θεωρητικής και θετικής κατεύθυνσης, με εκπαιδευτικό προσανατολισμό, στις σύγχρονες μεθόδους και τεχνικές κατάρτισης και εκ παίδευσης εκπαιδευτικών με σκοπό να συμβάλουν αποτελεσματικά, μέσα από καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών δυνατοτήτων πολυπολιτισμικών ομάδων, ώστε να αξιοποιούν με επάρκεια τα διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης (άτυπα, μη τυπικά και τυπικά) στον Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα, στους Οργανισμούς του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα της χώρας, καθώς και άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εκτός αυτής.
2. η σε βάθος κατάρτιση επιστημόνων, ώστε αυτοί να καταστούν ικανοί για την παραγωγή νέας γνώσης.

## **A. Εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών και διαδικασία επιλογής**

### **Άρθρο 4 Κατανομή των θέσεων Μεταπτυχιακών φοιτητών (ΜΦ)**

Ο αριθμός των εισακτέων στο Π.Μ.Σ. ανά κύκλο σπουδών είναι κατ' ανώτατο όριο τριάντα (30) φοιτητές. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες θα κατανέμονται στις ειδικεύσεις του Π.Μ.Σ. κατά το δυνατόν ισόποσα και αφού ληφθεί υπόψη η αρχική επιλογή τους.

- **Α' Ειδίκευση:** «Άτυπες, μη τυπικές και τυπικές μορφές εκπαίδευσης σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα» και
- **Β' Ειδίκευση:** «Εκπαίδευση στη διαπολιτισμική ετοιμότητα».

Όσον αφορά τους δείκτες «μέγιστος αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών στα Π.Μ.Σ. του Τμήματος σε σχέση με τον αριθμό των προπτυχιακών φοιτητών και των διδασκόντων, για τη διασφάλιση της ποιότητας όλων των κύκλων σπουδών», που αναφέρονται στη νομοθεσία, είναι οι εξής:

1<sup>ος</sup> δείκτης: 30/24 (1,25)

2<sup>ος</sup> δείκτης: 30/693 (0,044)

3<sup>ος</sup> δείκτης 30/15 (50)

### **Άρθρο 5 Προκήρυξη των θέσεων ΜΦ**

Η προκήρυξη των θέσεων Μ.Φ. για το Δ.Μ.Σ. του Π.Μ.Σ. «Επιστήμες της Εκπαίδευσης: Καινοτόμες Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις σε Πολυπολιτισμικά Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα» δημοσιεύεται στον τύπο, στην ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε.Π.Η. του ΔΠΘ και σε σχετικούς δικτυακούς τόπους έως τον μήνα Μάρτιο κάθε ακαδημαϊκού έτους.

### **Άρθρο 6 Κριτήρια επιλογής των ΜΦ**

Στο Π.Μ.Σ «Επιστήμες της Εκπαίδευσης: Καινοτόμες Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις σε Πολυπολιτισμικά Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα» *“Education Sciences: Innovative Pedagogical Approaches in Multicultural environments”* σύμφωνα με το άρθρο 34, παρ.1,7 και 8 του Ν. 4485/2017, κατηγορίες υποψηφίων που μπορούν να γίνουν δεκτοί/ες είναι:

- Πτυχιούχοι Παιδαγωγικών Τμημάτων Νηπιαγωγών, Δημοτικής Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής, Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία, Τμημάτων Φιλοσοφίας - Παιδαγωγικής - Ψυχολογίας, Τμημάτων Ψυχολογίας, Τμημάτων Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Τμημάτων Κοινωνιολογίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Πολιτικών και Οικονομικών

Επιστημών, Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Κοινωνικής Διοίκησης, Τμημάτων Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, Τμημάτων Μουσικών και Θεατρικών Σπουδών, Τμημάτων Φιλολογίας, Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Ιστορίας, Εθνολογίας, Εθνογραφίας και Καλών Τεχνών, Τμημάτων Περιβάλλοντος και Θετικών Επιστημών (Μαθηματικών, Φυσικών, Χημικών, Βιολόγων και Πληροφορικής) της ημεδαπής ή αντίστοιχων αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής και

- Πτυχιούχοι συναφούς γνωστικού αντικειμένου Τμημάτων ΤΕΙ ή αντίστοιχων με αυτά αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής.
- Μέλη των κατηγοριών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 34, μπορούν να εγγραφούν ως υπεράριθμοι και μόνο ένας κατ' έτος ανά Π.Μ.Σ., που οργανώνεται σε Τμήματα του Ιδρύματος που υπηρετούν, το οποίο είναι συναφές με τον τίτλο σπουδών και το έργο που επιτελούν στο οικείο Ίδρυμα.

Οι υποψήφιοι ΜΦ υποβάλλουν έως την ορισμένη από την Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.), ημερομηνία κατάθεσης τα παρακάτω δικαιολογητικά:

- Αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής στην οποία προσδιορίζεται για ποια από τις δύο ειδικεύσεις ενδιαφέρεται ο υποψήφιος.
- Φωτοτυπία της αστυνομικής ταυτότητας.
- Βιογραφικό Σημείωμα για την ακαδημαϊκή πορεία του υποψηφίου.
- Αναλυτική βαθμολογία προπτυχιακών σπουδών από την οποία να προκύπτει βαθμός πτυχίου ή διπλώματος όχι μικρότερος του έξι και μισό (6,5).
- Αντίγραφο Πτυχίου /-ων ή Διπλώματος /-ων ΑΕΙ ή ΤΕΙ της ημεδαπής ή αντίστοιχων ομοταγών αναγνωρισμένων ιδρυμάτων της αλλοδαπής (με τις αντίστοιχες βεβαιώσεις ισοτιμίας του Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. ).
- Πιστοποιητικό πολύ καλής γνώσης τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας, αν υπάρχει (Αγγλικής ή Γαλλικής) ή & της Ελληνικής για τους αλλοδαπούς.
- Αντίγραφα τυχόν ερευνητικών εργασιών.
- Επικυρωμένα αντίγραφα τυχόν αναγνωρισμένων μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών.

## Άρθρο 7 Τρόπος επιλογής των ΜΦ

Οι υποψηφιότητες εξετάζονται καταρχήν από την Τριμελή Επιτροπή Αξιολόγησης ως προς το αν πληρούν τις τυπικές προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος Ν. 4485/2017.

Οι υποψήφιοι που πληρούν τις ως άνω προϋποθέσεις προκειμένου να εισαχθούν στο Π.Μ.Σ. καταθέτουν προς κρίση τον ατομικό τους φάκελο και καλούνται

σε προσωπική συνέντευξη που διενεργείται πριν από την έναρξη του εκάστοτε νέου κύκλου σπουδών. Η προσωπική συνέντευξη διενεργείται από Τριμελή Επιτροπή Αξιολόγησης. Ο τόπος και ο χρόνος της συνέντευξης γνωστοποιείται στους υποψηφίους Μ.Φ. με σχετική ανακοίνωση της γραμματείας του Π.Μ.Σ. η οποία και αναρτάται στον σχετικό πίνακα ανακοινώσεων και στη σχετική ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε.Π.Η..

Η βαθμολογία στην προσωπική συνέντευξη έχει ως βάση την κλίμακα 0-10. Η τελική επιλογή των υποψηφίων από την Τριμελή Επιτροπή Αξιολόγησης γίνεται με συνεκτίμηση:

- των τυπικών προσόντων (βαθμός πτυχίου  $\Sigma=10\%$ ),
- των στοιχείων που προκύπτουν από τον φάκελο του υποψηφίου (δημοσιευμένες σχετικές επιστημονικές εργασίες, ανακοινώσεις σε συνέδρια, βαθμοί σχετικών με το Π.Μ.Σ. μαθημάτων από αναλυτική βαθμολογία κλπ.).  $\Sigma=40\%$ ,
- της αξιολόγησης των υποψηφίων κατά την προσωπική συνέντευξη ( $\Sigma=50\%$ ).

Σε περίπτωση ισοβαθμίας υποψηφίων εισάγονται στο Π.Μ.Σ. **όλοι οι υποψήφιοι που ισοβαθμούν με τον /την τελευταίο/-α επιτυχόντα/-ούσα.**

Η αποδοχή των νέων ΜΦ για κάθε μία από τις δύο ειδικεύσεις του Π.Μ.Σ. εγκρίνεται μετά από συζήτηση στην Γ.Σ. Κατά τη συζήτηση, η Γ.Σ. ενδέχεται να ορίσει ως απαιτούμενο για τη συμμετοχή ενός επιτυχόντος ΜΦ στο Π.Μ.Σ., την επιτυχή παρακολούθηση συγκεκριμένων μαθημάτων από το προπτυχιακό πρόγραμμα του Τ.Ε.Ε.Π.Η. Ο κατάλογος των επιτυχόντων ΜΦ ανακοινώνεται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. αναρτάται στη Διαύγεια, στον Πίνακα Ανακοινώσεων και δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε.Π.Η.

## **B. Ακαδημαϊκές υποχρεώσεις των ΜΦ**

### **Άρθρο 8 Εγγραφές στο Π.Μ.Σ.**

Οι επιτυχόντες νέοι ΜΦ εγγράφονται στο Π.Μ.Σ. στο χρονικό διάστημα που ανακοινώνεται κάθε ακαδημαϊκό έτος από τη Γραμματεία. Στην αίτηση τους δηλώνουν την ειδίκευση που επιθυμούν καθώς και τα μαθήματα του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τ.Ε.Ε.Π.Η. που έχουν την υποχρέωση να παρακολουθήσουν, στην περίπτωση που κατά την εισαγωγή τους έχει κριθεί ότι απαιτείται κάτι τέτοιο.

### **Άρθρο 9 Τέλη φοίτησης - Διαχείριση του 30% για λειτουργικές δαπάνες**

1. Για τη φοίτηση στο Π.Μ.Σ. καταβάλλονται τέλη φοίτησης ύψους 2.500 ευρώ (750 ευρώ το 1ο και 2o εξάμηνο και 500 ευρώ το 3o και 4o εξάμηνο). Το ύψος των τελών φοίτησης και ο τρόπος καταβολής μπορούν να αναπτροσαρμόζονται με πρόταση της Σ.Ε. του ΠΜΣ, απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος και έγκριση της Συγκλήτου.
2. Οι ΜΦ υποχρεούνται να καταβάλουν τα τέλη φοίτησης εντός δύο (2) εβδομάδων από την έναρξη των μαθημάτων του κάθε εξαμήνου εκτός από το πρώτο εξάμηνο σπουδών που αυτά πρέπει να καταβληθούν μια εβδομάδα πριν από την έναρξη των μαθημάτων. Η καταβολή των διδάκτρων γίνεται στον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) του Δ.Π.Θ. ο οποίος είναι αρμόδιος για τη διαχείρισή τους.

**Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης,** οι μεταπτυχιακοί φοιτητές των οποίων το εισόδημα (ατομικό ή οικογενειακό) δεν υπερβαίνει το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος. Οι απαλλασσόμενοι φοιτητές δεν θα πρέπει να ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών που εισάγονται στο Π.Μ.Σ. και αφορά τη συμμετοχή σε ένα μόνο Π.Μ.Σ. Σύμφωνα με το άρθρο 35 του Ν. 4485/2017, αν οι δικαιούχοι υπερβαίνουν το ανωτέρω ποσοστό, επιλέγονται με σειρά κατάταξης ξεκινώντας από αυτούς που έχουν το μικρότερο εισόδημα.

Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ορίζεται κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή του άρθρου 35 του Ν. 4485/2017. Με όμοια απόφαση διαπιστώνεται κατ' έτος το ποσό που αντιστοιχεί στο εθνικό διάμεσο διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα (το ατομικό και το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του οικογενειακού), σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Λαμβάνονται υπόψη, από

την Επιτροπή που συγκροτείται δυνάμει της περίπτωσης δ' της παραγράφου 3 του άρθρου 31, του Ν. 4485/2017, τα εισοδήματα του τελευταίου φορολογικού έτους, για το οποίο κατά το χρόνο της επιλογής στο Π.Μ.Σ. έχει ολοκληρωθεί η εκκαθάριση φόρου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

Η αίτηση για **απαλλαγή από τα τέλη φοίτησης** υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο στο Τμήμα ύστερα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών στο Π.Μ.Σ.. Η οικονομική κατάσταση υποψηφίου σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί λόγο μη επιλογής σε Π.Μ.Σ.. **Όσοι λαμβάνουν υποτροφία από άλλη πηγή, δεν δικαιούνται απαλλαγή.**

3. Το τριάντα τοις εκατό (30%) παρακρατείται με σκοπό την κάλυψη λειτουργικών εξόδων του Ιδρύματος, με προτεραιότητα στην κάλυψη των αναγκών των ΠΜΣ που λειτουργούν χωρίς τέλη φοίτησης και θα αφορούν σε κάθε δαπάνη επιλέξιμη κατά τον κανονισμό του Π.Μ.Σ. και τους κανονισμούς του ΕΛΚΕ, εξαιρουμένων των αμοιβών – αποζημιώσεων του διδακτικού, τεχνικού και διοικητικού προσωπικού και θα είναι:
  - Συντήρηση και ανανέωση υλικοτεχνικής υποδομής, αναβάθμιση αιθουσών διδασκαλίας, αιθουσών συνεδριάσεων και εργαστηρίων του ΠΜΣ και του Τμήματος.
  - Καταβολή συνδρομών σε έγκυρα επιστημονικά περιοδικά (journals) και βάσεις δεδομένων (data bases) καθώς και προμήθεια επιστημονικών βιβλίων των γνωστικών αντικειμένων του ΠΜΣ και του Τμήματος.
  - Προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση εξοπλισμού για εργαστήρια, αίθουσες διδασκαλίας, αίθουσες συνεδριάσεων και εργαστηρίων του ΠΜΣ και του Τμήματος.
  - Προμήθεια και συντήρηση λογισμικού και αγορά τεχνογνωσίας (λ.χ. case studies, τυποποιημένα διεθνώς tests) του ΠΜΣ και του Τμήματος.
  - Έξοδα διοργάνωσης επιστημονικών συνεδρίων, συμποσίων και ημερίδων με κύριο διοργανωτή το ΠΜΣ του Ιδρύματος.

## Άρθρο 10 Σύνθεση του Διπλώματος

Το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει Μαθήματα (Μ), Διαλέξεις, Σεμινάρια Βιωματικά εργαστήρια (ΔΣΒ) Μεταπτυχιακή Πρακτική Άσκηση (ΜΠΑ) και Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (ΜΔΕ).

Για την απόκτηση του ΜΔΕ απαιτούνται εκατόν είκοσι (120) ECTS τα οποία αναλύονται ως εξής:

1. 60 ECTS. προέρχονται από την παρακολούθηση και την επιτυχή εξέταση στα 9 μαθήματα (4 κορμού και 5 κατεύθυνσης).

2. 30 ECTS προέρχονται από: α) την παρακολούθηση και την επιτυχή εξέταση σε Διαλέξεις (ΔΣΒ1), Σεμινάρια και Βιωματικά Εργαστήρια (ΔΣΒ2) της ΜΠΑ και β) το σχεδιασμό, την προετοιμασία και επιτυχή υλοποίηση της Μεταπτυχιακής Πρακτικής Άσκησης.
3. 30 ECTS προέρχονται από την εκπόνηση και επιτυχή αξιολόγηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας.

## Άρθρο 11 Χρονική διάρκεια σπουδών και ωρολόγιο πρόγραμμα

Η χρονική διάρκεια των σπουδών ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα σπουδών, μη συμπεριλαμβανομένης της περιόδου παρακολούθησης των πρόσθετων μαθημάτων (εφόσον υπάρχουν).

Σύμφωνα με τον τις διατάξεις του Ν. 4485/2017, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες εγγράφονται και συμμετέχουν στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Εσωτερικό Κανονισμό των Μεταπτυχιακών Σπουδών. Οι μεταπτυχιακοί/κες φοιτητές/τριες έχουν όλα τα δικαιώματα, τις παροχές και τις διευκολύνσεις που προβλέπονται και για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών **πλην** του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το οικείο Τμήμα οφείλει να εξασφαλίζει διευκολύνσεις σε μεταπτυχιακούς/κες φοιτητές/τριες με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Η φοίτηση στο πρόγραμμα θεωρείται ότι λήγει με την ολοκλήρωση της συγγραφής και της δημόσιας παρουσίασης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Ο μέγιστος χρόνος παραμονής στο Π.Μ.Σ. είναι επτά (7) ακαδημαϊκά εξάμηνα, μη συμπεριλαμβανομένης της περιόδου παρακολούθησης των πρόσθετων μαθημάτων. Μετά την πάροδο των επτά εξαμήνων ο φοιτητής που δεν έχει ολοκληρώσει τις υποχρεώσεις του διαγράφεται αυτομάτως. Παράταση των προθεσμιών αυτών γενικώς δεν επιτρέπεται.

Οι σπουδές του Π.Μ.Σ. οι οποίες κατανέμονται σε εξάμηνα παρακολουθούν την ροή του Προπτυχιακού Προγράμματος και σύμφωνα με το ακαδημαϊκό ημερολόγιο της Συγκλήτου.

Το πρόγραμμα κάθε εξαμηνιαίου μαθήματος είναι διάρκειας δεκατριών (13) εβδομάδων και μπορεί να αναπτύσσεται σε δίωρα εβδομαδιαίως, σε εντατικά σεμινάρια ή με παρακολούθηση εξ αποστάσεως, ανάλογα με τις απαιτήσεις του μαθήματος. Εάν χρειάζεται να προσφερθεί διδασκαλία εξ αποστάσεως, αυτή δεν ξεπερνά το 35%. όπως αναφέρεται στο Ν.4485 στο άρθρο 30 παρ. 3 και στο άρθρο 45 του ιδίου νόμου στο άρθρο1 παρ. στ'.

Στην αρχή κάθε εξαμήνου καταρτίζεται το ωρολόγιο πρόγραμμα. Τα μαθήματα και σεμινάρια πραγματοποιούνται κατά τις απογευματινές ώρες της Παρασκευής και τα Σαββατοκύριακα.

## **Άρθρο 12 Παρακολούθηση μαθημάτων, διαλέξεων, σεμιναρίων, βιωματικών εργαστηρίων και δράσεων πεδίου**

Γλώσσα διδασκαλίας ορίζεται η ελληνική, εκτός σπάνιων περιπτώσεων κατά τις οποίες καλούνται μέλη ΔΕΠ Πανεπιστημίων της αλλοδαπής ή αλλοδαποί ειδικοί επιστήμονες για διαλέξεις ή σεμινάρια, οπότε η διδασκαλία δύναται να γίνεται στην αγγλική γλώσσα.

Πριν την έναρξη των μαθημάτων οι ΜΦ υποχρεούνται να δηλώσουν ηλεκτρονικά τα μαθήματα (υποχρεωτικά και επιλογής) τα οποία θα παρακολουθήσουν. Οι φοιτητές της κάθε ειδίκευσης μπορούν να επιλέγουν μόνον από τα προσφερόμενα μαθήματα της ειδίκευσής τους.

Η απόκτηση του Δ.Μ.Σ. προϋποθέτει την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών η οποία προκύπτει :

- από την παρακολούθηση και την επιτυχή εξέταση συνολικά στα μαθήματα των εξαμήνων:

1<sup>ο</sup> Εξάμηνο: 4 μαθήματα κορμού 3 υποχρεωτικά (Κ1Υ, Κ2Υ, Κ3Υ) σε ένα (1) από τα 2 κατ' επιλογή υποχρεωτικά (ΚΕ4, ΚΕ5)

2ο Εξάμηνο στα 5 μαθήματα κατεύθυνσης (Α1Υ, Α2Υ, Κ6Υ ή Β1Υ, Β2Υ, Κ6Υ) καθώς και δύο 2 από τα τρία 3 προσφερόμενα μαθήματα κάθε κατεύθυνσης /Α ή Β/),

- από τη βαθμολογία στην Μεταπτυχιακή Πρακτική Άσκηση, και
- από τη βαθμολογία της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας.

Οι υποχρεώσεις για παρακολούθηση και εξετάσεις σε Μαθήματα και την Μεταπτυχιακή Πρακτική Άσκηση έχουν ως ακολούθως:

Όλοι οι ΜΦ υποχρεούνται να παρακολουθήσουν και να αξιολογηθούν επιτυχώς στα ακόλουθα κατά Εξάμηνο Σπουδών Μαθήματα, Διαλέξεις, Σεμινάρια, Βιωματικά Εργαστήρια και τις δράσεις πεδίου.

### **Μαθήματα Κορμού**

- Κ1 Εθνοπολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση
- Κ2 Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις / όψεις της κοινωνικο - πολιτισμικής εμψύχωσης
- Κ3 Εκπαιδευτική έρευνα: μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων
- ΚΕ4 Δια βίου μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων
- ΚΕ5 Εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού, ψηφιακές ιστορίες και πολυμεσικές εφαρμογές
- Κ6Υ Εθνογραφικές εφαρμογές στις τυπικές και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης

## **A' Κατεύθυνση: Άτυπες, μη τυπικές και τυπικές μορφές εκπαίδευσης**

- A1Y Καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης
- A2Y Κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις της ανάπτυξης και της μάθησης
- A3E Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Παρεμβάσεις σε παιδιά με χρόνια ασθένεια / Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Συνεργατικές μορφές εκπαίδευσης σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία
- A4E Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Πρακτικές μουσειακής αγωγής και φιλαναγνωσίας σε τυπικές και άτυπες ομάδες εκπαίδευσης
- A5E Ειδικά θέματα και εφαρμογές: Εκπαίδευση μέσα από μουσική και θεατρική δράση

## **B' Κατεύθυνση: Εκπαίδευση στη διαπολιτισμική ετοιμότητα**

- B1Y Μελέτη της ετερότητας-διαπολιτισμική ετοιμότητα
- B2Y Διδασκαλία της ελληνικής σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα
- B3E Εκπαίδευση μειονοτήτων και μεταναστών
- B4E Αφηγήσεις της διαφορετικότητας: κείμενα και ιδεολογίες
- B5E Μέσα επικοινωνίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα

## **Μεταπυχιακή Πρακτική Άσκηση – Διαλέξεις - Σεμινάρια - Βιωματικά εργαστήρια**

Καινοτόμες εμψυχωτικές / εκπαιδευτικές παρεμβάσεις: Τάσεις και εφαρμογές

- ΔΣΒ-1 Εκπαίδευση εμψυχωτών και εκπαιδευτικών: Η συνεργατική προσέγγιση του Lesson Study
- ΔΣΒ-2 Σχεδιασμός, εφαρμογή, αξιολόγηση προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

## **Άρθρο 13 Αξιολόγηση μαθημάτων, βιωματικών εργαστηρίων και δράσεων πεδίου**

Κάθε μάθημα διδάσκεται από έναν ή περισσότερους διδάσκοντες. Σε κάθε μάθημα ορίζεται από την Γ.Σ. ένας διδάσκων ως υπεύθυνος / συντονιστής του μαθήματος.

Η αξιολόγηση των μαθημάτων γίνεται με γραπτή ή προφορική εξέταση, εργασία, παρουσίαση, αναφορά (report) ή συνδυασμό των παραπάνω. Η ακριβής μορφή της αξιολόγησης καθορίζεται από τον ή τους διδάσκοντες σε σχέση και με τη φύση του κάθε μαθήματος.

Οι όροι αξιολόγησης σε κάθε μάθημα γνωστοποιούνται κατά την έναρξη της διδασκαλίας του μαθήματος από το μέλος ΔΕΠ- υπευθύνου / συντονιστή του μαθήματος.

Η βαθμολογία αντιστοιχεί στην κλίμακα 0 -10 και προκύπτει από τον Μ.Ο. των βαθμών των δοκιμασιών που έχουν ανακοινώσει οι διδάσκοντες στην αρχή κάθε εξαμήνου ή από τον λόγο των συντελεστών βαρύτητας κάθε διδακτικής ενότητας του μαθήματος προς το δέκα (10) της βαθμολογικής κλίμακας.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων κοινοποιούνται με ευθύνη του υπεύθυνου / συντονιστή του μαθήματος στους ΜΦ δεκαπέντε (15) ημέρες μετά την ημερομηνία εξέτασης ή στην περίπτωση που η αξιολόγηση γίνεται βάσει εργασιών, είκοσι (20) ημέρες μετά την ημερομηνία παράδοσης των εργασιών.

Σε περίπτωση αποτυχίας στην συνολική εξέταση ενός μαθήματος (βαθμός κάτω από τη βάση) δίνεται στους φοιτητές η δυνατότητα μιας (1) επαναληπτικής εξέτασης. Σε περίπτωση και νέας αποτυχίας ο ΜΦ υποχρεούται να παρακολουθήσει για μία επιπλέον φορά το μάθημα και να αξιολογηθεί επιτυχώς.

Δεν επιτρέπεται η επαναληπτική εξέταση προκειμένου ο φοιτητής να βελτιώσει τη βαθμολογία του.

Για τα μαθήματα στα οποία η αξιολόγηση γίνεται με ασκήσεις ή/και τελική γραπτή εξέταση ισχύουν τα παρακάτω:

- 1) Τα μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου εξετάζονται τον Φεβρουάριο (1<sup>η</sup> εξεταστική) και τον Σεπτέμβριο (2<sup>η</sup> εξεταστική).
- 2) Τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου εξετάζονται τον Ιούνιο (1<sup>η</sup> εξεταστική) και τον Σεπτέμβριο (2<sup>η</sup> εξεταστική).

Για τα μαθήματα στα οποία προβλέπεται κατάθεση εργασίας ισχύουν τα εξής:

- 1) Για μάθημα του χειμερινού εξαμήνου, το θέμα της εργασίας δίνεται από τον διδάσκοντα τέλη Ιανουαρίου και η παράδοση της εργασίας γίνεται από τον φοιτητή έως 31 Μαρτίου (1<sup>η</sup> εξεταστική).
- 2) Για τη 2<sup>η</sup> εξεταστική, το θέμα δίνεται από τον διδάσκοντα τον Ιούνιο και η παράδοση της εργασίας γίνεται έως τις 10 Σεπτεμβρίου.
- 3) Για τα μαθήματα του εαρινού εξαμήνου, το θέμα της εργασίας δίνεται από τον διδάσκοντα τον Ιούνιο και η παράδοση γίνεται από τον φοιτητή έως τις 10 Σεπτεμβρίου (1<sup>η</sup> εξεταστική).
- 4) Για τη 2<sup>η</sup> εξεταστική, το θέμα δίνεται από τον διδάσκοντα τον Ιανουάριο και η παράδοση της εργασίας γίνεται έως τις 31 Μαρτίου.

Μετά το πέρας της εξεταστικής οι ασκήσεις, τα γραπτά δοκίμια και κάθε άλλο τεκμήριο εξέτασης παραδίδονται από τον διδάσκοντα για φύλαξη στη Γραμματεία.

## Άρθρο 14 Μεταπτυχιακή Πρακτική Άσκηση (ΜΠΑ)

Την ΜΠΑ συντονίζει ο υπεύθυνος Πρακτικής Άσκησης από κοινού με τους υπευθύνους των ειδικεύσεων και τους επόπτες, οι οποίοι προέρχονται κυρίως από το Τ.Ε.Ε.Π.Η.-Δ.Π.Θ..

Η ΜΠΑ υλοποιείται σε ποικίλους χώρους και φορείς, ιδιωτικούς και δημόσιους όπως:

- Δημόσια και ιδιωτικά σχολεία και νηπιαγωγεία
- Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας
- Παιδιατρικές Κλινικές
- Οικογένειες με παιδιά σε ειδική συνθήκη ανάρρωσης (Homeschooling)
- Μουσεία
- Δήμοι (Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης, Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων, Εργαστήρια εικαστικών, Βιβλιοθήκες, Εκπαιδευτικά Πάρκα κ.λ.π.)
- Κατασκηνώσεις
- Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί (Βιβλιοθήκες, Χωριά SOS, Παιγνιοθήκες κλπ.)
- Θεσμικοί και μη θεσμικοί χώροι εκπαίδευσης μεταναστών
- Φυλακές ανηλίκων, Γυναικείες φυλακές
- Μη κυβερνητικές οργανώσεις (Γιατροί χωρίς σύνορα κλπ.)
- Μ.Μ.Ε. (τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά κανάλια κλπ.)
- Σύλλογοι (αθλητικοί, πολιτιστικοί κλπ.)
- Φορείς και δομές των οποίων η λειτουργία έχει σκοπό τη φιλοξενία ή και την εκπαίδευση ανηλίκων και ενηλίκων (ΚΕ.Θ.Ε.Α., Ορφανοτροφεία, κλπ.).

Προϋπόθεση για να συμμετέχει ο ΜΦ στην ΜΠΑ είναι να μην οφείλει κανένα μάθημα του Π.Μ.Σ. μετά και από την επαναληπτική εξεταστική του Σεπτεμβρίου που προηγείται της ΜΠΑ.

Η ΜΠΑ αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες (E.C.T.S.), οι οποίες εκφράζουν στο σύνολό τους τη βαρύτητα των υποχρεώσεων του φοιτητή για την ολοκλήρωση κάθε μέρους που την απαρτίζει σε συνάρτηση με τη χρονική διάρθρωσή της, όπως αναλύεται στη συνέχεια.

Ο ΜΦ για να συγκεντρώσει τις παραπάνω μονάδες θα πρέπει να ολοκληρώσει το πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης με επιτυχία. Η μη επιτυχής ολοκλήρωση συνεπάγεται την υποχρέωση του φοιτητή να επαναλάβει την Μεταπτυχιακή Πρακτική Άσκηση ή μέρος αυτής. Για την βαθμολογία της ΜΠΑ ισχύει η ίδια κλίμακα με την οποία αξιολογούνται οι ΜΦ στα μαθήματα του Π.Μ.Σ. (0-10). Ως ανεπιτυχής θεωρείται η αξιολόγηση του ΜΦ από τον επόπτη του με βαθμό μικρότερο της βάσης πέντε (5).

Η κατανομή των φοιτητών στους χώρους πρακτικής άσκησης και η κατανομή τους στους επόπτες γίνεται από τον υπεύθυνο Πρακτικής Άσκησης σε συνεργασία με τους

επόπτες και με τους υπευθύνους των κατευθύνσεων.

Μετά τον προσδιορισμό του χώρου πρακτικής άσκησης του ΜΦ, ο επόπτης πραγματοποιεί την πρώτη επαφή με τον υπεύθυνο του φορέα στον οποίο θα πραγματοποιηθεί η πρακτική άσκηση, προκειμένου να συνεννοηθεί για το γενικότερο πλαίσιο υλοποίησης της πρακτικής.

Στη συνέχεια, ο επόπτης συντάσσει έγγραφο προς τον συγκεκριμένο φορέα στο οποίο αναφέρονται τα στοιχεία του φοιτητή, οι ημερομηνίες και το χρονικό εύρος της πρακτικής άσκησης, το αντικείμενο εργασίας του φοιτητή (τί θα κάνει και με ποιο τρόπο), καθώς και οι διευθύνσεις (σταθερό τηλέφωνο, κινητό και ηλεκτρονική διεύθυνση) του επόπτη και του φοιτητή για ενδεχόμενες επικοινωνίες. Αντίγραφο του εγγράφου αυτού καθώς και τυχόν απάντησης του φορέα και όποια άλλη αλληλογραφία κατατίθεται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. και ενσωματώνεται στον φάκελο του φοιτητή.

Η διάρθρωση των δράσεων της ΜΠΑ προκειμένου αυτή να ολοκληρωθεί έχει ως εξής:

- Διαλέξεις-Σεμινάρια ΜΠΑ Βιωματικά Εργαστήρια (45 ώρες).
- Κατευθύνσεις διάρκειας μιας εβδομάδας (15 ώρες).
- Σχεδιασμός του προγράμματος από τον φοιτητή και συνεδρίες ανατροφοδότησης με τον επόπτη (22 ώρες).
- Υλοποίηση διάρκειας δύο εβδομάδων (20 ώρες).
- Τελική συγγραφή εργασίας (40 ώρες)
- Αξιολόγηση της Μ.Π.Α. από τον επόπτη

Οι κατευθύνσεις δίνονται πριν την έναρξη της ΜΠΑ στον φορέα υλοποίησής της. Κατά τη διαδικασία αυτή, ο επόπτης πραγματοποιεί συναντήσεις με τον φοιτητή ή με όλη την ομάδα των φοιτητών, της οποίας έχει την ευθύνη, με σκοπό να καθοδηγήσει τους φοιτητές και να προετοιμάσει μαζί τους το σχεδιασμό της δράσης που θα υλοποιηθεί. Συγκεκριμένα η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει:

- Την ενημέρωση για το γενικό περιεχόμενο και τους στόχους του προγράμματος πρακτικής άσκησης και τον προσδιορισμό των μορφών και των τρόπων επικοινωνίας φοιτητή με τον επόπτη.
- Την ενημέρωση για τα γενικά χαρακτηριστικά του χώρου ή των χώρων πρακτικής άσκησης.
- Την καθοδήγηση του φοιτητή για την πρώτη καταγραφή των συνθηκών του συγκεκριμένου χώρου και την κατάρτιση του οργανογράμματός του.
- Τις κατευθύνσεις για τον γενικό σχεδιασμό του προγράμματος.
- Την καθοδήγηση για τη δομή και το περιεχόμενο της εργασίας την οποία πρέπει ο φοιτητής να παραδώσει.
- Την ενημέρωση για τα κριτήρια αξιολόγησης της εργασίας του φοιτητή τα οποία αφορούν:
  - α) την αρτιότητα παρουσίασης του σχεδιασμού του προγράμματος,

- β) την υλοποίηση,
- γ) τις παραμέτρους αξιολόγησης και αυτό-αξιολόγησης,
- δ) τη γενικότερη εικόνα της εργασίας.

Με την έναρξη της ΜΠΑ ο επόπτης από κοινού με τον φοιτητή καταθέτουν στη Γραμματεία του ΠΜΣ Προκαταρκτική Φόρμα ΜΠΑ στην οποία αναφέρεται η ημερομηνία έναρξης της ΜΠΑ, ο χώρος στον οποίο διενεργείται και η διάρκειά της.

Οι φοιτητές προετοιμάζουν και καταθέτουν σχεδιασμό της πρακτικής τους στον επόπτη, ο οποίος συζητείται και βελτιώνεται από κοινού. Ο επόπτης εγκρίνει την έναρξη της πρακτικής.

Όλες οι ενδιάμεσες εκθέσεις του φοιτητή και οι παρατηρήσεις του επόπτη κρατούνται στον φάκελο του φοιτητή ο οποίος παραδίδεται στο τέλος της πρακτικής άσκησης στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. Ο επόπτης παρακολουθεί την υλοποίηση της ΜΠΑ του ΜΦ σε όλη τη διάρκειά της.

Ο επόπτης παραλαμβάνει σε συγκεκριμένη ημερομηνία (προκαθορισμένη και γνωστοποιημένη στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.) την τελική εργασία του φοιτητή επί του συνόλου της οποίας κάνει τις παρατηρήσεις και διορθώσεις. Η εργασία αυτή περιλαμβάνει τις ενότητες σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση / αυτό-αξιολόγηση. Για κάθε ενότητα της εργασίας πρέπει να τεκμηριώνεται θεωρητικά η επιλογή των μεθόδων που ακολουθήθηκαν και η ανάλυση των στοιχείων που παρουσιάζονται σε αυτή. Επιπλέον για τη φάση της υλοποίησης πρέπει να τεκμηριώνεται η πορεία εξέλιξης της δράσης με οποιαδήποτε μέθοδο, μέσα στα πλαίσια της επιστημονικής δεοντολογίας (φωτογραφικό υλικό, συνεντεύξεις κ.λπ.). Στη συνέχεια ο φοιτητής παραδίδει την τελική μορφή της εργασίας στον επόπτη ο οποίος και πραγματοποιεί την τελική αξιολόγησή της. Οι επόπτες έχουν την ευθύνη της συνολικής αξιολόγησης της πρακτικής άσκησης του κάθε ΜΦ

## Άρθρο 15 Θέματα Εκπόνησης Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ)

Ο ΜΦ υποχρεούται ατομικά να εκπονήσει και με επιτυχία να υποστηρίξει δημόσια τη μεταπτυχιακή διπλωματική του εργασία μετά την ολοκλήρωση του 4ου εξαμήνου σπουδών.

Το θέμα της ΜΔΕ πρέπει να εντάσσεται στο αντικείμενο του Π.Μ.Σ. και ειδικότερα της ειδίκευσης που έχει επιλέξει ο ΜΦ και να αξιοποιεί τις γνώσεις που αποκτήθηκαν στα μαθήματα του Π.Μ.Σ. και σε συγκεκριμένες εφαρμογές.

Τα ισχύοντα για την ανάληψη, εκπόνηση και υποστήριξη της ΜΔΕ ορίζονται παρακάτω:

### 15.1. Δικαιώματα υποβολής θέματος ΜΔΕ

Ο ΜΦ έχει δικαιώματα υποβολής θέματος Δ.Ε. εφόσον έχει ολοκληρώσει με

επιτυχία όλα τα μαθήματα (κορμού και κατεύθυνσης) των δύο (2) πρώτων εξαμήνων και τα προπτυχιακά μαθήματα τα οποία πιθανόν έχει χρεωθεί με απόφαση της Γ.Σ.

Οι ΜΦ του 3<sup>ου</sup> εξαμήνου σπουδών υποβάλλουν, μέχρι το τέλος του δεύτερου μήνα φοίτησής τους στο συγκεκριμένο εξάμηνο (τέλη Οκτωβρίου όταν η φοίτηση στο 3ο εξάμηνο ξεκινήσει το Σεπτέμβριο), γραπτή πρόταση (*Έντυπο A: Αρχική Πρόταση Θέματος ΜΔΕ*) του θέματος που τους ενδιαφέρει (τίτλο, περιγραφή του αντικειμένου έρευνας και της μεθοδολογίας που θα ακολουθηθεί και προσδοκώμενα αποτελέσματα) στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ.. και στην αρχή του 4<sup>ου</sup> εξαμήνου σπουδών, τον Φεβρουάριο, σε συνεργασία με τον επιβλέποντα καθηγητή, την τελική Δήλωση Θέματος (*Έντυπο B : Τελική Δήλωση Θέματος ΜΔΕ*) με την κατά το δυνατόν τελική δομή της εργασίας και ένα κείμενο έως 2.500 λέξεις.

Τα θέματα και οι επιβλέποντες (Α και Β επιβλέπων) καθηγητές που τα υποστηρίζουν επικυρώνονται από την Γ.Σ.

### **15.2. Μορφή και έκταση της ΜΔΕ**

Η ΜΔΕ μπορεί να είναι θεωρητική, εφαρμοσμένη ή πειραματική και να περιέχει αναγνωρίσιμα στοιχεία πρωτοτυπίας και συμβολή στην επιστημονική γνώση. Το κείμενο πρέπει να πληροί τις προδιαγραφές και τη δομή μιας επιστημονικής εργασίας δηλαδή να περιλαμβάνει περιγραφή του θέματος της εργασίας, περιγραφή των πορισμάτων - αποτελεσμάτων της εργασίας, τη μεθοδολογία, παραδοχές, βιβλιογραφία και άλλα τυχόν αναγκαία υποστηρικτικά ή επεξηγηματικά στοιχεία (αναγκαία σχήματα, διαγράμματα, φωτογραφίες εικόνες κτλ.).

Κάθε ΜΔΕ θα συνοδεύεται από μια σύντομη περίληψη 300 λέξεων περίπου στην Ελληνική και στην Αγγλική ή Γαλλική γλώσσα . Η ΜΔΕ ανάλογα με το θέμα και τους στόχους που θέτει μπορεί να είναι άλλης μορφής, όπως σχέδια (φυσικά ή σε ψηφιακή μορφή) ή σε μορφή πολυμέσων που να συνδυάζουν κείμενο, σχέδια, ήχο και κινούμενες εικόνες. Στις περιπτώσεις αυτές πρέπει να συνοδεύονται από σύντομο αλλά εμπεριστατωμένο κείμενο. Μετά από συνεννόηση με τον επιβλέποντα η συγγραφή της ΜΔΕ μπορεί να γίνει σε άλλη γλώσσα και να περιλαμβάνει εκτεταμένη περίληψη στην ελληνική. Η έκταση της εργασίας μπορεί να είναι από 25.000 – 30.000 λέξεις εκτός και αν η φύση της Μ.Δ.Ε. είναι άλλης μορφής όπως παραπάνω.

### **15.3. Επίβλεψη ΜΔΕ**

Η επίβλεψη της Δ.Ε. γίνεται από ένα τακτικό και ένα αναπληρωματικό μέλος ΔΕΠ, το οποίο πρέπει να διδάσκει στο Π.Μ.Σ. Δικαίωμα εποπτείας διπλωματικής εργασίας, εκτός από τα μέλη ΔΕΠ, έχουν και τα μέλη ΕΕΠ και ΕΔΙΠ υπό τον όρο να είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος και να μετέχουν στο πρόγραμμα διδασκαλίας του Π.Μ.Σ.

Σε ειδικές περιπτώσεις η Γ.Σ. μπορεί να ζητήσει επίβλεψη από μέλος ΔΕΠ Τμημάτων του ιδίου Α.Ε.Ι. ή και άλλων Α.Ε.Ι.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αν υφίσταται αντικειμενική αδυναμία ή σπουδαίος

λόγος, είναι δυνατή η αντικατάσταση του επιβλέποντα ή μέλους της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής μετά από απόφαση της Συνέλευσης του οικείου Τμήματος.

Ταυτόχρονα η Γ.Σ. συγκροτεί Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα μέλος της οποίας είναι ο επιβλέπων/πουσα.

Την ευθύνη για τη διερεύνηση του θέματος και την οριστικοποίηση της συνεργασίας με διδάσκοντα για την εκπόνηση ΜΔΕ έχει ο ΜΦ. Την ευθύνη για την οριστική μορφή της πρότασης για εκπόνηση ΜΔΕ έχει ο πρώτος επιβλέπων.

Οι προτάσεις κατατίθενται από τη Συντονιστική Επιτροπή στη Γ.Σ. για την τελική έγκριση.

#### **15.4. Εξεταστική επιτροπή ΜΔΕ**

Για κάθε ΜΔΕ ορίζεται από τη Γ.Σ. Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή (Ε.Ε.), η οποία αποτελείται από τον επιβλέποντα, τον αναπληρωτή επιβλέποντα και ένα άλλο μέλος ΔΕΠ συγγενούς ειδικότητας προς το θέμα της υπό κρίση ΜΔΕ. Η αρμοδιότητα της Ε.Ε. είναι να εγκρίνει ή όχι την επιστημονική αρτιότητα της προς υποστήριξη εργασίας και να την αξιολογήσει μετά την παρουσίαση.

Κατά την παρουσίαση - υποστήριξη της ΜΔΕ, η Εξεταστική Επιτροπή συντάσσει και υπογράφει Πρακτικό Δημόσιας Παρουσίασης της ΜΔΕ στο οποίο αναγράφονται τυχόν παρατηρήσεις ή σχόλια καθώς και ο τελικός βαθμός. Ο τελικός βαθμός, ο οποίος προκύπτει ως Μ.Ο. από τους βαθμούς που προτείνουν τα τρία μέλη της Ε.Ε.

#### **15.5. Διαδικασία αξιολόγησης και ολοκλήρωσης της ΜΔΕ**

Ο ελάχιστος χρόνος για την εκπόνηση της ΜΔΕ είναι τέσσερα (4) εξάμηνα από την έναρξη των σπουδών του/της ΜΦ. Στην περίπτωση θετικής κρίσης των επιβλεπόντων καθηγητών, η εξέταση - παρουσίαση της ΜΔΕ γίνεται στο τέλος του 4ου εξαμήνου. Στην περίπτωση αρνητικής κρίσης ο ΜΦ έχει τη δυνατότητα επαν-υποβολής της μετά από δύο μήνες αφού βελτιώσει την εργασία σύμφωνα με τις παρατηρήσεις της Ε.Ε. Σε περίπτωση αρνητικής κρίσης μετά τη 2η υποβολή, ο ΜΦ έχει το δικαίωμα, το επόμενο ακαδημαϊκό έτος, να αλλάξει το θέμα και τον επιβλέποντα. Στην περίπτωση αρνητικής κρίσης της δεύτερής του προσπάθειας έχει τα ίδια δικαιώματα με την πρώτη (επανυποβολή σύμφωνα με τις παρατηρήσεις μετά από 2 μήνες). Στην περίπτωση και δεύτερης αποτυχίας ο ΜΦ αποκλείεται από τη χορήγηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος.

#### **15.6. Εξέταση - Παρουσίαση της Μ.Δ.Ε.**

Με την ολοκλήρωση εκπόνησης της Μ.Δ.Ε. ο Μ.Φ. υποβάλλει στον επιβλέποντα και στα άλλα δύο μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής το σώμα της τελικής Μ.Δ.Ε. Εφόσον υπάρχει θετική κρίση από την Εξεταστική Επιτροπή, ορίζεται η ημερομηνία της προφορικής εξέτασης - παρουσίασης σε διάστημα ενός μήνα από την ημερομηνία υποβολής της στην Ε.Ε. Η δημόσια παρουσίαση-εξέταση των Μ.Δ.Ε. γίνεται κατά την διάρκεια διδασκαλίας των μαθημάτων του εαρινού και του χειμερινού εξαμήνου. Η έκταση και το βάθος της προφορικής εξέτασης κατά την υποστήριξη είναι ανάλογα της

μορφής παρουσίασης της εργασίας.

Μετά την προφορική παρουσίαση και υποστήριξη συνέρχεται η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή, αξιολογεί την Μ.Δ.Ε. και διαμορφώνει τον τελικό βαθμό.

### **15.7. Αντίγραφα Μ.Δ.Ε.**

Η Μ.Δ.Ε. υποβάλλεται εις τριπλούν για την κρίση και, μετά την αποδοχή της, μαζί με τυχόν διορθώσεις ή συμπληρώσεις, υποβάλλεται ένα πλήρες αντίγραφο της τελικής εργασίας (ακόμα και παραρτήματα, σημειώσεις, άρθρα, συνοδευτικό υλικό, κτλ.) σε ηλεκτρονική μορφή, και συγκεκριμένα σε cd-rom, στη βιβλιοθήκη της **Σχολής Επιστημών Αγωγής**. Στις περιπτώσεις όπου η παρουσίαση μιας Μ.Δ.Ε. υποστηρίζεται από σχέδια, τότε θα υποβάλλονται αντίγραφα των πρωτοτύπων. Οι εργασίες αποτελούν ιδιοκτησία του Π.Μ.Σ., το οποίο διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής τους για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

### **15.8 Δεοντολογία συγγραφής ΜΔΕ**

Εάν κατά την εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας διαπιστωθεί λογοκλοπή, ο πρώτος επιβλέπων αρμόδιος διδάσκων / επόπτης αναφέρει το παράπτωμα (συμπεριλαμβανομένου του ιστορικού καθώς και των στοιχείων που το τεκμηριώνουν) στην Συντονιστική επιτροπή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών. Στη συνέχεια, η Επιτροπή εισηγείται κατά περίπτωση στη Γενική Συνέλευση σχετικά με τις αρμόζουσες πειθαρχικές κυρώσεις σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

### **15.9 Προδιαγραφές κατάθεσης της ΜΔΕ στη Βιβλιοθήκη**

α) Copyright © [όνομα και επώνυμο φοιτήριας/τή, έτος ολοκλήρωσης της εργασίας]

Η έγκριση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας από το Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης δεν δηλώνει απαραιτήτως την αποδοχή των απόψεων της/του/ συγγραφέα.

(β) Τρεις γραμμές μετά την τελευταία πρόταση των πνευματικών δικαιωμάτων, μέγεθος γραμματοσειράς 12 στιγμές:

#### **Υπεύθυνη Δήλωση**

«Βεβαιώνω ότι είμαι η/ο συγγραφέας αυτής της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας και ότι κάθε βοήθεια που προσφέρθηκε κατά την προετοιμασία και την εκπόνησή της αναγνωρίζεται και αναφέρεται στο περιεχόμενό της. Επίσης, βεβαιώνω ότι αναφέρονται όλες οι βιβλιογραφικές πηγές που αξιοποιήθηκαν, πρωτογενείς και δευτερογενείς, είτε η συμβολή τους παρατίθεται επακριβώς ως απόσπασμα είτε ως παράφραση. Επιπλέον, δηλώνω ότι αυτή η Διπλωματική Εργασία πραγματοποιήθηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ότι αναλάβω πλήρως τις συνέπειες εάν αποδειχθεί ότι αυτή δεν μου ανήκει».

## **15.10. Πνευματικά Δικαιώματα**

Η διαχείριση των ερευνητικών δεδομένων της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας ανήκει από κοινού στον φοιτητή και στον πρώτο επιβλέποντα καθηγητή. Κατόπιν τούτου επιτρέπεται η χρήση τους για δημοσίευση σε επιστημονικό περιοδικό ή πρακτικά συνεδρίου ή για επιστημονική ανακοίνωση εφόσον γίνεται αναφορά των ονομάτων και των δύο. Η σειρά των ονομάτων θα αντιπροσωπεύει τη συμβολή του καθένα στη συγγραφή της εργασίας ή της ανακοίνωσης. Οι φοιτητές πριν την απονομή του μεταπτυχιακού τίτλου ή την δήλωση θέματος της Διπλωματικής Εργασίας υπογράφουν την παρακάτω υπεύθυνη δήλωση και την καταθέτουν στην γραμματεία του ΠΜΣ. Η δήλωση αυτή αποτελεί απαραίτητο δικαιολογητικό για την έκδοση του ΜΔΕ με την περάτωση των σπουδών τους.

### **Υπεύθυνη Δήλωση**

«Βεβαιώνω ότι η διαχείριση των ερευνητικών δεδομένων της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ΜΔΕ) ανήκει από κοινού σε μένα και στον πρώτο επιβλέποντα καθηγητή. Κατόπιν τούτου, επιτρέπεται η χρήση τους για δημοσίευση σε επιστημονικό περιοδικό ή πρακτικά συνεδρίου ή για επιστημονική ανακοίνωση εφόσον γίνεται αναφορά των ονομάτων και των δύο. Η σειρά των ονομάτων θα αντιπροσωπεύει τη συμβολή του καθένα στη συγγραφή της εργασίας ή της ανακοίνωσης.»

## **Άρθρο 16 Αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων**

Στο τέλος κάθε εξαμήνου οι φοιτητές καλούνται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ. να συμπληρώσουν το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του μαθήματος και των διδασκόντων Οι διδάσκοντες συμπληρώνουν ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο αυτό-αξιολόγησης.

## **Άρθρο 17 Απασχόληση και υποχρεώσεις των ΜΦ**

Οι ΜΦ μπορούν να απασχοληθούν σε βοηθητικό / εργαστηριακό έργο στο πλαίσιο του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών του Τ.Ε.Ε.Π.Η. Οι ΜΦ βοηθούν στο έργο της επιτήρησης των εξετάσεων μαθημάτων του προπτυχιακού κύκλου, αναλαμβάνουν (εκ περιτροπής) τη λειτουργία της Αίθουσας Η.Υ. της «Κοινωνίας της Πληροφορίας», της Βιβλιοθήκης / Αναγνωστηρίου του Π.Μ.Σ. καθώς και της Δανειστικής Βιβλιοθήκης Εκπαιδευτικού Υλικού και Βιβλίων για την Προσχολική Εκπαίδευση του Τ.Ε.Ε.Π.Η.

Οι υποχρεώσεις των Μ.Φ. είναι οι παρακάτω:

- Να παρακολουθούν ανελλιπώς τα μαθήματα του ισχύοντος προγράμματος σπουδών και να υπογράφουν τα βιβλία παρουσίας.

- Να υποβάλλουν τις απαιτούμενες εργασίες μέσα στις καθορισμένες προθεσμίες.
- Να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις.
- Να υποβάλλουν στη Γραμματεία, πριν την αξιολόγηση της διπλωματικής τους εργασίας, υπεύθυνη δήλωση ότι η διπλωματική εργασία αυτή δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής ούτε στο σύνολο ούτε σε επιμέρους τμήματα αυτής.
- Να καταβάλλουν τα τέλη φοίτησης, όπως ορίζεται στον παρόντα κανονισμό
- Να σέβονται και να τηρούν τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών, τις αποφάσεις των οργάνων του Π.Μ.Σ., του Τμήματος Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία και του Δ.Π.Θ., καθώς και την ακαδημαϊκή δεοντολογία.

## Άρθρο 18 Αναστολή φοίτησης και Διαγραφή ΜΦ

**α)** Ο ΜΦ που αδυνατεί να συνεχίσει προσωρινά τη φοίτηση στο Π.Μ.Σ. μπορεί με αιτιολογημένη αίτησή του να ζητήσει από τη Γ.Σ. την αναστολή της φοίτησής του για έως 2 εξάμηνα σπουδών κατά μέγιστο. Στην περίπτωση ικανοποίησης του αιτήματος από τη Γ.Σ. αναστέλλεται και η καταβολή των διδάκτρων για το διάστημα που διαρκεί η αναστολή φοίτησης.

**β)** Ο ΜΦ που δεν αποκτά το ΜΔΕ μέσα στη μέγιστη χρονική διάρκεια όπως ορίζεται ανωτέρω, διαγράφεται αυτομάτως από το μητρώο των ΜΦ, χάνει την ιδιότητα του ΜΦ και επομένως τη δυνατότητα να συνεχίσει ενδεχομένως σε κάποιο μελλοντικό χρόνο. Επίσης η διαγραφή μπορεί να οφείλεται σε παράπτωμα ή παράβαση ακαδημαϊκής δεοντολογίας. Στην περίπτωση αυτή η διαγραφή παραπέμπεται στη Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ. για κρίση και εισήγηση για αντιμετώπιση του προβλήματος στη Συνέλευση του Τμήματος. Ως παραβάσεις θεωρούνται και τα παραπτώματα της αντιγραφής ή της λογοκλοπής και γενικότερα κάθε παράβαση των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας από μεταπτυχιακό/κη φοιτητή/τρια κατά τη συγγραφή εργασιών στο πλαίσιο των μαθημάτων ή την εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας Η διαγραφή του επικυρώνεται από τη Γ.Σ. Στο μέγιστο χρόνο δεν υπολογίζεται ο χρόνος αναστολής φοίτησης.

## Γ. Όργανα και λειτουργία του Π.Μ.Σ. - Υποχρεώσεις των διδασκόντων

### Άρθρο 19 Όργανα, διδάσκοντες και λειτουργία

Για την λειτουργία του Π.Μ.Σ. έχουν αρμοδιότητα τα παρακάτω όργανα:

**1)** Η Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.) του Τ.Ε.Ε.Π.Η η οποία είναι αρμόδια για την παρακολούθηση, τον συντονισμό και την εφαρμογή του προγράμματος.

Οι αρμοδιότητες της Γ.Σ. ειδικότερα είναι να:

- Ελέγχει την υλοποίηση του προγράμματος σπουδών του Π.Μ.Σ.
- Προκηρύσσει την εκδήλωση ενδιαφέροντος για τους νέους ΜΦ.
- Ορίζει τα μέλη των εξεταστικών επιτροπών.
- Ορίζει τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης των υποψηφίων ΜΦ.
- Εγκρίνει τους νέους ΜΦ.
- Ορίζει τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής.
- Ορίζει τους επιβλέποντες και αναπληρωτές επιβλέποντες των ΜΔΕ.
- Ορίζει τις Εξεταστικές Επιτροπές των ΜΔΕ.
- Επικυρώνει την απονομή των μεταπτυχιακών διπλωμάτων.
- Αποφασίζει για όλα τα θέματα του Π.Μ.Σ. που δεν εμπεριέχονται στις διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού.

**2) Η Συντονιστική Επιτροπή** (Σ.Ε.) του Π.Μ.Σ. ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση και είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό λειτουργίας του Π.Μ.Σ.

**3) Ο Διευθυντής** του Π.Μ.Σ. προεδρεύει της Συντονιστικής Επιτροπής και ορίζεται από τη Γενική Συνέλευση για διετή θητεία με δυνατότητα ανανέωσης. Για την προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής του Π.Μ.Σ. ασκεί κυρίως τις εξής αρμοδιότητές:

- Εισηγείται στη Γ.Σ. κάθε θέμα που αφορά στην αποτελεσματική λειτουργία του Π.Μ.Σ.
- Παρακολουθεί την εφαρμογή του προγράμματος του Π.Μ.Σ. και του παρόντος εσωτερικού κανονισμού σε όλα τα θέματα (οργανωτικά, λειτουργικά, διδακτικά, ερευνητικά, υλικοτεχνικής υποδομής, ΜΦ, διδακτικού προσωπικού, σχέσεων με συνεργαζόμενους καθηγητές του εξωτερικού κτλ.) και εισηγείται στη Γ.Σ. προτάσεις για την αποτελεσματική λειτουργία και βελτίωση των υπηρεσιών του Π.Μ.Σ.
- Είναι δυνατόν να εξουσιοδοτείται από τη Γ.Σ. να προβαίνει στη λήψη αποφάσεων για υποθέσεις αναφορικά με θέματα που προσδιορίζονται στη σχετική εξουσιοδοτική απόφαση της Γ.Σ.
- Συμμετέχει ex officio στην Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών του Δ.Π.Θ., ως εκπρόσωπος του Τ.Ε.Ε.Π.Η..
- Συντάσσει τον οικονομικό προϋπολογισμό και απολογισμό του Π.Μ.Σ. και τους υποβάλλει στη Γ.Σ..
- Παρακολουθεί την εκτέλεση του προϋπολογισμού και υπογράφει την έκδοση των εντολών πληρωμής των δαπανών του Π.Μ.Σ..
- Για να ανταποκριθεί στο έργο που πηγάζει από τις πιο πάνω υποχρεώσεις απαλλάσσεται μερικώς από τα διδακτικά του καθήκοντα (Ν. 2454/97, άρθρ. 6 και εδ. Δ, του Άρθρου 2, του Ν. 3685/08) στο προπτυχιακό διδακτικό έργο του Τμήματος.

**4) Ο Αναπληρωτής Διευθυντής του Π.Μ.Σ. ορίζεται από τη Γ.Σ. και αναπληροί τον Διευθυντή όταν αυτός κωλύεται.**

**5) Οι Υπεύθυνοι / Συντονιστές μαθημάτων:** Κάθε μάθημα υποστηρίζεται από ένα συντονιστή που είναι και διδάσκων του μαθήματος. Οι αρμοδιότητες τους είναι να συνεργάζονται με όλους τους διδάσκοντες του μαθήματος προκειμένου να:

- Συνθέτουν την ύλη του μαθήματος και να την παρουσιάζουν συνοπτικά (περίληψη).
- Κατανέμουν τις διδακτικές ώρες και να διαμορφώνουν το μέρος του ωρολογίου προγράμματος που αναλογεί στο μάθημα.
- Καθορίζουν το σύστημα αξιολόγησης του μαθήματος.
- Ενημερώνουν τους ΜΦ για τα ισχύοντα στο μάθημα.
- Παραδίνουν στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. την τελική βαθμολογία στα χρονικά όρια που ορίζονται ανωτέρω (Άρθρο 10).
- Εξασφαλίζουν το απαραίτητο εκπαιδευτικό υλικό και τεχνολογικό εξοπλισμό του μαθήματος.

## **6) Η Ειδική Γραμματεία του Π.Μ.Σ.**

Ορίζεται με απόφαση της Γ.Σ. μεταξύ των Διοικητικών υπαλλήλων του Τμήματος ή και του Ειδικού Τεχνικού Επιστημονικού Βοηθητικού Προσωπικού και συνεργάζεται με τον Γραμματέα του Τμήματος για όλα τα θέματα που άπτονται του Π.Μ.Σ.

Τη διδασκαλία των μαθημάτων στα Π.Μ.Σ., μπορούν να αναλαμβάνουν:

- I. Μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος.
- II. Μέλη της κατηγορίας Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος, κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, εκτός αν το αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.
- III. Διδάσκοντες σύμφωνα με το Π.Δ. 407/80 του οικείου Τμήματος.
- IV. Ομότιμα και Αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ του οικείου Τμήματος.

Με αιτιολογημένη απόφασή της η Συνέλευση του Τμήματος, σε περίπτωση που δεν επαρκεί το διδακτικό προσωπικό των κατηγοριών που αναφέρονται παραπάνω, μπορεί να αναθέσει διδακτικό έργο σε μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου Α.Ε.Ι. ή να προσκαλέσει μέλη ΔΕΠ άλλων Α.Ε.Ι. ή ερευνητών από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13 Α του Ν. 4310/2014 (Α' 258),

Επιπλέον η Συνέλευση του οικείου Τμήματος με απόφασή της, έχοντας υπόψη την εισήγηση του Διευθυντή του Π.Μ.Σ., μπορεί να καλέσει, **ως επισκέπτες**, καταξιωμένους επιστήμονες που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ. από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 36. Σε κάθε περίπτωση η ανάθεση διδασκαλίας των μαθημάτων, σεμιναρίων και

ασκήσεων του Π.Μ.Σ. αποφασίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος ή την αντίστοιχη Ε.Δ.Ε., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε.

Στις υποχρεώσεις των διδασκόντων περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων η περιγραφή του μαθήματος ή των διαλέξεων, η παράθεση σχετικής βιβλιογραφίας, ο τρόπος εξέτασης του μαθήματος, η επικοινωνία με τους/τις μεταπτυχιακούς/κες φοιτητές/τριες.

## Άρθρο 20 Απονομή Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης και Τελετή

Σύμφωνα με τον ν.4485/2017 το Π.Μ.Σ. απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) στις «Επιστήμες της Εκπαίδευσης: Καινοτόμες Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις σε Πολυπολιτισμικά Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα», σε μια από τις εξής δύο επιμέρους ειδικεύσεις; :

- A. «Άτυπες, μη τυπικές και τυπικές μορφές εκπαίδευσης σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα» και
- B. «Εκπαίδευση στην διαπολιτισμική ετοιμότητα».

Στον απονεμόμενο τίτλο αναγράφεται και η αντίστοιχη κατεύθυνση ειδίκευσης.

Η απονομή του τίτλου γίνεται από τον Διευθυντή του Π.Μ.Σ. και παρουσία του Πρύτανη του Δ.Π.Θ. ή, σε περίπτωση που αυτός κωλύεται, παρουσία ενός εκ των Αντιπρυτάνεων ή, στην περίπτωση που και αυτοί κωλύονται, παρουσία του Κοσμήτορα της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Δ.Π.Θ.

Οι ΜΦ μετά την απόκτηση του ΜΔΕ και μετά από αίτησή τους μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο Τ.Ε.Ε.Π.Η. για απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος (Δ.Δ) σύμφωνα με όσα καθορίζονται στον Ν. Ν. 3685/08 και τον σχετικό κανονισμό του Τμήματος.

## Άρθρο 21 Τελικές Ρυθμίσεις

- 1) Για θέματα που δεν ρυθμίζονται από τον παρόντα εσωτερικό κανονισμό αποφασίζει η Γ.Σ. του Τ.Ε.Ε.Π.Η. της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Δ.Π.Θ.

# Περιγράμματα Μαθημάτων

## Μαθήματα Κορμού (κοινά και στις 2 κατευθύνσεις)

### Κ1. Εθνοπολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση

Υπεύθυνος μαθήματος :

Γιώργος Μαυρομμάτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

Διδάσκοντες :

- Γιώργος Μαυρομμάτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Έμη Παπαναστασίου, Ε.ΔΙ.Π., ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

### ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

#### (1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ – 2ος Κύκλος Σπουδών		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	K 1	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α' εξάμηνο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εθνοπολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	7,5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS			
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

## (2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

### Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος Θα μπορούν να:

1. να κατανοούν τον σύνθετο χαρακτήρα και την ιστορικότητα εννοιών (π.χ. έθνος, εθνικισμός), τη σημασία του εθνικισμού στη διαμόρφωση του ιδεολογικού πλαισίου μέσα στο οποίο εγγράφεται ο θεσμός της εκπαίδευσης στο ελληνικό κράτος, τις πολυεπίπεδες διεργασίες δια των οποίων η εκπαίδευση λειτουργεί ως μηχανισμός ομοιογενοποίησης και ενσωμάτωσης / αφομοίωσης διαφόρων εθνοτικών, θρησκευτικών, γλωσσικών και πολιτισμικών ομάδων στον εθνικό κορμό του ελληνικού κράτους ( $19^{\circ}\text{c}$  – πρώτες δεκαετίες του 20ού αι.),
2. να κατανοούν τους σύνθετους μηχανισμούς και τις διαδικασίες μέσω των οποίων το σχολείο μετατρέπει τις κοινωνικές και πολιτισμικές διαφορές των μαθητών σε ανισότητες, έμμεσα τις ενισχύει και τις νομιμοποιεί, ασκώντας έτσι κοινωνική επιλογή,
3. να κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζουν την εκπαίδευση οι παραδοχές και οι (πολιτικές) επιδιώξεις των ποικίλων εμπλεκομένων (μαθητών, γονέων, διοίκησης της εκπαίδευσης, περιβάλλουσας κοινωνίας) αναφορικά με τον πολιτισμό και την ετερότητα.

### Γενικές Ικανότητες

Οι φοιτητές πρέπει:

- να σκέφτονται κριτικά απέναντι στα στερεότυπα (κοινωνικά, πολιτισμικά), στους εθνικούς μύθους, στους άκαμπτους ρόλους των φύλων κλπ.
- να κατανοούν την επιστημονική γλώσσα, τους τρόπους πρόσβασης και απόκτησης της γνώσης και τις μεθόδους, και στη συνέχεια να εξισορροπούν, να συνθέτουν και να τις αφομοιώνουν
- να κατανοούν τις θεωρίες των κοινωνικών επιστημών (κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης, της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης) και της ιστορίας
- να κατανοούν, να αναλύουν, να συνθέτουν και να συνδέουν πολύπλοκες πληροφορίες και δεδομένα.

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται προσπάθεια αρχικά να προσεγγιστούν οι έννοιες του έθνους και του εθνικισμού. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται ως επί το πλείστον οι θεωρίες για τον εθνικισμό, η σημασία του ευρωπαϊκού διαφωτισμού στη διαμόρφωση της ιδέας του έθνους η φύση και η πορεία συγκρότησης της εθνικής ταυτότητας στις νεωτερικές κοινωνίες της Ευρώπης. Στη συνέχεια διερευνάται η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα (19ος – αρχές 20ού αι.), σε συνάρτηση με την εκάστοτε κρατική πολιτική απέναντι στις μειονότητες. Η διερεύνηση του ειδικού ρόλου της εκπαίδευσης στην έκβαση των εθνικών συγκρούσεων στα Βαλκάνια αποτελεί εκ των αων ουκ άνευ συνθήκη για την κατανόηση του βαρύνοντος ρόλου που έπαιξε ο εκπαιδευτικός μηχανισμός στα πλαίσια του εθνικού κράτους και των εθνικών διεκδικήσεων.

Στη συνέχεια, εξετάζεται, από κοινωνιολογική οπτική, η ιδιαίτερη συμβολή της εκπαίδευσης στη συγκρότηση και αναπαραγωγή των κοινωνικών ιεραρχιών και ανισοτήτων. Αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο ο εκπαιδευτικός θεσμός χειρίζεται τις διαφορές του μαθητικού πληθυσμού ως προς την εθνοπολιτισμική υπαγωγή και την κοινωνική τάξη, δύο βασικές παραμέτρους που καθορίζουν τη σχέση των κοινωνικών υποκειμένων με την εκπαίδευση.

Τέλος, μετά από μια εκτενή αναφορά στον πολιτισμό ως αξιακό σύστημα, στον τρόπο που δομούνται οι ταυτότητες και στο ζήτημα της ετερότητας, η συζήτηση επικεντρώνεται στις πεποιθήσεις που φαίνεται να υπάρχουν αναφορικά με τον πολιτισμικά διαφορετικό μαθητή και το πως αυτές επηρεάζουν τόσο την εκπαιδευτική πολιτική όσο και τη διδακτική πρακτική. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα προτάγματα της εκπαίδευσης και στο πως αυτά τροποποιούνται κατά τη μετάβαση από νεωτερικότητα στη μετανεωτερικότητα.

### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Power Point	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)
	Διαλέξεις	39
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Συγγραφή εργασίας/-ών	66
	Σύνολο Μαθήματος	135

<b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b>	<p><b>Γλώσσα αξιολόγησης:</b> Ελληνικά</p> <p><b>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Συγγραφή εργασίας (100%)</li> </ul> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- λογικός σχεδιασμός και οργάνωση (σχέδιο: σαφήνεια και ποιότητα, καταλληλότητα των μεθόδων) (20%)</li> <li>- κριτική αξιοποίηση χρήση των πηγών (10%)</li> <li>- σαφής παρουσίαση στόχων και σχετική επιλογή περιεχομένου (20%)</li> <li>- τήρηση των συμβάσεων του ακαδημαϊκού λόγου, συμπεριλαμβανομένων βιβλιογραφικών πληροφοριών (15%)</li> <li>- διατύπωση, με συστηματικό τρόπο, της σκέψης και του επιχειρήματος (20%)</li> <li>- σαφήνεια της έκφρασης (15%)</li> </ul>
----------------------------	---

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### -Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

Anderson B., Φαντασιακές κοινότητες, Στοχασμοί για τις απαρχές και τη διάδοση του εθνικισμού, Αθήνα 1997.

Archer, L., Francis, B., Understanding minority ethnic achievement: the role of race, class, gender and 'success', London 2006.

Ασημάκη, Α., Κουστουράκης, Γ., Καμαριανός, Ι., «Οι έννοιες της νεωτερικότητας και της μετανεωτερικότητας και η σχέση τους με τη γνώση: μια κοινωνιολογική προσέγγιση», Το βήμα των κοινωνικών επιστημών, τ. ΙΕ (2011), τευχ. 60, σ. 99-120.

Ασκούνη Ν., «Μειονότητες και εκπαίδευση: πολιτισμικές διαφορές και ταξικές ανισότητες» Σύγχρονα Θέματα 124 (2015), σ. 25-32.

Ασκούνη Ν., «Εθνοκεντρισμός και πολυπολιτισμικότητα: η αναζήτηση ενός νέου προσανατολισμού της εκπαίδευσης» στο Εκπαίδευση: πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες, τόμος β': Εθνοπολιτισμικές διαφορές και εκπαίδευση, Πάτρα 2001.

Βερέμης Θ. (επιμ.), Εθνική ταυτότητα και εθνικισμός στη νεότερη Ελλάδα, Αθήνα 2012.

Bourdieu P., Passeron J.-C., Η αναπαραγωγή. Στοιχεία για μια θεωρία του εκπαιδευτικού συστήματος, Αθήνα 2014.

Βούρη Σ., Η εκπαίδευση και εθνικισμός στα Βαλκάνια. Η περίπτωση της βορειοδυτικής Μακεδονίας (1870-1904), Αθήνα 2010.

Cummins, J., Ταυτότητες υπό Διαπραγμάτευση. Εκπαίδευση με σκοπό την Ενδυνάμωση σε μια Κοινωνία της Ετερότητας, Αθήνα 1999.

Gellner E., Έθνη και εθνικισμός, Αθήνα 1992.

- Γουβιάς, Δ., Θεριανός, Κ., Εκπαιδευτική πολιτική, Αθήνα 2014.
- Hobsbawm E., Έθνη και εθνικισμός από το 1780. Πρόγραμμα, μύθος, πραγματικότητα, Αθήνα 1994.
- "Interculturalism versus multiculturalism – The Cantle-Modood debate" (Downloaded from etn.sagepub.com at University of Bristol Library on September 13, 2015)
- Kristeva, J., Ξένοι μέσα στον εαυτό μας, Αθήνα 2004.
- Λέκκας Π., Η εθνικιστική ιδεολογία. Πέντε υποθέσεις εργασίας στην ιστορική κοινωνιολογία, Αθήνα 2006.
- Μειονότητες στην Ελλάδα (7-9 Νοεμβρίου 2002). Επιστημονικό Συμπόσιο, επιμ. Ουρανία Καϊάφα (Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας), Αθήνα, Χ.χ.
- Reay, D., "Sociology, social class and education" in Apple, M. W. Ball, S. J. Gandin, L.A. (eds) The Routledge International Handbook of the Sociology of Education, London- New York 2010, σ. 396-404.
- Smith A., Εθνική Ταυτότητα, Αθήνα 2000.
- Τσιτσελίκης Κ., Χριστόπουλος Δ. (επιμ.), Το μειονοτικό φαινόμενο στην Ελλάδα. Μια συμβολή των κοινωνικών επιστημών, Αθήνα 1997.
- Τσουκαλάς, Κ., Η επινόηση της επερότητας, Αθήνα 2010.
- Φραγκουδάκη Α., Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης. Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο, Αθήνα 1985.
- Φρυδάκη, Ε., Η διδασκαλία στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης, Αθήνα 2009.

### **Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**

#### **Ελληνόγλωσσα**

Σύγχρονα Θέματα

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών

#### **Ξενόγλωσσα**

Comparative Studies in Society and History

Ethnic and Racial Studies

Historein / Ιστορείν

Intercultural Education

Journal of Central European Affairs

Journal of Sociology of Education

Nations and Nationalism

National Identities

Revue française de pédagogie

Race, ethnicity and Education

Sociology of Education

Theory, Culture and Society

**K2. Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις/όψεις  
της κοινωνικο -πολιτισμικής εμψύχωσης**

**Υπεύθυνη μαθήματος:**

Ευθυμία Πεντέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

**Διδάσκοντες :**

- Ευθυμία Πεντέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Κατερίνα Γιόφτσαλη, Ε.ΔΙ.Π., ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Μυρσίνη Λαντζουράκη, Θεατροπαιδαγωγός ΕΕΠ, ΔΠΘ

**ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

**(1) ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ –		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	K2	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις/ όψεις της κοινωνικο -πολιτισμικής εμψύχωσης		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	3-6	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	8
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημονικής Περιοχής και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS			
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

## (2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα μπορούν να:</p> <p>(1) διακρίνουν τις διάφορες διαστάσεις-χαρακτηριστικά της εμψύχωσης ανάλογα με τους σκοπούς και τη στόχευση των δράσεών της</p> <p>(2) αξιοποιήσουν σύγχρονες έννοιες, μεθόδους και πρακτικές για την ικανοποίηση των στόχων της κοινωνικο-πολιτισμικής εμψύχωσης</p> <p>(3) σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν ένα εμψυχωτικό πρόγραμμα σε τυπικά και άτυπα πλαίσια εκπαίδευσης</p> <p>(4) σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν την αξιολόγηση μιας εμψυχωτικής/-εκπαιδευτικής δράσης, μιας συνθήκης ή ενός προγράμματος σε διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης</p> <p>(5) προσεγγίσουν αναστοχαστικά το «πριν», το «κατά» και το «μετά» μίας εμψυχωτικής/εκπαιδευτικής διαδικασίας- δράσης</p> <p>(6) περιγράφουν τις φάσεις εφαρμογής του LS, και το περιεχόμενο των διακριτών χαρακτηριστικών κάθε φάσης</p> <p>(7) να αξιοποιήσουν τη μέθοδο LS στο σχεδιασμό, υλοποίηση και αξιολόγηση ενός εκπαιδευτικού/εμψυχωτικού προγράμματος σε διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης</p>

Γενικές Ικανότητες
<ol style="list-style-type: none"><li>Σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση εμψυχωτικών προγραμμάτων, ανάλογα με τις ανάγκες του ενήλικου και ανήλικου πληθυσμού στον οποίο προορίζονται.</li><li>Εφαρμογή στο πεδίο της συνεργατικής μεθόδου Lesson Study για το σχεδιασμό, υλοποίηση, αξιολόγηση και ανατροφοδότηση εμψυχωτικών προγραμμάτων.</li><li>Αξιοποίηση μεθόδων έρευνας για την εκπόνηση επιστημονικής εργασίας.</li><li>Παρέμβαση και προσαρμογή σε ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και πλαίσια, με σκοπό την αποτελεσματική ανταπόκριση στις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες ατόμων και ομάδων.</li><li>Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για την παρουσίαση έργου</li></ol>

## (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από 2 ενότητες. Η πρώτη αφορά στην κοινωνικο-πολιτισμική εμψύχωση και στον τρόπο που αξιοποιώντας σύγχρονες έννοιες και μεθόδους της διδακτικής διαμορφώνει τα χαρακτηριστικά της ως εκπαιδευτική καινοτομία. Περιγράφονται η έννοια, οι αρχές και η σημασία της κοινωνικο-πολιτισμικής εμψύχωσης ως ένα σύστημα ιδεών, πρακτικών και μεθόδων με ανθρωποκεντρικά χαρακτηριστικά που αντιλαμβάνεται το άτομο ως ενεργό φορέα της δικής του ανάπτυξης σε διαλεκτική σχέση με το κοινωνικό γίγνεσθαι. Η φύση και λειτουργία της κοινωνικο-πολιτισμικής εμψύχωσης
---

συζητιούνται ιστορικά και επιστημολογικά. Στη βάση αυτή αναλύονται διάφοροι ορισμοί και προσδιορίζονται τα χαρακτηριστικά και οι διαστάσεις της. Παρουσιάζονται διάφορες μέθοδοι, πρακτικές και τεχνικές που αξιοποιούνται στην κοινωνικο-πολιτισμική εμψύχωση και συζητιούνται τα βήματα και οι προκλήσεις σχεδιασμού και υλοποίησης εμψυχωτικών παρεμβάσεων εστιάζοντας στα χαρακτηριστικά και τις δεξιότητες του εμψυχωτή, μέσα από την ανάλυση σχετικών προγραμμάτων και δράσεων από τη σύγχρονη ελληνόγλωσση και διεθνή βιβλιογραφία.

Η δεύτερη ενότητα εστιάζει σε κινήματα και προσεγγίσεις αναφορικά με τις σύγχρονες μορφές αξιολόγησης στα διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια της τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης. Παρουσιάζονται στρατηγικές για τον σχεδιασμό καθώς και την εφαρμογή της άτυπης αξιολόγησης των εμψυχωτικών δράσεων ή εμψυχωτικών προγραμμάτων. Εξετάζεται η σύνδεση των θεωριών που στηρίζουν τις άτυπες μορφές αξιολόγησης και τις θεωρητικές προσεγγίσεις του αναστοχασμού εστιάζοντας στα είδη του αναστοχασμού στο πεδίο εφαρμογής εμψυχωτικών – εκπαιδευτικών δράσεων. Παρουσιάζονται οι βασικές αρχές και η μεθοδολογία του Lesson Study ως μοντέλο διεθνώς αναγνωρισμένο, επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών και οι συνδέσεις σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο μεταξύ των άτυπων μορφών αξιολόγησης - του αναστοχασμού και - του Lesson Study στο πλαίσιο της εφαρμογής εμψυχωτικών προγραμμάτων.

#### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε στη Διδασκαλία, στην Αξιολόγηση του μαθήματος και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)
	Διαλέξεις	36
	Άσκηση πεδίου	20
	Πρακτική (τοποθέτηση)	15
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	32
	Συγγραφή εργασίας/-ών	65
	Αυτόνομη μελέτη	32
Σύνολο Μαθήματος		200

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά        Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ερωτήσεις σύντομης απάντησης 15%</li> <li>• Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών 20%</li> <li>• Γραπτή Εργασία 30%</li> <li>• Ατομικός Στοχασμός 20%</li> <li>• Δημόσια παρουσίαση 15%</li> </ul>
---------------------	--

	<p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Μέθοδος και επίπεδο ανάλυσης και αξιοποίησης των συνθηκών, αναγκών και ιδιαιτεροτήτων της ομάδας στόχου για το σχεδιασμό εμψυχωτικών δράσεων και αιτιολόγηση/τεκμηρίωση του θέματος και του σκοπού. (10%)</li> <li>• Βαθμός αξιοποίησης των αρχών και των μεθόδων της κοινωνικοπολιτισμικής εμψύχωσης στο σχεδιασμό και υλοποίηση ενός προγράμματος (20%)</li> <li>• Αποτελεσματική χρήση σύγχρονων στρατηγικών, μεθόδων, πρακτικών και τεχνικών στο σχεδιασμό, εφαρμογή και άτυπη αξιολόγηση του προγράμματος εμψυχωτικών δράσεων (20%)</li> <li>• Εφαρμογής του Lesson Study στο σχεδιασμό, εφαρμογή και αξιολόγηση του προγράμματος εμψυχωτικών δράσεων (10%)</li> <li>• Αναστοχαστική προσέγγιση όλων των σταδίων του προγράμματος εμψυχωτικών δράσεων (20%)</li> <li>• Θεωρητική τεκμηρίωση των επιλογών για το σχεδιασμό, υλοποίηση και αξιολόγηση του προγράμματος εμψυχωτικών δράσεων (20%)</li> </ul>
--	---

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

#### Κοινωνικο-πολιτισμική εμψύχωση

Andersen, Ch. (2004). Learning in "As-If" Worlds: Cognition in Drama in Education, *Theory Into Practice*, 43:4, 281-286, DOI: 10.1207/s15430421tip4304\_6

Βασιλείου, Α. & Ρεκλείτη, Β. (2010). Μια κουβέντα γύρω από την εκπαίδευση: Ο εμψυχωτής εκπαιδευτικός. *Ανοιχτό σχολείο*, 113, 23-29.

Besnard P. (1978). Notes de synthèse [L'animation socioculturelle (Recherches)]. *Revue Française de Pédagogie*, 44, 129-142.

Bhattacharjee, S. & Ghosh, S. (2013). *Usefulness of Role-Playing Teaching in Construction Education: A Systematic Review*. 49th ASC Annual International Conference Proceedings.

Cooper, J. (1995). Cooperative learning and critical thinking. *Teaching of Psychology*, 22(1), 7-9.

Δημητρίου Α., Λαγοπούλου Β., Νικολάου Β. (2003). Η εμψύχωση στην τάξη, *Κλειδιά και αντικλείδια, Πρόγραμμα Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων*, ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Foth, M. (2006) *Sociocultural Animation*, in Marshall, Stewart and Taylor, Wallace and Yu, Xinghuo, Eds. *Encyclopedia of Developing Regional Communities with Information and Communication Technology*, pages pp. 640-645. Idea Group Reference (IGI Global).

Foth, Marcus (2010) *Participation, animation, design : a tripartite approach to urban*

*community networking. AI & Society: the journal of human-centered systems and machine intelligence.* (<http://eprints.qut.edu.au/>)

Gillet, J. (1996). Praxeologie de l'animation professionnelle, *Recherche et Formation*, 23, 119-134.

Hämäläinen, J. (2012). Social pedagogy in Finland. *Kriminologija i Socijalna Integracija*. 20(1), 1-132.

Θωίδης, Ι. (2007). Εμψύχωση: Κοινωνικοπολιτιστική, κοινωνικοεκπαιδευτική δράση στο σχολείο και τον ελεύθερο χρόνο, *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 7, 41-58

Kalcheva, A. (2016). Theoretical and historical aspects of socio-cultural animation. *Trakia Journal of Sciences*, 3, 203-206.

Katz, L. & Chrd, S. (1992). *The Project Approach*. Eric reports.

Kurki, L. (2000). Sociocultural animation in learning. *LLInE–Lifelong Learning in Europe*, 5(3), 162-167.

Muriel K. Rand (2000). Supporting cooperative learning in early childhood teacher education, *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 21(3), 385-396, DOI: 10.1080/0163638000210309

Nestel, D, & Tierney, T. (2007). Role-play for medical students learning about communication: Guidelines for maximising benefits. *BMC Medical Education*, 7(3), 1-9.

Raibaud. Y. (2012). *Care, genre et animation : enjeux 'ethiques et politiques. L'animation socioculturelle professionnelle, quels rapports au politique?* Colloque ISIAT IUT Michel de Montaigne. Bordeaux, France.

Raibaud. Y. (2014). *Les cadres de l'animation face aux problématiques de santé et de genre*. Bruno P'équignot. L'engagement associatif dans le domaine de la santé, L'Harmattan, pp.190-224, Logiques Sociales.

Ρεκαλίδου, Γ. & Σφυρόερα, Μ. (2008) (Επιμ.). *Εμψυχώσεις σε ομάδες παιδιών*. Έκδοση του ΔΔΠΜΣ Κοινωνικο-πολιτισμική εκπαίδευση και κατάρτιση εμψυχωτών.

Richelle, J-L (2017). *L'animation socioculturelle professionnelle, quels rapports au politique?* Carrières Sociales Editions.

Riva, M. & Korinek, L. (2004). Teaching Group Work: Modeling Group Leader and Member Behaviors in the Classroom to Demonstrate Group Theory, *The Journal for Specialists in Group Work*, 29:1, 55-63, DOI: 10.1080/01933920490275402

Smith, M.K. (2002). *Animation*. from <http://www.infed.org/animate/b-animate.htm>

Vassiliou, A. & Ligdopoulou, T. (2006). 'It Takes Two: Glimpses of the Creative Youth Workshop Project of Thrace'. *Annual Review of Critical Psychology*, 154-165.

Westrup, U. & Planander, A. (2013). Role-play as a pedagogical method to prepare students for practice: The students' voice. *Högre Utbildning*, 3(3), 199-210.

Wallenius, T. (2009). *Survey of sociocultural animation in the work of the youth coordinators in districts of Finnish Red Cross*. Bachelor of Social Services. Helsinki: Metropolia University of Applied Sciences.

### **Αξιολόγηση – Lesson Study**

Audette, A. (2004). Lesson Study: Teachers learning together. *New England Reading Association Journal*, 40(2), 31-34.

- Black, P., & Wiliam, D. (1998). *Inside the black box: Raising standards through classroom assessment*. Granada Learning.
- Black, P., & Wiliam, D. (2004). The formative purpose: Assessment must first promote learning. *Yearbook of the National Society for the Study of Education*, 103(2), 20-50.
- Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing the theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability (formerly: Journal of Personnel Evaluation in Education)*, 21(1), 5-31.
- Brown, G. T., Irving, S. E., Peterson, E. R., & Hirschfeld, G. H. (2009). Use of interactive-informal assessment practices: New Zealand secondary students' conceptions of assessment. *Learning and Instruction*, 19(2), 97-111.
- Cauley, K. M., & McMillan, J. H. (2010). Formative assessment techniques to support student motivation and achievement. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 83(1), 1-6.
- Clark, I. (2012). Formative assessment: Assessment is for self-regulated learning. *Educational Psychology Review*, 24(2), 205-249.
- Dudley, P. (Ed.). (2014). *Lesson Study: Professional Learning for Our Time*. Routledge.
- Earl, L. M. (2012). *Assessment as learning: Using classroom assessment to maximize student learning*. Corwin Press.
- Elliott, J. (2012). Developing a science of teaching through lesson study. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 1(2), 108-125.
- Lewis, C. (2002). *Lesson study: A handbook of teacher-led instructional change*. Research for Better Schools. Philadelphia, PA, Inc
- Myers, J. (2013). Creating reflective practitioners with preservice lesson study. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 8(1), 1-9.
- Nicol, D. J., & Macfarlane-Dick, D. (2006). Formative assessment and self-regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice. *Studies in higher education*, 31(2), 199-218.
- Popham, W. J., & Popham, J. W. (2005). *Classroom assessment: What teachers need to know*. Pearson/Allyn and Bacon.
- Rock, C., & Wilson, C. (2005). "Improving teaching through lesson study". *Teacher Education Quarterly*, 32(1), 77-92.
- Ruiz-Primo, M. A. (2011). Informal formative assessment: The role of instructional dialogues in assessing students' learning. *Studies in Educational Evaluation*, 37(1), 15-24.
- Saito, E. (2012). Strategies to promote lesson study in developing countries. *International Journal of Educational Management*, 26(6), 565-576.
- Stewart, R. A., & Brendefur, J. L. (2005). Fusing lesson study and authentic achievement: A model for teacher collaboration. *Phi Delta Kappan*, 86(9), 681-687.
- Stigler, J. W., & Hiebert, J. (1999). *The teaching gap: Best ideas from the world's teachers for improving education in the classroom*. New York: Free Press.
- Trauth-Nare, A., & Buck, G. (2011). Assessment for learning. *The Science Teacher*, 78(1), 34.
- Williams, C., Plummer F. (2010). "Incorporating lesson study for teacher professional development." Proceedings 2nd Paris International Conference on Education, Economy and Society, 467- 476.

## **Αναστοχασμός**

- Alger, C. (2006). 'What went well, what didn't go so well': growth of reflection in pre-service teachers. *Reflective Practice*, 7(3), 287-301.
- Amobi, F., & Irwin, L. (2012). Implementing on-campus microteaching to elicit preservice teachers' reflection on teaching actions: Fresh perspective on an established practice. *Journal of the Scholarship of Teaching and Learning*, 9(1), 27-34.
- Αυγητίδου, Σ. (2014). Οι εκπαιδευτικοί ως ερευνητές και ως στοχαζόμενοι επαγγελματίες.
- Καλαϊτζοπούλου, Μ. (2001). Ο εκπαιδευτικός ως στοχαζόμενος επαγγελματίας. Αθήνα. Αθήνα. Τυπωθήτω- Γ. Δαρδανός.
- Τυπωθήτω- Γ. Δαρδανός.
- Blaik Hourani, R. (2013). Pre-service teachers' reflection: Perception, preparedness and challenges. *Reflective Practice*, 14(1), 12-30.
- Bower, M., Cavanagh, M., Moloney, R., & Dao, M. (2011). Developing communication competence using an online Video Reflection system: pre-service teachers' experiences. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 39(4), 311-326.
- Chitpin, S., Simon, M., & Galipeau, J. (2008). Pre-service teachers' use of the objective knowledge framework for reflection during practicum. *Teaching and teacher Education*, 24(8), 2049-2058.
- Denton, D. (2011). Reflection and learning: Characteristics, obstacles, and implications. *Educational Philosophy and Theory*, 43(8), 838-852.
- Dewey, J (1933) *How We Think*, D C Heath and Co, Boston, MA
- Fleck, R., & Harrison, D. (2015). Shared PI: Sharing Personal Data to Support Reflection and Behaviour Change.
- Hatcher, J. A., & Bringle, R. G. (1997). Reflection: Bridging the gap between service and learning. *College teaching*, 45(4), 153-158.
- Jarvis, J. (1992). Using diaries for teacher reflection on in-service courses. *ELT journal*, 46(2), 133-143.
- Milner, H. R. (2003). Reflection, racial competence, and critical pedagogy: How do we prepare pre-service teachers to pose tough questions?. *Race, Ethnicity and Education*, 6(2), 193-208.
- Pultorak, E. G. (2014). Stimulating Critical Reflection in Novice Teachers. *Reflectivity and Cultivating Student Learning: Critical Elements for Enhancing a Global Community of Learners and Educators*, 163.
- Schon, D. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think In Action*. (1995 ed.) Aldershot: Ashgate Publishing Ltd
- Shoffner, M. (2008). Informal reflection in pre-service teacher education. *Reflective Practice*, 9(2), 123-134.
- Tan, C. (2006). Philosophical reflections from the silver screen: Using films to promote reflection in pre-service teachers. *Reflective Practice*, 7(4), 483-497.
- Zeichner, K. M., & Liston, D. P. (2013). *Reflective teaching: An introduction*. Routledge.

## **Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**

*Cahiers de l'Action Culturelle, Reflective Practice, International Journal for Lesson and Learning Studies, Studies in Educational Evaluation*

### **Κ3. Εκπαιδευτική έρευνα: Μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων**

**Υπεύθυνος μαθήματος:**

Αντώνιος Σαπουντζής, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

**Διδάσκοντες :**

- Αντώνιος Σαπουντζής, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Άγγελος Μάρκος, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΔΠΘ
- Ευθυμία Πεντέρη, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

#### **ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

##### **(1) ΓΕΝΙΚΑ**

<b>ΣΧΟΛΗ</b>	<b>ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ</b>		
<b>ΤΜΗΜΑ</b>	<b>ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ</b>		
<b>ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	<b>Μεταπτυχιακό - 2<sup>ος</sup> Κύκλος Σπουδών</b>		
<b>ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	K3	<b>ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	1 <sup>ο</sup>
<b>ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	Εκπαιδευτική έρευνα: μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων		
<b>ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	3	<b>ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</b>	4
<b>ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	Ανάπτυξης δεξιοτήτων, Υποβάθρου		
<b>ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:</b>	-		
<b>ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:</b>	Ελληνική		
<b>ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS</b>	Ναι		
<b>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)</b>			

##### **(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

<b>Μαθησιακά Αποτελέσματα</b>
<p>Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος <u>θα μπορούν να:</u>      Σχεδιάσουν και να φέρουν σε πέρας μια ερευνητική εργασία.      Αναλύσουν τη μεθοδολογία που ακολουθείτε σε έρευνες και δημοσιεύεται σε άρθρα τα οποία μελετούν.      Αξιολογήσουν την αρμοδιότητα και αποτελεσματικότητα κάθε μεθοδολογικής επιλογής,</p>

ανάλογα με το ερευνητικό ερώτημα που τίθεται.

Τεκμηριώσουν τις δικές τους μεθοδολογικές επιλογές σε ερευνητικές εργασίες στις οποίες εμπλέκονται.

#### Γενικές Ικανότητες

Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών. Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγγαγικής σκέψης.

Σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση/αυτοαξιολόγηση καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε θεσμικούς και εναλλακτικούς χώρους εκπαίδευσης.

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι να παρέχει στους φοιτητές τις μεθοδολογικές γνώσεις που είναι απαραίτητες για τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων στα πλαίσια μίας επιστημονικής έρευνας. Οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές της ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας καθώς και με τις βασικές μεθόδους της περιγραφικής και επαγγαγικής στατιστικής. Ειδικότερα, στα πλαίσια του μαθήματος οι φοιτητές θα εμβαθύνουν σε θέματα ανάλυσης λόγου, ανάλυσης περιεχομένου και ανάλυσης συνομιλίας, θα εξοικειωθούν με τον σχεδιασμό πειραμάτων και ερευνών ερωτηματολογίου. Τέλος θα κληθούν να σχεδιάσουν μία μικρής κλίμακας έρευνα, να συλλέξουν σχετικά δεδομένα και να πραγματοποιήσουν τις κατάλληλες αναλύσεις.

### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Ναι	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)
	Διαλέξεις	36
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	24
	Συγγραφή εργασίας/-ών	20
	Αυτόνομη μελέτη	20
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>100</b>

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ**

Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης

**Γλώσσα αξιολόγησης:** Ελληνικά

**Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):**

- Μια μικρή ομαδική ερευνητική εργασία (50%).
- Μια μικρή ατομική ερευνητική εργασία (50%).

**Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)**

- Κατανόηση της χρήσης των διαφορετικών μεθοδολογιών (60%)
- Πληρότητα της περιγραφής των ερευνητικών βημάτων (20%)
- Αρτιότητα Δομής (20%)

**(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ****-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :****Ελληνόγλωσση**

Μποζατζής, Ν. & Δραγώνα, Θ. (2011). Κοινωνική Ψυχολογία. Η στροφή στο λόγο. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μπονίδης, Κ. (2004). Το Περιεχόμενο του Σχολικού Βιβλίου ως Αντικείμενο Έρευνας: Διαχρονική Εξέταση της Σχετικής Έρευνας και Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Potter, J. & Wetherell, M. (2009). Λόγος και Κοινωνική Ψυχολογία: Πέρα από τις στάσεις και τη συμπεριφορά. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Willig, C. (2013). Ποιοτικές Μέθοδοι στην Ψυχολογία. Εισαγωγή. Αθήνα: Gutenberg.

**Ξενόγλωσση**

Billig, M., Condor, S., Edwards, D., Gane, M., Middleton, M., & Radley, A.R. (1988). Ideological Dilemmas: A Social Psychology of Everyday Thinking. London: Sage.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in Psychology. Qualitative Research in Psychology, 3 (2), 77-101.

Burr, V. (1995). An introduction to social constructionism. London: Routledge.

Edwards, D & Potter, J. (1992). Discursive Psychology. London: Sage Publications.

**-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**

Qualitative Psychology.

## ΚΕ4. Δια βίου μάθηση και εκπαίδευση ενηλίκων

Υπεύθυνος μαθήματος και διδάσκων:

Κωνσταντίνος Πατλακίδης, Διδάκτορας Εκπαίδευσης Ενηλίκων

### ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

#### (1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ – 2 <sup>ος</sup> Κύκλος Σπουδών		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΕ 4	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	A'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Δια βίου μάθηση & εκπαίδευση ενήλικων		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	3	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	ECTS 6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημονικής Περιοχής – Ανάπτυξης Δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	-		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	-		

#### (2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα είναι σε θέση: <ul style="list-style-type: none"><li>- να διατυπώνουν με σαφήνεια και με κριτική επίγνωση τις έννοιες που συνδέονται με το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων και με τη δια βίου μάθηση,</li><li>- να διακρίνουν και να ταξινομούν τις βασικές θεωρίες μάθησης που συνδέονται με την εκπαίδευση των ενηλίκων,</li><li>- να εξηγούν με λεπτομέρεια την έννοια του κριτικού στοχασμού και τη σχέση της με την ατομική βιογραφία των ενηλίκων εκπαιδευόμενων, ν</li><li>- να αναλύουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευόμενων και να σχεδιάζουν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις λαμβάνοντας υπόψη τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά,</li></ul>

- να αξιοποιούν και να χρησιμοποιούν εκπαιδευτικές τεχνικές που αφενός συνάδουν με τις θεωρίες μάθησης των ενηλίκων και αφετέρου προωθούν τον κριτικό στοχασμό των ενηλίκων εκπαιδευόμενων,
- να εξηγούν και να αιτιολογούν τις επιλογές τους σε σχέση με την υιοθέτηση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών τεχνικών λαμβάνοντας υπόψη τις εκάστοτε εξελίξεις του επιστημονικού πεδίου

### Γενικές Ικανότητες

Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές μετά τη συμμετοχή τους στο μάθημα θα είναι ικανοί:

- να αναλαμβάνουν ηγετικές πρωτοβουλίες για την προώθηση και την εφαρμογή δράσεων και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων,
- να αναζητούν αυτόνομα τις πλέον αξιόπιστες πηγές μάθησης που θα τους δίνουν τη δυνατότητα να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους και να αναπτύξουν περισσότερο τις δεξιότητές τους αναφορικά με το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων,
- να περιγράφουν με σαφή και συγκροτημένο λόγο, στους συναδέλφους τους στον εργασιακό τους χώρο αλλά και στον ευρύτερο κοινωνικό τους κύκλο, τα ζητήματα που συνδέονται με το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων,
- να παρουσιάζουν με πειστικά επιχειρήματα την αναγκαιότητα συμμετοχής των ενηλίκων σε δράσεις και δραστηριότητες δια βίου μάθησης,
- να αξιοποιούν τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους λαμβάνοντας στρατηγικές αποφάσεις που θα επιλύουν κάθε είδους πρόβλημα που εμφανίζεται σε ένα μαθησιακό περιβάλλον εκπαίδευσης ενηλίκων ανεξάρτητα από την πολυπλοκότητα του πλαισίου εμφάνισης.

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες ενός εκπαιδευτικού συστήματος που έχει ως κεντρική φιλοσοφική και πολιτική έννοια την έννοια της «δια βίου μάθησης». Η εκπαίδευση ενηλίκων περιλαμβάνει δραστηριότητες που αναπτύσσονται τόσο στο πεδίο της τυπικής όσο και στο πεδίο της μη-τυπικής εκπαίδευσης. Το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών παρεμβάσεων που απευθύνονται σε ενηλίκους παρουσιάζει μια μεγάλη διαφοροποίηση και αφορά τόσο στην υλοποίηση προγραμμάτων που έχουν ως στόχο τη γενικότερη πνευματική και μορφωτική καλλιέργεια των ενηλίκων (τα οποία συνήθως περιγράφονται με τους όρους «προγράμματα λαϊκής επιμόρφωσης» ή «προγράμματα γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων») όσο και σε προγράμματα που έχουν ως στόχο την εξυπηρέτηση της επαγγελματικής διάστασης του ανθρώπινου βίου ή της αγοράς εργασίας (τα οποία περιγράφονται με όρους όπως «προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης ή και επιμόρφωσης εργαζομένων»). Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου

μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα θεμελιώδη στοιχεία του πεδίου της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ενδεικτικά, ορισμένα από τα ζητήματα που θα αναλυθούν είναι τα ακόλουθα:

- Η εξέλιξη του πεδίου της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα.
- Η έννοια της δια βίου μάθησης και η σχέση της με την εκπαίδευση ενηλίκων.
- Οι βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις για τη μάθηση των ενηλίκων αλλά και για την εκπαίδευση των ενηλίκων.
- Βασικές παράμετροι που αφορούν στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη διδασκαλία των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων: α) Σχεδιασμός περιεχομένου προγράμματος (Αναλυτικό Πρόγραμμα), β) Μάθηση, γ) Γνώση, δ) Εκπαιδευόμενοι, ε) Παιδαγωγική, στ) Ο ρόλος των εκπαιδευτών / εκπαιδευτικών, ζ) Αξιολόγηση.

#### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Για τις ανάγκες του μαθήματος αξιοποιούνται όλες τα διαθέσιμα Τ.Π.Ε. τόσο για τη διδασκαλία όσο και για την επικοινωνία με τους φοιτητές (E-mail, κοινωνικά δίκτυα, κ.λπ.)	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)
	Διαλέξεις	12
	Ασκήσεις / Εργασίες στην τάξη	13
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	24
	Συγγραφή / Εκπόνηση εργασιών	24
	Αυτόνομη μελέτη	77
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>150</b>

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά</p> <p><b>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ατομική εργασία: 25%</li> <li>• Α' Ομαδική Εργασία: 25%</li> <li>• Β' Ομαδική Εργασία: 25%</li> <li>• Ατομική συμμετοχή στα μαθήματα: 25%</li> </ul>
---------------------	---

	<p><b>Κριτήρια αξιολόγησης ατομικής εργασίας</b> (βαρύτητα %):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Κριτική σκέψη: ερμηνεία του θέματος, επαρκής τεκμηρίωση των θέσεων, κατάλληλη επιχειρηματολογία, συνθετική προσέγγιση (60%)</li> <li>• Δομή: Οργάνωση – δομή - συνοχή εργασίας (20%)</li> <li>• Γλώσσα: Σαφήνεια λόγου (20%)</li> </ul> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης ομαδικής εργασίας</b> (βαρύτητα %)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Συμμετοχή στην ομαδική εργασία (20%)</li> <li>• Κριτική προσέγγιση του θέματος (30%)</li> <li>• Επιχειρηματολογία, συνθετική προσέγγιση (30%)</li> <li>• Γλώσσα: Σαφήνεια Λόγου (20%)</li> </ul> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης συμμετοχής στα μαθήματα</b> (βαρύτητα %)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Συμμετοχή στο μάθημα (20%)</li> <li>• Κριτική προσέγγιση θεμάτων (20%)</li> <li>• Υποστήριξη / επιχειρηματολογία(20%)</li> <li>• Διαλογική λειτουργία (20%)</li> <li>• Συνθετική λειτουργία (20%)</li> </ul>
--	---

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

Peter Jarvis (2004). Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση. Αθήνα: Μεταίχμιο

Jack Mezirow (2007). Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Paulo Freire & Ira Shor (2011). Απελευθερωτική Παιδαγωγική. Αθήνα: Μεταίχμιο

### Ιστοσελίδες για αξιοποίηση

- <http://www.uil.unesco.org> (Ινστιτούτο Δια Βίου Μάθησης – UNESCO)
- <http://www.adulteduc.gr> (Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων)
- <http://www.eaea.org> (Ευρωπαϊκή Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων)
- <http://www.infed.org> (Informal Education: Ηλεκτρονική Εγκυλοπαίδεια)
- <http://www.esrea.org> (Ευρωπαϊκή Ένωση για την Έρευνα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων)

### Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- International Journal of Lifelong Education (<http://www.tandfonline.com/toc/tled20/current>)
- Adult Education Quarterly (<http://journals.sagepub.com/home/aeq>)
- Andragogical Studies (<http://www.as.edu.rs/?l=en>)
- Εκπαίδευση Ενηλίκων (<http://www.adulteduc.gr/>)

**ΚΕ5. Εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού, Ψηφιακές ιστορίες  
και πολυμεσικές εφαρμογές**

**Υπεύθυνος μαθήματος και διδάσκων:**

Δημήτριος Πρέντζας, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ ΔΠΘ

**ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

**(1) ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ - 2 <sup>ος</sup> Κύκλος Σπουδών		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΕ5	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού, Ψηφιακές ιστορίες και πολυμεσικές εφαρμογές		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	2Ωρες/Εβδομάδα	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Γενικών γνώσεων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Δεν απαιτούνται		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά - Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS			
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

**(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος <u>θα μπορούν να:</u></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Προσδιορίσουν και να αποδώσουν την έννοια των εκπαιδευτικών περιβαλλόντων</li><li>• Κατανοούν την ψηφιακή αναπαράσταση εικόνας, ήχου και βίντεο</li><li>• Θα αναγνωρίζουν και θα χρησιμοποιούν εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού</li><li>• Χρησιμοποιούν εργαλεία λογισμικού για την επεξεργασία γραφικών, ήχου και βίντεο</li><li>• Υλοποιήσουν ψηφιακές ιστορίες που θα αξιοποιηθούν για εκπαιδευτικούς σκοπούς σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα</li><li>• Να διδάσκουν σε παιδιά ή/και σε ενήλικες θέματα υλοποίησης ψηφιακών</li></ul>

<p>ιστοριών αξιοποιώντας εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού και βασικά πολυμεσικά εργαλεία.</p>
<b>Γενικές Ικανότητες</b>
<p>Το συγκεκριμένο μάθημα αποσκοπεί στην κατάρτιση πτυχιούχων με εκπαιδευτικό προσανατολισμό, στις σύγχρονες τεχνικές και μεθόδους εκπαίδευσης εκπαιδευτικών με σκοπό να συμβάλουν αποτελεσματικά στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών δυνατοτήτων πολυπολιτισμικών ομάδων μέσα από καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, ώστε να αξιοποιούν με επάρκεια τα διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης (άτυπα, μη τυπικά και τυπικά) στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, στους Οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα της χώρας, καθώς και άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εκτός αυτής.</p>

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποσκοπεί στη θεωρητική και πρακτική μελέτη σύγχρονων πτυχών στον τομέα της εκπαίδευσης, δηλαδή ψηφιακές ιστορίες, πολυμεσικές εφαρμογές και εκπαιδευτικές γλώσσες προγραμματισμού καθώς και ο συνδυασμός τους. Επιδιώκεται η απόκτηση γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων ώστε να συνδυάζονται τα πλεονεκτήματα της αφήγησης με αυτά των ψηφιακών εργαλείων και των εκπαιδευτικών γλωσσών προγραμματισμού για την υλοποίηση ψηφιακών ιστοριών καθώς και της επεξεργασίας τους για την υποστήριξη της διδακτικής-μαθησιακής διαδικασίας.

### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<b>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ</b>	Δια ζώσης	
<b>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</b>	<b>Χρήση Τ.Π.Ε.</b>  Παρουσίαση και χρήση εξειδικευμένων λογισμικών για την υλοποίηση ιστοριών σε ψηφιακή μορφή	
<b>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	<b>Δραστηριότητα</b>	<b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b>
	Διαλέξεις	24
	Εργαστηριακή άσκηση	24
	Άσκηση πεδίου	10
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	10
	Συγγραφή εργασίας/-ών	5
	Εκπόνηση μελέτης	5
	Καλλιτεχνική δημιουργία	36
	Αυτόνομη μελέτη	20
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>135</b>

<b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b>	<p><b>Γλώσσα αξιολόγησης:</b> Ελληνικά</p> <p><b>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Εκπόνηση εργασιών (100%) Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητριών/φοιτητών θα γίνει με εργασία που θα μπορεί να υλοποιηθεί από 1-2 άτομα.</li> </ul> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ανταπόκριση βίντεο στον τελικό αντικειμενικό σκοπό του (εκπαιδευτικό, επικοινωνιακό κτλ) (20%)</li> <li>• Χρήση τίτλων αρχής (τίτλος βίντεο) και τέλους (συντελεστής, σκοπός βίντεο) (15%)</li> <li>• Εφαρμογή αρχών μάθησης με τα πολυμέσα (15%)</li> <li>• Ποιότητα εικόνας και ήχου (π.χ. αποφυγή παραμορφώσεων λόγω ανάλυσης, λόγου εικόνας κτλ) (15%)</li> <li>• Μοντάζ (σύνδεση υλικού σε ενότητες, αποφυγή χρήσης εφέ μετάβασης που δεν υποστηρίζουν το περιεχόμενο) (15%)</li> <li>• πρωτογενής χρωματική διόρθωση (Προσαρμογή Φωτεινότητας και Χρωμικότητας) που να υποστηρίζει το περιεχόμενο του μηνύματος (12,5%)</li> <li>• άλλα εφέ (φίλτρα) που να υποστηρίζουν το περιεχόμενο του μηνύματος (7,5%)</li> </ul>
----------------------------	--

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### -Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

Bellantoni, P. (2005). *If it's purple, someone's gonna die: The power of color in visual storytelling*. Oxford, UK: Focal Press.

Bratt, B. (2011). *Rotoscoping. Techniques and tools for the aspiring artist*. Focal Press.

Wright, S. (2010). *Digital compositing for film and video* (3rd ed). Oxford, UK: Focal Press.

### -Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

Theeuwes, J. (2010). *Top-down and bottom-up control of visual selection*. Acta Psychologica, 135(2), 77-99.Alexander, B. (2011). *New Digital Storytelling, The: Creating Narratives with New Media: Creating Narratives with New Media*. ABC-CLIO.

## **Κ6Υ. Εθνογραφικές εφαρμογές στις τυπικές και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης**

### **Υπεύθυνος μαθήματος και διδάσκων:**

Βασίλης Δαλκαβούκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας Εθνολογίας, ΔΠΘ

### **ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

#### **(1) ΓΕΝΙΚΑ**

<b>ΣΧΟΛΗ</b>	<b>ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ</b>		
<b>ΤΜΗΜΑ</b>	<b>ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ</b>		
<b>ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	<b>ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ - 2<sup>ος</sup> Κύκλος Σπουδών</b>		
<b>ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	<b>Κ6 Υ</b>	<b>ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	
<b>ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	Εθνογραφικές εφαρμογές στις τυπικές και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης		
<b>ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	3	<b>ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</b>	
<b>ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>			
<b>ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:</b>			
<b>ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:</b>	Ελληνική		
<b>ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS</b>	Ναι		
<b>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)</b>			

#### **(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

<b>Μαθησιακά Αποτελέσματα</b>
<p>Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος <u>θα μπορούν να:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Αναζητούν, να λαμβάνουν και να αξιοποιούν πληροφορίες</li> <li>- Κατανοούν και να ερμηνεύουν συνθήκες που παρουσιάζονται σε σύνθετα πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα</li> <li>- Συνδυάζουν θεωρητικά σχήματα με εμπειρικά δεδομένα, προκειμένου να αναλύσουν ανάλογες συνθήκες από εκπαιδευτική άποψη</li> <li>- Συνθέτουν επιστημονικά κείμενα με αξιοποίηση των δεδομένων της έρευνας</li> <li>- Κρίνουν καταστάσεις και να προτείνουν συγκεκριμένες προτάσεις για τη διαχείρισή τους σε εκπαιδευτικό και παιδαγωγικό επίπεδο, με τη συμπερίληψη πολιτισμικών δεδομένων</li> </ul>

### Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας (και) σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα περιλαμβάνει καταρχάς την αποσαφήνιση της έννοιας «Εθνογραφία» και την ιστορική της εξέλιξη. Ο βασικός στόχος αυτής της θεωρητικής προσέγγισης είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τη σχέση Κοινωνικής και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας από τη μια μεριά, και Εθνογραφίας από την άλλη, τόσο στο πλαίσιο του λεγόμενου «Εθνογραφικού Ρεαλισμού», δηλαδή την κλασική εκδοχή της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, όσο και στο πλαίσιο της «Πολιτισμικής Κριτικής», που ανανέωσε την επιστημολογική συζήτηση για την Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Εθνογραφία. Στη συνέχεια επιδιώκεται η συστηματική διδασκαλία των μεθοδολογικών εργαλείων της εθνογραφικής προσέγγισης (συμμετοχική παρατήρηση, συνέντευξη, ημερολόγιο κ.λπ.) στο πλαίσιο των ποιοτικών μεθόδων έρευνας, ώστε οι φοιτητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών να εξοικειωθούν με μια κατ' αρχήν μεθοδολογική διαδικασία.

Στη συνέχεια, στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές την αναγκαιότητα της εθνογραφικής προσέγγισης απέναντι στη σύγχρονη εκπαιδευτική διαδικασία, όσον αφορά τόσο τις τυπικές όσο και τις άτυπες μορφές εκπαίδευσης. Καταρχάς αποσαφήνίζεται η βασική (μεθοδολογική κατά κύριο λόγο) διαφορά ανάμεσα στα γνωστικά αντικείμενα Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης και Ανθρωπολογία της Εκπαίδευσης, αλλά και τα πλαίσια της σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας τόσο διεθνώς όσο κυρίως στην ελληνική εκπαίδευση (εκπαίδευση μεταναστών, μειονοτική εκπαίδευση, εκπαίδευση ενηλίκων κ.λπ.), ώστε να διαμορφωθεί ένα σαφές πλαίσιο εφαρμογής της εθνογραφικής μεθόδου ως εργαλειακής προσέγγισης για την παραγωγή εκπαίδευτικού υλικού, διδακτικών προσεγγίσεων κ.λπ. στην τυπική και την άτυπη εκπαίδευση. Βασικά εννοιολογικά εργαλεία για την προσέγγιση των ζητημάτων αυτών είναι οι έννοιες της ταυτότητας και της ετερότητας, τα γνωστικά μοντέλα, η συσχέτιση της εκπαίδευτικής διαδικασίας με την έννοια του πολιτισμού (culture) κ.λπ.

**Χρονοδιάγραμμα διδασκαλίας**

- 1<sup>η</sup> Ενότητα: Η έννοια της Εθνογραφίας. Ανάμεσα στη θεωρία και τη μέθοδο.
- 2<sup>η</sup> Ενότητα: Τα μεθοδολογικά εργαλεία. Α) Η έννοια της συμμετοχικής παρατήρησης
- 3<sup>η</sup> Ενότητα: Τα μεθοδολογικά εργαλεία. Β) Η συνέντευξη
- 4<sup>η</sup> Ενότητα: Τα μεθοδολογικά εργαλεία. Γ) Το εθνογραφικό ημερολόγιο και η αρχειακή εθνογραφία.
- 5<sup>η</sup> Ενότητα: Εθνογραφία της εκπαίδευσης και εθνογραφία στην εκπαίδευση.
- 6<sup>η</sup> Ενότητα: Εθνογραφία και άτυπες μορφές εκπαίδευσης. Ανασχεδιάζοντας την εκπαιδευτική διαδικασία.
- 7<sup>η</sup> – 8<sup>η</sup> Ενότητα: Παραδείγματα – εφαρμογές.

**(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Διά ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Powerpoint, ηλεκτρονική επικοινωνία, ψηφιοποίηση εμπειρικών δεδομένων, ψηφιοποιημένη εργασία	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)
	Διαλέξεις	24
	Άσκηση πεδίου	36
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Συγγραφή εργασίας/-ών	35
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>135</b>

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά</p> <p>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %): 100%</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Εκπόνηση πρωτότυπης εθνογραφικής εργασίας</li> </ul> <p>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Συγκέντρωση και αξιοποίηση εμπειρικού υλικού από την έρευνα πεδίου 35%</li> <li>• Ανάλυση του εμπειρικού υλικού με βάση θεωρητικά σχήματα και μοντέλα 35%</li> <li>• Ποιότητα επιστημονικού λόγου 15%</li> <li>• Επιστημονική τεκμηρίωση (γνώση επιστημονικής τεχνογραφίας) 15%</li> </ul>
---------------------	--

**(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

**-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :**

Γκέφου – Μαδιανού Δήμητρα, Πολιτισμός και Εθνογραφία. Από τον Εθνογραφικό Ρεαλισμό στην Πολιτισμική Κριτική, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999.

Γκέφου – Μαδιανού Δήμητρα (επ.), Ανθρωπολογική Θεωρία και Εθνογραφία, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1998.

Δαλκαβούκης Β. – Ι. Μάνος – Χρ. Βέικου (επιμ.), Ανυποψίαστοι ανθρωπολόγοι, καχύποπτοι φοιτητές. Διδάσκοντας Ανθρωπολογία σ' αυτούς που «δεν τη χρειάζονται», Κριτική, Αθήνα 2010.

Μ. Σπυριδάκης (επιμ.), Μετασχηματισμοί του χώρου. Κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις, Νήσος, Αθήνα 2009

Παπαταξιάρχης Ε. – Θ. Παραδέλλης (επιμ.), Ανθρωπολογία και Παρελθόν, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 1993

Jerome Bruner, Ο πολιτισμός της εκπαίδευσης, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2007.

**-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**

## Μαθήματα Α' κατεύθυνσης :

### Άτυπες , μη τυπικές και τυπικές μορφές εκπαίδευσης

**A1Y. Καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης**

**Υπεύθυνος μαθήματος:**

- Κωνσταντίνος Καραδημητρίου, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ,

**Διδάσκοντες:**

- Κωνσταντίνος Καραδημητρίου, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ,
- Σιδηροπούλου Μαρέττα, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Λαντζουράκη Μυρσίνη, Θεατροπαιδαγωγός, ΕΕΠ, ΔΠΘ

## ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

### (1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ - 2 <sup>ος</sup> Κύκλος Σπουδών		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	A1Y	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 <sup>ο</sup>
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης: <ul style="list-style-type: none"><li>- Δημιουργικές Αλληλεπιδράσεις σε Εκπαιδευτικό Πλαίσιο</li><li>- Το αντικείμενο ως μέσο εξερεύνησης της δημιουργικότητας και ως σημείο για την αξιοποίηση της δράσης</li><li>- Συνεργατική μάθηση: Θεωρητικό πλαίσιο και εφαρμογή</li></ul>		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	3	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		

## ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

### Μαθησιακά Αποτελέσματα

Ο/Η φοιτητής/ρια μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα μπορεί να:

Αναγνωρίζει τη δυναμική σχέση δημιουργίας και μάθησης και να αξιολογεί κριτικά εκπαιδευτικά πλαίσια.

Συνδέσει τη θεωρητική γνώση με προτάσεις και εφαρμογές που ενθαρρύνουν δημιουργικές αλληλεπιδράσεις στην τάξη έχοντας εκτεθεί σε ανάλογες βιωματικές προσεγγίσεις.

Αναγνωρίζει τα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν τη συνεργατική μάθηση, τις παιδαγωγικές της διαστάσεις και την αποτελεσματικότητά της για τη σύγχρονη εκπαίδευση.

Σχεδιάζει και να εφαρμόζει στη βάση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών στόχων, σε πλαίσια τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης, συνεργατικά μοντέλα μάθησης για ζευγάρια ή μικρές ομάδες.

Συγκρίνει, να οδηγείται σε συμπεράσματα για τις διαφορές μεταξύ των σύγχρονων και των παραδοσιακών απόψεων αναφορικά με τον ρόλο των συμμετεχόντων στην τάξη.

Αντιλαμβάνεται το ρόλο του εμψυχωτή και τη δυναμική του στην δημιουργία και λειτουργία της ομάδας

Αναγνωρίζει την αξία του «αντικειμένου» ως δείκτη για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της φαντασίας

Συνθέτει ένα βιωματικό σχέδιο δράσης

### Γενικές Ικανότητες

- Μάθηση μέσα από βιωματική εργασία
- Ανάπτυξη της δημιουργικότητας
- Κατανόηση και ερμηνεία των επιστημονικών θεωριών και εννοιών από τον χώρο των επιστημών της εκπαίδευσης
- Μεταφορά των επιστημονικών εννοιών σε χώρους εκπαίδευσης (τυπικής και άτυπης)
- Ανάπτυξη συνεργασίας, γνωστικές αλληλεπιδράσεις και ανάπτυξη αυτονομίας στη διαδικασία της μάθησης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Κριτική σκέψη, ανάπτυξη δεξιότητας συγγραφής και αναστοχασμού

## (2) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα δομείται σε τρεις ενότητες:

Η πρώτη ενότητα (8 ώρες) αφορά τις Δημιουργικές Αλληλεπιδράσεις σε Εκπαιδευτικό Πλαίσιο.

Είναι γεγονός ότι το κυρίαρχο εκπαιδευτικό σύστημα υπονομεύει τις συνθήκες που

ευνοούν τη δημιουργική ανάπτυξη. Σε πρώτο επίπεδο, η ενότητα αναζητά τους λόγους για τους οποίους η δημιουργική αυτοπεποίθηση και η ανεξάρτητη σκέψη των μαθητών φθίνει, στη διαδρομή από την προσχολική αγωγή έως και τις πανεπιστημιακές σπουδές (Robinson 2011). Διερευνώνται τα εξής θέματα:

- Τι σημαίνει πρακτικά η εισαγωγή του παράγοντα της δημιουργίας στις διδακτικές μεθοδολογίες; Τι σημαίνει συνθέτω, παράγω, μετασχηματίζω; Τι αντίκτυπο έχει ο παράγοντας της δημιουργίας στην αμοιβαία επιρροή μεταξύ συνομηλίκων; Πώς μπορούν οι σχέσεις να εξελιχθούν σε ένα δυναμικό πλέγμα, ένα πεδίο πειραματισμού όπου προκύπτουν και παράγονται ιδέες και πράγματα;
- Ποια η σχέση δημιουργίας και μάθησης; Σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις υποστηρίζουν ότι «μαθαίνω σημαίνει παίρνω το ρίσκο να κάνω λάθος» (Ροντάρι, Robinson, Claxton). Μπορεί το «λάθος» να αποτελέσει ένα δυνητικό εργαλείο για την καλλιέργεια μιας δια βίου πειραματικής και παιγνιώδους μάθησης;

Σε δεύτερο επίπεδο, οι θεωρητικές προσεγγίσεις συναντούν βιωματικές προσεγγίσεις με κεντρικό άξονα την ενίσχυση της αφηγηματικής φαντασίας και της επινοητικότητας, όσο και την ενθάρρυνση για δημιουργία και μετασχηματισμό σε πλαίσια παιδαγωγικής επικοινωνίας. Η ενότητα προσφέρει δημιουργικές προτάσεις και εφαρμογές που είναι ανοιχτές στην παιδαγωγική ερμηνεία και μπορούν να εφαρμοστούν με διάφορους τρόπους για να καλύψουν τις ανάγκες συγκεκριμένων συμμετεχόντων και περιστάσεων, ενώ μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

- Βιωματικές προσεγγίσεις: Δημιουργική γραφή για ειδικούς σκοπούς που σχετίζεται άμεσα με το επιστημονικό πεδίο των φοιτητών. Ο ρόλος της «αφηγηματικής φαντασίας» (Nussbaum 2013) στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης.
- Βιωματικές προσεγγίσεις: Συναντήσεις γύρω από την εικόνα. Οργανώνοντας κύκλους συζητήσεων με επίκεντρο την οπτική επικοινωνία και την αμοιβαία κατανόηση. Ο ρόλος της εικόνας, ως δημιουργικού αντικειμένου, στην απεικόνιση και διερεύνηση κοινωνικοπολιτισμικών σχέσεων.

Η δεύτερη ενότητα (έξι ώρες) αφορά το αντικείμενο ως μέσο εξερεύνησης της δημιουργικότητας και ως σημείο για την αξιοποίηση της δράσης. Στόχος του σεμιναρίου είναι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές να ενεργοποιηθούν και να δοκιμάσουν τις χρήσεις αντικειμένων στο χώρο, να «παίξουν» με την διαφορετική τους υπόταση (δομή, υφή, μέγεθος) και να σημασιοδοτήσουν την αξία των αντικειμένων αυτών τη δεδομένη στιγμή της χρήσης τους.

Οι φοιτητές θα ενεργοποιηθούν στο:

Πώς αντιλαμβάνονται τα αντικείμενα στο χώρο

Πώς ένα παιχνίδι- αντικείμενο γίνεται εργαλείο-/μέσο της εκπαιδευτικής πρακτικής

Πώς λειτουργεί το αντικείμενο στον αυτοσχεδιασμό

Πώς ένα αντικείμενο γίνεται αφορμή για την οργάνωση μιας θεατρικής εκπαιδευτικής πρακτικής

Η τρίτη ενότητα (δώδεκα ώρες) αφορά τη Συνεργατική μάθηση: Θεωρητικό πλαίσιο και εφαρμογή: Ο όρος συνεργατική μάθηση αναφέρεται στη μέθοδο διδασκαλίας, η οποία έχει

οργανωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε οι εκπαιδευτικοί στόχοι να υλοποιούνται από μικρές ομάδες μαθητών που αλληλεπιδρούν. Στη σύγχρονη εκπαιδευτική βιβλιογραφία αναδεικνύονται τόσο η αποτελεσματικότητα της μεθόδου όσο και τα οφέλη για τους μαθητές στην καλλιέργεια ανώτερων νοητικών λειτουργιών, στην κοινωνική συμπεριφορά, στην αποδοχή της διαφορετικότητας κ.α.. Στη διάρκεια των σεμιναρίων θα προσδιορίσουμε την έννοια της συνεργατικής μάθησης, τον τρόπο που αυτή συνδέεται με την αποτελεσματική μάθηση και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τον μαθητή σήμερα και θα αναλύσουμε βήμα προς βήμα τις διαδικασίες εφαρμογής της σε ομάδες μαθητών σε πλαίσια τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης.

#### 1<sup>η</sup> υποενότητα

**Συνεργατική μάθηση:** εννοιολόγηση του όρου και χαρακτηριστικά που την προσδιορίζουν, παιδαγωγικές διαστάσεις και αποτελεσματικότητα για τη σύγχρονη εκπαίδευση.

#### 2<sup>η</sup> υποενότητα

**Ζητήματα εφαρμογής της συνεργατικής μάθησης:** σχεδιασμός των εκπαιδευτικών στόχων, χωρισμός των ομάδων, δημιουργία θετικής αλληλεξάρτησης, διασφάλιση της συνεισφοράς όλων των μελών στην ομαδική εργασία, αξιολόγηση της ομαδικής εργασίας.

#### 3<sup>η</sup> υποενότητα

**Πρακτική εφαρμογή:** οι φοιτητές καλούνται να μελετήσουν τη σχετική βιβλιογραφία (δίδεται επιλεγμένο υλικό στην τάξη για τον σκοπό αυτό) και να προετοιμάσουν σε μικρές ομάδες ένα παράδειγμα εφαρμογής της συνεργατικής μάθησης.

#### 4<sup>η</sup> υποενότητα

**Πρακτική εφαρμογή:** οι ομάδες των φοιτητών καλούνται να παρουσιάσουν στην τάξη αναλυτικά το παράδειγμα εφαρμογής της συνεργατικής μάθησης που σχεδίασαν. Ακολουθεί συζήτηση και σχολιασμός για την κάθε εφαρμογή που παρουσιάστηκε..

### ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<b>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.</b>	Δια ζώσης	
<b>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</b>	PowerPoint Email	
<b>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	<b>Δραστηριότητα</b>	<b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b>
	Διαλέξεις	10
	Εργαστηριακή άσκηση	16
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	60
	Συγγραφή εργασίας/-ών	60
	Αυτόνομη μελέτη	34
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>180</b>

<b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b>	<p><b>Γλώσσα αξιολόγησης:</b> Ελληνικά</p> <p><b>Α) Δημιουργικές Αλληλεπιδράσεις σε Εκπαιδευτικό Πλαίσιο</b></p> <p>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Υποχρεωτική γραπτή εργασία (100%)</li> </ul> <p>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Περιεχόμενο (50%)</li> <li>• Δομή (20%)</li> <li>• Βιβλιογραφία (10%)</li> <li>• Κριτική σκέψη (10%)</li> <li>• Γραπτός λόγος (10%)</li> </ul> <p><b>Β) Το αντικείμενο ως μέσο εξερεύνησης της δημιουργικότητας και ως σημείο για την αξιοποίηση της δράσης</b></p> <p>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</p> <p>Ομαδική προφορική εργασία (100%)</p> <p>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Δομή (50%)</li> <li>• Περιεχόμενο- Παρουσίαση (50%)</li> </ul> <p><b>Γ) Συνεργατική μάθηση: Θεωρητικό πλαίσιο και εφαρμογή</b></p> <p>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Υποχρεωτική γραπτή εργασία (100%)</li> </ul> <p>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Περιεχόμενο (50%)</li> <li>• Δομή (20%)</li> <li>• Βιβλιογραφία (10%)</li> <li>• Κριτική σκέψη (10%)</li> <li>• Γραπτός λόγος (10%)</li> </ul>
----------------------------	---

### (3) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

#### **Α) Δημιουργικές Αλληλεπιδράσεις σε Εκπαιδευτικό Πλαίσιο**

Βακάλη Α., Ζωγράφου- Τσαντάκη Μ., Κωτόπουλος Τ., (2013). Η δημιουργική γραφή στο νηπιαγωγείο. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Claxton G. (2012). *The Virtues Of Uncertainty: A Solid Education For The Learning Age*. Published by Aeon Ανακτήθηκε 08/09/2021 από <https://aeon.co/essays/a-life-of-tests-is-no-preparation-for-the-tests-of-life>

Hall, S. (ed.), (1997). *Representation, Cultural Representations and Signifying Practices*. London: SAGE & The Open University.

Harper D. (2002) Talking about pictures: A case for photo elicitation, *Visual Studies*, 17:1, 13-26, DOI: 10.1080/14725860220137345

Κοψιδά-Βρεττού Π. (2019) Το παιδί και η φύση του. Προς μια ποιητική παιδαγωγική, Αθήνα: εκδόσεις Γρηγόρη.

Lucas B., Claxton G. and Spencer E. (2012) *Progression in Creativity: Developing new forms*

*of assessment. Centre for Real-World Learning, The University of Winchester, England.*

*Νικολαϊδου Σ. (επιμ.). (2016). Η Δημιουργική Γραφή στο Σχολείο. Αθήνα: Μεταίχμιο.*

*Nussbaum, M. (2013). Όχι για το κέρδος. Οι ανθρωπιστικές σπουδές προάγουν τη δημοκρατία. Μτφ. Χρηστίδης Γ, Αθήνα: Κριτική*

*Robinson K. (2011). Άλλη λογική. Για μια επανάσταση δημιουργικότητας. Μτφ. Αργυριάδης Β., Αθήνα: Εν πλώ.*

*Sontag, S., (1993). Περί φωτογραφίας. μτφ. Ηρακλής Παπαϊωάννου, Αθήνα: Εκδόσεις Φωτογράφος.*

**Β)Το αντικείμενο ως μέσο εξερεύνησης της δημιουργικότητας και ως σημείο για την αξιοποίηση της δράσης**

*Γιάνναρης, Γ. (2001). Θεατρική Αγωγή και Παιχνίδι. Αθήνα: εκδόσεις Γρηγόρη*

*Χατζίκου, Ε. (2005). Αυτοσχεδιάζοντας. Αθήνα: εκδόσεις Ντουντουμή*

*Καραδημητρίου Κ., Λαντζουράκη Μ., Ζάραγκας Χ. (2021). Παιχνίδια – Αντικείμενα. Παιδαγωγικές διαστάσεις και Εφαρμογές σε Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα, Αθήνα: Gutenberg.*

**Γ) Συνεργατική μάθηση: θεωρητικό πλαίσιο και εφαρμογή**

*Barkley, E. F., Cross, K. P., & Major, C. H. (2014). Collaborative learning techniques: A handbook for college faculty. John Wiley & Sons.*

*Hmelo-Silver, C. E. (2013). The international handbook of collaborative learning. Routledge.*

*Johnson, D. W. (1994). Cooperative learning in the classroom. Association for Supervision and Curriculum Development, 1250 N. Pitt St., Alexandria, VA 22314.*

*Johnson D., & Johnson R. (1994). Learning Together and Alone, Allyn and Bacon.*

*Jolliffe, W. (2007). Cooperative learning in the classroom: Putting it into practice. Sage.*

*Κακανά, Δ. (2008). Η Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση, εκδ. Κυριακίδη.*

*Ματσαγγούρας, Η. (2008). Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση, εκδ. Γρηγόρης.*

*Ματσαγγούρας, Η. (2007). Στρατηγικές Διδασκαλίας, τ. Β, εκδ. Gutenberg.*

*Panitz, T. (1999). Collaborative versus Cooperative Learning: A Comparison of the Two Concepts Which Will Help Us Understand the Underlying Nature of Interactive Learning. (ERIC Number: ED448443)*

*Slavin, R. E. (2012). Classroom applications of cooperative learning. American Psychological Association.*

*Slavin, R. E. (1995). Cooperative Learning Theory, Research and Practice. (2nd ed.) Boston: Allyn & Bacon.*

## **A2Y. Κοινωνικοπολιτισμικές προσεγγίσεις της ανάπτυξης και της μάθησης**

### **Υπεύθυνη μαθήματος:**

Αλεξάνδρα Καρούσου, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

### **Διδάσκοντες:**

- Αλεξάνδρα Καρούσου, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Χαράλαμπος Σακονίδης, Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΔΠΘ

### **ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

#### **(1) ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	A2 Y	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 <sup>o</sup>
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	3	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	X		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

#### **(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος <u>θα μπορούν:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. να διακρίνουν τις ποικίλες διαστάσεις της ανάπτυξης (γνωστική, κοινωνική, επικοινωνιακή, συναίσθηματική, κλπ) και θα γνωρίζουν τις βασικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που έχουν προταθεί για την μελέτη της ανάπτυξης και της μάθησης,</li> <li>2. να περιγράψουν σε βάθος τις ποικίλες αναπτυξιακές θεωρίες και θα μπορούν να διακρίνουν αυτές που δίνουν έμφαση σε κοινωνικο-πολιτισμικούς παράγοντες.</li> </ol>

3. να προσεγγίσουν κριτικά τις εν λόγω θεωρίες, καθώς και να εντοπίσουν τις μεταξύ τους σχέσεις, ομοιότητες και διαφορές.
4. να συζητήσουν τις προεκτάσεις των εν λόγω προσεγγίσεων στην εκπαίδευση, καθώς και να προτείνουν πιθανές εφαρμογές τους στην εκπαιδευτική πράξη.
5. να αντλήσουν αυτόνομα πληροφορίες σχετικά με πρόσφατα εμπειρικά δεδομένα και να τις παρουσιάσουν με τρόπο συνοπτικό, συνεκτικό και τεκμηριωμένο.

#### Γενικές Ικανότητες

- Κατανόηση και ερμηνεία των επιστημονικών θεωριών και εννοιών από τον χώρο της ψυχολογίας
- Μεταφορά των εννοιών στο πεδίο της προσχολικής εκπαίδευσης
- Κατανόηση των ποικίλων παραγόντων που συνδιαμορφώνουν την ανάπτυξιακή και μαθησιακή πορεία
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

#### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σε αντίθεση με τις κλασικές θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης οι οποίες εστίαζαν, ως επί το πλείστον, σε εσωτερικές διεργασίες μάθησης, πιο σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις εκλαμβάνουν την ανάπτυξη ως μία σύνθετη δυναμική διεργασία άρρηκτα συνδεδεμένη με το πλαίσιο ή περιβάλλον (διαπροσωπικό, κοινωνικό, πολιτισμικό, γλωσσικό, κλπ) με το οποίο αλληλεπιδρά καθημερινά το παιδί. Προτείνουν πως η ανάπτυξη μπορεί να μελετηθεί και να ερμηνευθεί μόνο ως αναπόσπαστο μέρος του πολυσύνθετου πλαισίου αυτού.

Με αφετηρία τη θεωρία του Vygotsky και με αναφορές σε πιο σύγχρονα 'παραδείγματα' (π.χ. θεωρία της έμφυτης διυποκειμενικότητας, θεωρία της δραστηριότητας, θεωρία των δυναμικών συστημάτων και της οικοσυστημικής προσέγγισης της ανάπτυξης), το μάθημα στοχεύει στην παρουσίαση και κριτική συζήτηση των θεωρητικών προσεγγίσεων που δίνουν έμφαση στον ρόλο της αλληλεπίδρασης, των διαπροσωπικών σχέσεων, του κοινωνικού περιβάλλοντος και του εκάστοτε πολιτισμικού πλαισίου μέσα στο οποίο μεγαλώνει το παιδί. Πρόκειται για θεωρητικές προτάσεις στα πλαίσια των οποίων η ανάδυση των γνωστικών ικανοτήτων και η μάθηση λαμβάνουν χώρα με τρόπο πάντα συνεργατικό και πολυδιάστατο.

**(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

<b>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ</b>	Δια ζώσης														
<b>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</b>	PowerPoint Ηλεκτρονική πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης eclass, Email														
<b>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;"><b>Δραστηριότητα</b></th> <th style="text-align: center;"><b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">Διαλέξεις</td> <td style="text-align: center;">36</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td style="text-align: center;">50</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Συγγραφή δοκιμίου</td> <td style="text-align: center;">40</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Προετοιμασία προφορικής παρουσίασης</td> <td style="text-align: center;">20</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Αυτόνομη μελέτη</td> <td style="text-align: center;">34</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><b>Σύνολο Μαθήματος</b></td> <td style="text-align: center;"><b>180</b></td> </tr> </tbody> </table>	<b>Δραστηριότητα</b>	<b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b>	Διαλέξεις	36	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	50	Συγγραφή δοκιμίου	40	Προετοιμασία προφορικής παρουσίασης	20	Αυτόνομη μελέτη	34	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>180</b>
<b>Δραστηριότητα</b>	<b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b>														
Διαλέξεις	36														
Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	50														
Συγγραφή δοκιμίου	40														
Προετοιμασία προφορικής παρουσίασης	20														
Αυτόνομη μελέτη	34														
<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>180</b>														

<b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b>	<p><b>Γλώσσα αξιολόγησης:</b> Ελληνικά</p> <p><b>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Γραπτό δοκίμιο – 3.000 λέξεις (70%)</li> <li>▪ Προφορική παρουσίαση / ανάπτυξη θεματικής (30%)</li> </ul> <p>Κάθε φοιτητής πρέπει να εξεταστεί με επιτυχία και στις δύο φάσεις της αξιολόγησης.</p> <p><b>1. Προφορική παρουσίαση (30%)</b></p> <p>Κάθε φοιτητής πραγματοποιεί μία παρουσίαση (περίπου 40-45 λεπτά) μίας θεματικής περιοχής της επιλογής του. Ακολουθούν ερωτήσεις και συζήτηση επί της παρουσίασης. Δύο ή τρεις φοιτητές μπορούν να δουλέψουν στην ίδια θεματική περιοχή επιλέγοντας ο καθένας μία διαφορετική διάσταση του θέματος, στην οποία θα εμβαθύνει. Στην περίπτωση αυτή, οι εργασίες θα παρουσιαστούν μαζί, εν είδει συμποσίου.</p> <p>Το εποπτικό υλικό που θα χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη της ενότητας (διαφάνειες, βίντεο, κτλ) παραδίδεται στον διδάσκοντα, στο τέλος του εξαμήνου.</p> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (%)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <b>Περιεχόμενο:</b> κατάλληλη επιλογή πληροφοριών, χρήση ορολογίας, συνάφεια με το θέμα (25%)</li> <li>▪ <b>Κριτική σκέψη:</b> Αξιολόγηση, συνθετική προσέγγιση (25%)</li> <li>▪ <b>Οργάνωση, δομή και συνοχή παρουσίασης (20%)</b></li> <li>▪ <b>Γλώσσα:</b> σαφήνεια, χρήση προφορικού επιστημονικού λόγου (15%)</li> <li>▪ <b>Υλικό παρουσίασης:</b> κατάλληλη διαμόρφωση διαφανειών, κλπ. (15%)</li> </ul>
----------------------------	---

	<p><b>2. Γραπτό δοκίμιο (70%)</b>          Έκταση εργασίας: 3.000 περίπου λέξεις (<math>\pm 10\%</math>)          Βιβλιογραφική επισκόπηση ενός συγκεκριμένου θέματος          εντός της θεματικής περιοχής που επέλεξε ο κάθε φοιτητής</p> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (%)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <b>Περιεχόμενο:</b> Ακρίβεια και πληρότητα πληροφοριών, κατάλληλη χρήση ορολογίας, συνάφεια με το θέμα (35%)</li> <li>▪ <b>Κριτική σκέψη – Αξιολόγηση:</b> ερμηνεία του θέματος, επαρκής τεκμηρίωση των θέσεων, κατάλληλη επιχειρηματολογία, συνθετική ή αναλυτική προσέγγιση (35%)</li> <li>▪ <b>Οργάνωση, δομή και συνοχή δοκιμίου (10%)</b></li> <li>▪ <b>Γλώσσα:</b> σαφήνεια, έκφραση, χρήση επιστημονικού λόγου (10%)</li> <li>▪ <b>Βιβλιογραφία:</b> Επάρκεια βιβλιογραφικών αναφορών, κατάλληλη χρήση, αυτόνομη ανεύρεση πηγών, χρήση οδηγιών APA (10%)</li> </ul>
--	--

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### -Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

- Bakhurst, D. and Shanker, S.G. (2001). Jerome Bruner: Language, Culture and Self. SAGE Publications.
- Bruner, J. (1990). Acts of meaning: Four lectures on mind and culture. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Bruner, J. (2006). In Search of Pedagogy, Volume I: The selected works of Jerome S. Bruner. Routledge
- Engeström et al. (1999) Perspectives on Activity Theory. Cambridge University Press.
- Gauvain M. (2000). The Social Context of Cognitive Development (Guilford Series on Social and Emotional Development). Guilford Press
- Kozulin et al. (2003). Vygotsky's educational theory in Cultural context. Cambridge University Press.
- Rogoff B. (1991). Apprenticeship in Thinking: Cognitive Development in Social Context. Oxford University Press
- Rogoff B. (2003). The Cultural Nature of Human Development. Oxford University Press.
- Rogoff, B. & Chavajay P. (1995). What's become of research on the cultural basis of cognitive development? American Psychologist, vol. 50, n° 10, p. 859-877.
- Rogoff B. et al. (2006). Children's development of cultural repertoires through participation in everyday routines and practices. In J. Grusec & P. Hastings (eds.), Handbook of Socialization. New York : Guilford
- Tomasello (1999) The cultural origins of human cognition. Harvard University Press.
- Valsiner, J. and Rosa, A. (2007). The Cambridge Handbook of Sociocultural Psychology. Cambridge University Press
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds.). Cambridge,

- Massachusetts: Harvard University Press.
- Vygotsky, L. S. (1986). Thought and Language. MIT Press
- Wertsch (1985). Vygotsky and the Social Formation of Mind. Harvard University Press.
- Κουγιουμουτζάκης, Γ., Μαρκοδημητράκη, Μ. & Κοκκινάκη, Θ. (2007). Η Θεωρία της Έμφυτης Διαποκειμενικότητας του Colwyn Trevarthen. Βασικές Αρχές. Στο Στ. Χριστογιώργος (Επιμ.), Θέματα Ψυχοδυναμικής και Ψυχοκοινωνικής Παιδοψυχιατρικής. Αφιέρωμα στον καθηγητή Γ. Τσιάντη (σσ. 489-523). Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παπαδοπούλου Κ. (2009). Η Ζώνη Εγγύτερης Ανάπτυξης στη Θεωρία του L.S. Vygotsky. Αθήνα: Gutenberg.
- Πετρογάννης, Κ. (2003). Η μελέτη της ανθρώπινης ανάπτυξης: οικοσυστημική προσέγγιση. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- + **Υλικό στον Φάκελο Βιβλιογραφίας που θα δοθεί στους φοιτητές σε ηλεκτρονική μορφή**

### **Α3Ε. Ειδικά θέματα και εφαρμογές**

- Παρεμβάσεις σε παιδιά με χρόνια ασθένεια
- Συνεργατικές μορφές εκπαίδευσης σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία

**Υπεύθυνη μαθήματος:**

Βάσω Μπρουσκέλη, Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

**Διδάσκοντες:**

- Βάσω Μπρουσκέλη, Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Ιωάννα Βουλγαρίδου, Διδάκτορας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας

### **ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

#### **(1) ΓΕΝΙΚΑ**

<b>ΣΧΟΛΗ</b>	<b>ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ</b>		
<b>ΤΜΗΜΑ</b>	<b>ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ</b>		
<b>ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	<b>ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ - 2<sup>ος</sup> Κύκλος Σπουδών</b>		
<b>ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	<b>Α3Ε</b>	<b>ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	2ο
<b>ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ: Α) ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΧΡΟΝΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑ Β) ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ		
<b>ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	30 το εξάμηνο	<b>ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</b>	6
<b>ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	Επιστημονικής Περιοχής		
<b>ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:</b>	X		
<b>ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:</b>	Ελληνικά		
<b>ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS</b>	Ναι		
<b>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)</b>			

## ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

### Μαθησιακά Αποτελέσματα

#### **Α) ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΧΡΟΝΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑ**

Οι φοιτητές/τριες μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα μπορούν να:

- 1) περιγράψουν και αναγνωρίσουν τις στάσεις των μαθητών απέναντι στη χρόνια ασθένεια ανάλογα με την ηλικία τους,
- 2) προλαμβάνουν αλλά και να χειρίζονται με σωστό τρόπο τις αδυναμίες των μαθητών να αντιμετωπίσουν με επιτυχία δύσκολες καταστάσεις στη ζωή τους όπως αυτή της χρόνιας ασθένειας,
- 3) διακρίνουν παράγοντες που σχετίζονται με την ομαλή ή μη προσαρμογή στη χρόνια ασθένεια του παιδιού.
- 4) προτείνουν, αξιολογήσουν και υποστηρίξουν παρεμβάσεις σε παιδιά με χρόνια ασθένεια.

#### **Β) ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ: ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

Οι φοιτητές/τριες μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος θα μπορούν να:

- 1) αναγνωρίζουν τη φύση και τα χαρακτηριστικά των παιδιών με ειδικές μαθησιακές ανάγκες και αναπηρία.
- 2) αναφέρουν πληροφορίες για το είδος της εκπαιδευτικής παρέμβασης και των στρατηγικών που μπορούν να εφαρμόσουν προκειμένου να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά ζητήματα που ανακύπτουν αναφορικά με την εκπαίδευση παιδιών με ειδικές μαθησιακές ανάγκες και αναπηρία.
- 3) εξηγούν μεθόδους συνεργασίας με γονείς παιδιών που αντιμετωπίζουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία.
- 4) προτείνουν, να αξιολογούν και να υποστηρίξουν παρεμβάσεις σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία.

### Γενικές Ικανότητες

#### **Α) ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΧΡΟΝΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑ**

- Κατανόηση και ερμηνεία των επιστημονικών θεωριών και εννοιών από τον χώρο της ψυχολογίας της υγείας,
- Μεταφορά των επιστημονικών εννοιών σε χώρους εκπαίδευσης παιδιών προσχολικής ηλικίας,
- Αξιολόγηση πρακτικών και εφαρμογή καλών πρακτικών και μεθόδων με σημείο αναφοράς την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού με χρόνια ασθένεια.

#### **Β) ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ: ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

- Αναγνώριση των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και αναπηριών

- Καταγραφή και ανάλυση της συμπεριφοράς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- Προαγωγή δημιουργικών πρακτικών και μεθόδων υποστήριξης παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία.
- Αξιολόγηση πρακτικών και εφαρμογή μεθόδων για στρατηγικές παρέμβασης σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία

## (2) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

### **Α) ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΧΡΟΝΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑ**

Σκοπός αυτής της ενότητας είναι να παρουσιάσει το πλαίσιο αντιμετώπισης παιδιών με χρόνια ασθένεια καθώς και τις ενδεδειγμένες πρακτικές. Θέματα που μελετώνται, αναλύονται και συζητούνται αποτελούν, μεταξύ άλλων: η αντίληψη της χρόνιας ασθένειας από το παιδί, η σχέση των αναπτυξιακών έργων με τη χρόνια ασθένεια, οι επιπτώσεις της στην οικογένεια, η αντιμετώπιση της καταληκτικής ασθένειας, προτεινόμενες ψυχοκοινωνικές παρεμβάσεις, παραδείγματα προγραμμάτων παρέμβασης για παιδιά και γονείς.

### **Β) ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ: ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑ**

Σκοπός της ενότητας είναι να παρουσιάσει τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες παιδιών και τρόπους στήριξης και εκπαίδευσής τους. Θα αναλυθούν η φύση και τα χαρακτηριστικά παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, και συγκεκριμένα με προβλήματα προσαρμογής, ΔΕΠ-Υ, ειδικές μαθησιακές δυσκολίες, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές και διαταραχές νοητικού δυναμικού. Ακόμη θα παρουσιαστούν στρατηγικές και θα περιγραφούν παρεμβάσεις για την υποστήριξη και την εκπαίδευση παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει σε ζητήματα που αφορούν συνεργατικές μορφές εκπαίδευσης μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών για τους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία.

**ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

<b>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ</b>	Δια ζώσης	
<b>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</b>	PowerPoint Ηλεκτρονική πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης eclass, Ηλεκτρονική Επικοινωνία (Email)	
<b>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	<b>Δραστηριότητα</b>	<b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b>
	Διαλέξεις	15
	Εκπόνηση μελέτης	15
	Αυτόνομη μελέτη	15
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>45</b>

<b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b>	<p><b>Γλώσσα αξιολόγησης:</b> Ελληνικά</p> <p><b>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</b></p> <p>Παρουσίαση εργασίας για τη χρόνια ασθένεια παιδιών με τη μορφή αναρτημένης ανακοίνωσης συνεδριακού τύπου (poster) (100%)</p> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <b>Περιεχόμενο:</b> ακρίβεια και πληρότητα υλικού της παρουσίασης, κατάλληλη χρήση ορολογίας, συνάφεια με το θέμα. (30-40%)</li> <li>▪ <b>Κριτική σκέψη – Αξιολόγηση:</b> ερμηνεία του θέματος, επαρκής τεκμηρίωση των θέσεων, κατάλληλη επιχειρηματολογία, συνθετική ή αναλυτική προσέγγιση (30%)</li> <li>▪ <b>Δομή:</b> Οργάνωση / δομή/συνοχή εργασίας (10%)</li> <li>▪ <b>Γλώσσα / έκφραση/σαφήνεια (προφορικός και γραπτός λόγος).</b> (10%).</li> <li>▪ <b>Βιβλιογραφία:</b> Επάρκεια βιβλιογραφικών αναφορών, κατάλληλη χρήση πηγών (10-20%).</li> </ul>
----------------------------	--

**(3) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

**-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :**

- Allen, P. J., Vessey, J. A. & Schapiro, N.A. (Eds.). (2010). Primary care of the child with a chronic condition (5th ed.). St. Louis, MO: Mosby-Yearbook.
- Αναγνωστόπουλος, Φ., & Καραδήμας, Ε. (Επιμ.) (2008). Υγεία και Ασθένεια: Ψυχολογικές Διεργασίες. Αθήνα: Λιβάνη.
- Anagnostopoulos, F., & Karademas, E. (Eds) (2007). Special Issues in Health Psychology. Athens: Livanis Publications
- DiMatteo, M. R., & Martin, L. R. (2011). Εισαγωγή στην Ψυχολογία της Υγείας (Επιμ. Φ. Αναγνωστόπουλος & Γρ. Ποταμιάνος). Αθήνα: Πεδίο.
- Eiser, C.(1993). Growing up with a chronic disease. The impact on Children and their families. London: Jessica Kingsley Publishers.

- Heward, W. (2009). (Επιμ. Δαβάζογλου, Α., & Κόκκινος, Κ.). Παιδιά με ειδικές ανάγκες: Μία εισαγωγή στην ειδική εκπαίδευση. Αθήνα: Τόπος.
- Kourkoutas, H. E. (Επιμ.) (2017). Σχολική Συμβουλευτική και Παρεμβάσεις για Παιδιά με Διαταραχές. Αθήνα: Πεδίο.
- Kuh D, Y. Ben-Shlomo. (2004). A Life Course Approach to Chronic Disease Epidemiology (2nd Ed.). Oxford, U.K.: Oxford University Press.
- Λουμάκου, Μ. & Μπρουσκέλη, Β. (2010). Παιδί και Γεγονότα Ζωής. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Μανωλίτσης, Γ. (2013). Αξιολόγηση της Συμπεριφοράς Παιδιών Προσχολικής Ηλικίας: Ανίχνευση Προβλημάτων Συμπεριφοράς στην Τάξη με τον ΚΕΣΠΗ-Α. Αθήνα: Πεδίο.
- Marks, D., Murray, M., Evans, B. & Estacio, E.V. (2011). Health Psychology. Theory-Research-Practice (3rd Ed.). London: Sage Publications.
- Ogden, J. (2004). Ψυχολογία της Υγείας. Αθήνα: Παρισιάνου.
- Παπαδάτου, Δ., & Αναγνωστόπουλος, Φ. (2012). Η Ψυχολογία στο Χώρο της Υγείας. Αθήνα: Παπαζήση.
- Straub, R.O. (2002). Health Psychology. New York: Worth Publishers.

**Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**

- European Journal of Special Needs Education
- International Journal of Disability, Development and Education
- Journal of Child Health Care
- Journal of Chronic Diseases
- Journal of Family Issues
- Chronic Illness
- Journal of Research in Special Educational Needs

**A4E. Ειδικά Θέματα και εφαρμογές: Πρακτικές μουσειακής αγωγής και φιλαναγνωσίας σε τυπικές και άτυπες ομάδες εκπαίδευσης**

**Υπεύθυνη Μαθήματος:**

Κατερίνα Γιόφτσαλη, ΕΔΙΠ, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

**Διδάσκοντες:**

- Κατερίνα Γιόφτσαλη, ΕΔΙΠ, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Βασιλούδη Βασιλική, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

**ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

**(1) ΓΕΝΙΚΑ**

<b>ΣΧΟΛΗ</b>	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
<b>ΤΜΗΜΑ</b>	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
<b>ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
<b>ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	A4E	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	B
<b>ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	Πρακτικές μουσειακής αγωγής και φιλαναγνωσίας σε τυπικά και άτυπα περιβάλλοντα μάθησης		
<b>ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	3	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
<b>ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	Επιστημονικής περιοχής		
<b>ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:</b>	-		
<b>ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:</b>	ΕΛΛΗΝΙΚΑ		
<b>ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS</b>	-		
<b>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)</b>	-		

## ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

### Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα μπορούν να:

- διακρίνουν διαφορετικές επικοινωνιακές και εκπαιδευτικές θεωρίες και να αναγνωρίζουν την εφαρμογή στοιχείων τους στον χώρο του μουσείου.
- συγκρίνουν διαφορετικές θεωρίες ανάγνωσης που βρίσκουν εφαρμογή στο πεδίο της παιδικής λογοτεχνίας.
- σχεδιάζουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες για διαφορετικές ομάδες κοινού.
- χρησιμοποιούν διαφορετικές προσεγγίσεις και μεθόδους αξιολόγησης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων.
- διερευνούν το πεδίο της φιλαναγνωσίας, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί στον ευρωπαϊκό χώρο, μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα επιτυχημένων πρακτικών εθνικής εμβέλειας.
- σχεδιάζουν και να υλοποιούν διδακτικά σενάρια και ελεύθερες δράσεις φιλαναγνωσίας.
- αναπτύσσουν προγράμματα μουσειακής αγωγής, αξιοποιώντας και δράσεις φιλαναγνωσίας.

### Γενικές Ικανότητες

- Κατανόηση και ερμηνεία των επιστημονικών θεωριών και εννοιών από τον χώρο των επιστημών της μουσειολογίας, μουσειοπαιδαγωγικής, θεωρίας και ιστορίας της παιδικής λογοτεχνίας.
- Σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση/αυτοαξιολόγηση καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων μουσειακής αγωγής και φιλαναγνωσίας σε τυπικούς, μη τυπικούς και άτυπους χώρους μάθησης.
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών σχετικά με τη μουσειοπαιδαγωγική και την παιδική λογοτεχνία, με παράλληλη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.

## (2) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το εν λόγω μάθημα επιχειρεί να εξοικειώσει τους συμμετέχοντες με πρακτικές, εργαλεία και δράσεις προώθησης της μουσειακής αγωγής και φιλαναγνωσίας σε τυπικές και άτυπες ομάδες μάθησης. Συγκεκριμένα, οι ενότητες που θα αναπτυχθούν περιλαμβάνουν τα εξής θέματα:

### **A. Πρακτικές μουσειακής αγωγής (Διδάσκουσα: κ. Γιόφτσαλη)**

1. Παρουσίαση και ανάλυση μοντέλων επικοινωνίας και η εφαρμογή τους στο μουσείο.
2. Θεωρίες για την εκπαίδευση: ποιες είναι και πώς έχουν επηρεάσει τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση εκθεμάτων και προγραμμάτων στο μουσείο
3. Ανάπτυξη στρατηγικών μάθησης μέσω αντικειμένων
4. Σχεδιασμός και αξιολόγηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε τυπικές ομάδες.
5. Σχεδιασμός και αξιολόγηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σε άτυπες ομάδες.
6. Μελέτη περίπτωσης σε μουσεία της πόλης.
7. Παρουσίαση Μελέτης περίπτωσης από τους φοιτητές
8. Μουσεία και φιλαναγνωσία (συνδιδασκαλία)

### **B. Πρακτικές Φιλαναγνωσίας (Διδάσκουσα κ. Βασιλούδη)**

9. Θεωρίες ανάγνωσης λογοτεχνικών κειμένων
10. Το περιβάλλον της φιλαναγνωσίας στην Ελλάδα και την Ευρώπη
11. Φιλαναγνωσία και αναλυτικό πρόγραμμα στην προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση
12. Σχεδιασμός δράσεων φιλαναγνωσίας: μελέτη παραδειγμάτων
13. Παρουσίαση προγραμμάτων φιλαναγνωσίας με εστίαση στον χώρο του μουσείου

## (3) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Παρουσιάσεις Powerpoint, email	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)
	Διαλέξεις	30
	Φροντιστήρια	5
	Άσκηση πεδίου	15
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	10
	Συγγραφή εργασίας/-ών	20
	Αυτόνομη μελέτη	20
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>100</b>

<b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b>	<p><b>Γλώσσα αξιολόγησης:</b> Ελληνικά</p> <p><b>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Γραπτή εργασία (100%)</li> </ul> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ <b>Περιεχόμενο:</b> ακρίβεια και πληρότητα απαντήσεων, κατάλληλη χρήση ορολογίας, συνάφεια με το θέμα. (20%)</li> <li>▪ <b>Κριτική σκέψη – Αξιολόγηση:</b> ερμηνεία του θέματος, επαρκής τεκμηρίωση των θέσεων, κατάλληλη επιχειρηματολογία, συνθετική ή αναλυτική προσέγγιση (30%)</li> <li>▪ <b>Δομή:</b> Οργάνωση / δομή/συνοχή απάντησης/εργασίας (20%)</li> <li>▪ <b>Πλώσσα / έκφραση/σαφήνεια (προφορικός ή γραπτός λόγος).</b> (20%)</li> <li>▪ <b>Βιβλιογραφία:</b> Επάρκεια βιβλιογραφικών αναφορών, κατάλληλη χρήση, αυτόνομη ανεύρεση πηγών. (10%)</li> </ul>
----------------------------	--

#### (4) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

##### Για τη μουσειακή αγωγή

- Falk, J.H., & Dierking, L.D. (2000). *Learning from museums: Visitor Experiences and the Making of Meaning*, AltaMira Press, California.
- Hein, G.E. (1998<sup>a</sup>). *Learning in the Museum*, Routledge, London and New York.
- Hooper-Greenhill, E. (επιμ.). (1999). *The Educational Role of the Museum*, Leicester Museum Studies Readers, Routledge, London.
- Simon, N. (2010). *The Participatory Museum*. Santa Cruz: Museum 2.0.
- Δάλκος, Γ. (2000). *Σχολείο και Μουσείο*, Αθήνα, Καστανιώτης.
- Ζαφειράκου, Α. (2000). *Μουσεία και σχολεία: διάλογος και συνεργασίες, αναπαραστάσεις και πρακτικές*, Αθήνα, Δαρδανός-Τυπωθήτω.
- Καλεσοπούλου, Δ. (επιμ.). (2011). *Παιδί και εκπαίδευση στο μουσείο: Θεωρητικές αφετηρίες, παιδαγωγικές, πρακτικές*, Ελληνικό Παιδικό Μουσείο, εκδ. Πατάκη.
- Κόκκινος, Γ.& Αλεξάκη, Ε. (2002). *Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στη Μουσειακή Αγωγή*, Αθήνα, Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Νάκου, Ε. (2001). *Μουσεία: Εμείς, τα Πράγματα και ο Πολιτισμός*, Αθήνα, Νήσος.
- Νικονάνου, Ν.( 2010). *Μουσειοπαιδαγωγική: Από τη Θεωρία στην Πράξη*, Αθήνα, Πατάκης.
- Νικονάνου, Ν.(επιμ.) (2015). *Μουσεία και μαθησιακή εμπειρία στον 21ο αιώνα*, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα. Προσβάσιμο στη σελίδα <https://repository.kallipos.gr/pdfviewer/web/viewer.html?file=/bitstream/11419/712/8/NIKONANOY.pdf>
- Οικονόμου, Μ. (2003). *Μουσείο: Αποθήκη ή Ζωντανός Οργανισμός; Μουσειολογικοί Προβληματισμοί και Ζητήματα*. Αθήνα.

## Για τη φιλαναγνωσία

- Cremin, T., Collin, M., Mottram, F., Powell, S. & Safford, K. (2009). "Teachers as readers: building communities of readers". *Literacy*, 43(1), 11–19.
- Lockwood, M. (2008). *Promoting Reading for Pleasure in the Primary School*. London: Sage Publications.
- Osborne, S. (2008). *Reading Connects Handbook*. London: National Literacy Trust.
- Osborne, S., Strong, J. and Torsi, S. (2008). *Reading Connects. Family Involvement Toolkit*. London: National Literacy Trust.
- Αποστολίδου, Β. - Χοντολίδου, Ε., (επιμ.) (1999). *Λογοτεχνία και Εκπαίδευση*, Αθήνα: Τυπωθήτω/Γεώργιος Δαρδανός.
- Αποστολίδου, Β. – Καπλάνη, Β. – Χοντολίδου, Ε. (2000). *Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο... Μια νέα πρόταση διδασκαλίας*, Αθήνα: Τυπωθήτω/Γεώργιος Δαρδανός.
- Αρτζανίδου, Ε., Γουλής, Δ., Γρόσδος, Σ. & Καρακίτσιος, Α. (2011). *Παιχνίδια Φιλαναγνωσίας και Αναγνωστικές Εμψυχώσεις*, Αθήνα: Gutenberg – Γιώργος και Κώστας Δαρδανός.
- Μπρασέρ, Φ. (2005). *1001 Δραστηριότητες για να Αγαπήσω το Βιβλίο*, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Παπαδάτος, Γ. Σ. (2009). *Παιδικό Βιβλίο και Φιλαναγνωσία: Θεωρητικές Αναφορές και Προσεγγίσεις Δραστηριότητες*, Αθήνα: Πατάκης.
- Παπαδάτος Γ. Σ. (2014). *Το Παιδικό Βιβλίο στην Εκπαίδευση και στην Κοινωνία*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.
- Παπαντωνάκης, Γ. «*Νέες Τεχνολογίες και (Παιδική) Λογοτεχνία: Μια Νέα Εκδοχή ή ο Θάνατος της (Παιδικής) Λογοτεχνίας*
- ,» προσβάσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.rhodes.aegean.gr/ptde/mps/documents/imerida>
- Παπαντωνάκης, Γ., Αθανασιάδης, Η., Καπλάνογλου, Μ. και Πολίτης, Δ. (2010). Οι ιδέες των παιδιών για την Παιδική Λογοτεχνία. Αθήνα: Τόπος.
- Πολασνιέκ Κ., (1990). *Να Δώσουμε Όρεξη στα Παιδιά για Διάβασμα*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Ροντάρι, Τ. (1994). *Η Γραμματική της Φαντασίας*. Αθήνα: Τεκμήριο.
- Σπινκ, Τ. (1990). *Τα Παιδιά ως Αναγνώστες*, Αθήνα: Καστανιώτης.
- Χριστοδούλου-Γκλιάου, Ν. (2007). «*Φιλαναγνωσία, Παιδικά έντυπα και Δημιουργικότητα Των Παιδιών*,» *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων 12*, 170-181, προσβάσιμο στην ιστοσελίδα <http://www.pschools.gr/download/publications/epitheorisi/teyxos12/xristodoulou.pdf>

## Internet

- <http://www.participatorymuseum.org/>
- <http://www.familylearningforum.org/>
- <http://www.lifelongreaders.org/>
- [http://www.ekebi.gr/appdata/documents/lesxh\\_anagnwshs/plhrofories/enxiridio1.pdf](http://www.ekebi.gr/appdata/documents/lesxh_anagnwshs/plhrofories/enxiridio1.pdf)
- <http://www.readinggroupguides.com/>
- [http://www.literacytrust.org.uk/assets/0000/0583/Handbook\\_secondary.pdf](http://www.literacytrust.org.uk/assets/0000/0583/Handbook_secondary.pdf)
- [http://www.literacytrust.org.uk/assets/0000/0562/Reading\\_pleasure\\_2006.pdf](http://www.literacytrust.org.uk/assets/0000/0562/Reading_pleasure_2006.pdf)
- [http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital\\_school/selidodeiktes\\_gia\\_tι\\_logoteknia.pdf](http://www.greeklanguage.gr/sites/default/files/digital_school/selidodeiktes_gia_tι_logoteknia.pdf)

## -Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

*MuseumEdu* <http://museumedulab.ece.uth.gr/main/el/node/141>

Τετράδια Μουσειολογίας

<http://www.archaiologia.gr/blog/category/%ce%ac%cf%81%ce%b8%cf%81%ce%b1/>

[www.keimena.ece.uth.gr](http://www.keimena.ece.uth.gr)

*Children's Literature*

*Children's Literature Association Quarterly*

*Children's Literature in Education*

*International Research of Children's Literature*

*New Review of Children's Literature and Librarianship*

*The Lion and the Unicorn*

**A5E. Ειδικά θέματα και εφαρμογές:**  
**Εκπαίδευση μέσα από μουσική και θεατρική δράση**

**Υπεύθυνη μαθήματος:**

Μυρσίνη Λατζουράκη, Θεατροπαιδαγωγός ΕΕΠ, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

**Διδάσκουσες:**

- Μυρσίνη Λατζουράκη, Θεατροπαιδαγωγός ΕΕΠ, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Ευαγγελία Κοψαλίδου, Μουσικός ΕΕΠ, Σχολή Επιστημών Αγωγής, ΔΠΘ

**ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

**(1) ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ - 2 <sup>ος</sup> Κύκλος Σπουδών		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εκπαίδευση μέσα από μουσική και θεατρική δράση		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	6	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	'Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	'Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

**(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος <u>θα μπορούν να:</u></p> <ol style="list-style-type: none"><li>1) Οργανώσουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες και να τις διανθίσουν με μουσική</li><li>2) Αναγνωρίσουν τη αναγκαιότητα της μουσικής και του ρυθμού σε δραστηριότητες δραματικής έκφρασης</li><li>3) Βιώσουν την αξία του χρόνου και του χώρου στις καθημερινές δράσεις τους και να τις αποτυπώσουν, εστιάζοντας κάθε φορά στα σημεία όπου κυριαρχεί η δραματική ένταση</li></ol>

### Γενικές Ικανότητες

Ανάλυση και σύνθεση της κίνησης και του λόγου με τη χρήση τεχνικών του θεάτρου και της μουσικής

Οι εφαρμογές της μουσικής έκφρασης στη δόμηση και δημιουργία καινοτόμων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων

Ανάπτυξη δημιουργικής σκέψης

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Με βάση την σύζευξη των δύο τεχνών, της μουσικής και του θεάτρου, οι φοιτητές θα προσεγγίσουν μέσα από την θεατρική και τη μουσική τεχνική, τη φύση και τις λειτουργίες της δραματικής και της μουσικής τέχνης.

Με παιχνίδια ρόλων, αυτοσχεδιασμό, διδασκαλία μουσικών μοτίβων και τραγουδιών θα γνωρίσουν τον τρόπο διαχείρισης των εκφραστικών τους μέσων, ενώ παράλληλα θα προσπαθήσουν να ενσωματώσουν ήχους και ρυθμούς στις εκπαιδευτικές τους δράσεις. Στόχος, να μπορούν να οργανώσουν ένα θεατρικό δρώμενο χρησιμοποιώντας και συνδυάζοντας δραματικό λόγο, ρυθμό και μουσική.

Επιπρόσθετα, σκοπός του θεατρικού μέρος των μαθημάτων η κατανόηση της μεθοδολογίας του θεάτρου και η χρήση αυτής ως θεατρικό εργαλείο για την προσέγγιση, αντίληψη και επίλυση καταστάσεων. Μέσα από αυτοσχεδιασμό, ανάλυση ρόλων και τεχνικές θεάτρου επιδιώκεται η αντίληψη της οργάνωσης του χρόνου, του χώρου και της δομής μιας θεατρικής πράξης. Η διερεύνηση των ηχοχρωμάτων και του ρυθμού του λόγου, η χρήση ηχοτοπίων και μουσικής αποσκοπεί στην ενίσχυση ή αποφόρτιση της δραματικής έντασης των υπό ανάπτυξη θεμάτων.

### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Παρουσιάσεις Powerpoint, email	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)
	Διαδραστική μάθηση	15
	Μελέτη Βιβλιογραφίας	2
	Καλλιτεχνική Δημιουργία	13
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>30</b>

<b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b>	<p><b>Γλώσσα αξιολόγησης:</b> Ελληνικά</p> <p><b>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Παρουσίαση δρώμενου (100%)</li> </ul> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Χρήση τεχνικών θεάτρου (30%)</li> <li>• Ενσωμάτωση ρυθμού- μουσικής στη δράση και το λόγο (50%)</li> <li>• Καλλιτεχνική δημιουργία (20%)</li> </ul>
----------------------------	--

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### -Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

- Balme, C. (2012). Εισαγωγή στις θεατρικές σπουδές. Αθήνα: Εκδόσεις Πλέθρον
- Boal, A. (2002). Games for actors and non-actors. London: Routledge
- Brooke, P. (1998). Η ανοιχτή πόρτα. Σκέψεις πάνω στην τέχνη και την πρακτική του θεάτρου. Αθήνα: Εκδόσεις Κοαν
- Moore, S. (2012). Το σύστημα Στανισλάβσκι. Η επαγγελματική εκπαίδευση του ηθοποιού. Αθήνα: Παρασκήνιο
- Βαροπούλου, Ε. (2002). Το ζωντανό θέατρο. Δοκίμιο για τη σύγχρονη σκηνή. Αθήνα: Εκδόσεις Άγρα
- Στανισλάβσκι, K. (1974). Ένας ηθοποιός δημιουργείται. Αθήνα: Εκδόσεις Γκόνη

**Μαθήματα Β' Κατεύθυνσης :**  
**Εκπαίδευση στη διαπολιτισμική ετοιμότητα**

**B1Y. Μελέτη της ετερότητας- διαπολιτισμική ετοιμότητα**

**Υπεύθυνος μαθήματος:**

Αντώνης Σαπουντζής, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

**Διδάσκοντες:**

- Αντώνης Σαπουντζής, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Δέσποινα Σακκά, Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, ΔΠΘ

**ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

**(1) ΓΕΝΙΚΑ**

<b>ΣΧΟΛΗ</b>	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
<b>ΤΜΗΜΑ</b>	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
<b>ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ - 2 <sup>ος</sup> Κύκλος Σπουδών		
<b>ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	B1Y	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2 <sup>ο</sup>
<b>ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ- ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ		
<b>ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	3	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	4
<b>ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	Υποβάθρου, Επιστημονικής Περιοχής		
<b>ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:</b>	-		
<b>ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:</b>	Ελληνική		
<b>ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS</b>	Ναι.		
<b>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)</b>	<a href="https://eclass.duth.gr/courses/ALEX04239/">https://eclass.duth.gr/courses/ALEX04239/</a>		

## (2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

### Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα μπορούν να:  
Εξηγήσουν τον τρόπο που διαμορφώνονται οι σχέσεις μεταξύ των ομάδων (πολιτισμικών κ.α.) μέσα σε μια σχολική τάξη.  
Προτείνουν τρόπου μείωσης της προκατάληψης μέσα σε μια σχολική τάξη.  
Αναλύσουν τον τρόπο που τα δικά τους στερεότυπα μπορεί να ενεργούν στον τρόπο επιτέλεσης του εκπαιδευτικού τους έργου.

### Γενικές Ικανότητες

Κατανόηση και ερμηνεία των επιστημονικών θεωριών και εννοιών από τον χώρο των επιστημών της εκπαίδευσης  
Μεταφορά των επιστημονικών εννοιών σε χώρους εκπαίδευσης παιδιών προσχολικής ηλικίας.  
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.  
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

## (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η ανάδειξη των ζητημάτων που μπορεί να προκύψουν σε ένα πολυπολιτισμικό σχολικό πλαίσιο, η θεωρητική κατάρτιση των εκπαιδευτικών και η ενδυνάμωση τους μέσα από βιωματικές διαδικασίες ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις που μπορεί να θέσει ένα τέτοιο περιβάλλον. Στη σειρά των διαλέξεων του μαθήματος αυτό εξετάζονται διαφορετικές μορφές ετερότητας (εθνότητα, φύλο, θρησκεία, γλώσσα) στο πλαίσιο της σχολικής τάξης.

Εξετάζεται ακόμη η ανάπτυξη των προκαταλήψεων στα παιδία καθώς και κοινωνικο-ψυχολογικές θεωρίες διομαδικών σχέσεων. Έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη της ταυτότητας του «εαυτού» και του «άλλου» μέσα από διαφορετικά θεωρητικά πλαίσια. Επίσης αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η ανάπτυξη των στερεοτύπων, πως αναπτύσσεται το περιεχόμενο τους, το ρόλο σε γνωστικό επίπεδο στην επεξεργασία των πληροφοριών καθώς και τη σημασία τους για τις σχέσεις μεταξύ των ομάδων. Μελετώνται τεχνικές μείωσης των προκαταλήψεων και άμβλυνσης των στερεοτύπων. Τέλος γίνεται αναφορά σε θεωρίες που αφορούν την πολιτισμική προσαρμογή μειονοτήτων σε νέα πολιτισμικά περιβάλλοντα.

**(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Παρουσιάσεις Powerpoint, email	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<b>Δραστηριότητα</b>	<b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b>
	Διαλέξεις	30
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Συγγραφή εργασίας/-ών	30
	Αυτόνομη μελέτη	10
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>100</b>
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά        Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %):</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Γραπτή ομαδική εργασία 100%</li> </ul> <p>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Περιεχόμενο 40%</li> <li>• Κριτική σκέψη 30%</li> <li>• Δομή-Γλώσσα 10%</li> <li>• Βιβλιογραφία 20%</li> </ul>	

**(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

**Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :**

**Ελληνόγλωσση**

Hogg, M. A. & Vaughan, G. M. (2010). Κοινωνική Ψυχολογία. Αθήνα: Gutenberg.

Wetherell, M. (2005). Ταυτότητες, ομάδες και κοινωνικά ζητήματα. Αθήνα: Μεταίχμιο.

**Ξενόγλωσση**

Brown, R. (2010). Prejudice: Its social psychology. Chichester: Wiley-Blackwell.

Dovidio, J. F., Hewstone, M., Glick, P., & Esses, V. (2010). Handbook of prejudice, stereotyping, and discrimination. Thousand Oaks, CA: Sage.

Jones, J.M., Dovidio, J.F., & Vietze, D.L. (2014). The psychology of diversity: Beyond prejudice and racism. Malden, MA: Wiley Blackwell.

T.D. Nelson. (2005). The psychology of prejudice. Needham Heights, MA, US: Allyn & Bacon.

**Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**

Ψυχολογία, Hellenic Journal of Psychology, European Journal of Social Psychology, Political Psychology, British Journal of Social Psychology, Journal of Community and Applied Social Psychology, Group Processes and Intergroup Relations, Journal of Social Issues.

## B2Y. Διδασκαλία της ελληνικής σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα

**Υπεύθυνη μαθήματος:**

Μαρία Μητσιάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, ΔΠΘ

**Διδάσκοντες:**

- Μαρία Μητσιάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, ΔΠΘ
- Μαρέττα Σιδηροπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

### ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

#### (1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ – 2ος Κύκλος Σπουδών		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	B2Y	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Διδασκαλία της ελληνικής σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	7,5
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS			
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

#### (2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα μπορούν να:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• αναπτύξουν επίγνωση της σχέσης των θεωριών γλωσσικής κατάκτησης και δι- /πολυγλωσσίας αλλά και των διδακτικών μεθοδολογικών προσεγγίσεων της Γ2.</li><li>• σχεδιάζουν διδακτικά σενάρια για τη μικτή πολύγλωσση και πολυπολιτισμική τάξη ή/και για τάξεις Γ2.</li><li>• συνθέσουν οι ίδιοι/ιες το δικό τους υλικό ως μελλοντικοί εκπαιδευτικοί.</li><li>• επιλέξουν ανάμεσα στους τρόπους και τα εργαλεία αξιολόγησης του γλωσσικού μαθήματος στη Γ2/ΠΠΚ.</li><li>• αναπτύξουν επίγνωση της σχέσης της γλωσσικής διαφοροποίησης και της ταυτότητας.</li><li>• κατανοούν την πολύπλευρη σχέση μεταξύ γλώσσας και κουλτούρας.</li><li>• αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται ζητήματα ανισότητας που προκύπτουν σε εκπαιδευτικό πλαίσιο λόγω της διγλωσσίας.</li></ul>

### Γενικές Ικανότητες

Οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- αναζητούν, αναλύουν και να συνθέτουν πληροφορίες, με τη χρήση και των απαραίτητων ψηφιακών τεχνολογιών.
- εργάζονται αυτόνομα αλλά και ομαδικά.
- επιδεικνύουν κοινωνική, επαγγελματική και ηθική υπευθυνότητα και ευαισθησία σε θέματα διδασκαλίας σε πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα, σε θέματα ταυτότητων, φύλου, πολιτισμών κ.ά.
- ασκούν κριτική και αυτοκριτική.
- προάγουν την ελεύθερη, δημιουργική και επαγωγική σκέψη.
- σέβονται τη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα και να αναπτύσσουν τη διαπολιτισμικότητα.

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειώσει τους/τους φοιτητές/τριες με τις ιδιαιτερότητες και τις δυνατότητες γύρω από τη διδασκαλία τους ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και ως γλώσσας καταγωγής/πολιτισμικής κληρονομιάς (heritage language). Ξεκινώντας από τον θεωρητικό προβληματισμό γύρω από τη δι-/πολυγλωσσία και τις γλωσσικές στάσεις απέναντι στις πρώτες γλώσσες και την επίσημη γλώσσα του σχολείου, έμφαση θα δοθεί στο πώς μέσα από στοχευμένες διδακτικές παρεμβάσεις οι εκπαιδευτικοί μπορούν να διδάξουν την ελληνική σε παιδιά από μειονοτικά, προσφυγικά ή μεταναστευτικά περιβάλλοντα, καλλιεργώντας παράλληλα τον σεβασμό στη γλωσσική και ευρύτερα κοινωνιοπολιτισμική ποικιλότητα σε όλα τα παιδιά.

### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Μικτός: Δια ζώσης και εξ αποστάσεως	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Power Point, Ανοιχτοί Εκπαιδευτικοί Πόροι Εργαστηριακή Εκπαίδευση Επικοινωνία με τους φοιτητές/τις φοιτήτριες	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)
	Διαλέξεις	39
	Εργαστηριακή άσκηση	40
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	40
	Συγγραφή εργασίας/-ών	68,5
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>7,5X25=187,5</b>
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %) • Μελέτη βιβλιογραφίας (30%)	

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Συγγραφή διδακτικού σεναρίου για τη διαχείριση της διαφορετικότητας στη τάξη και παρουσίασή της (ομαδική εργασία) (70%)</li> </ul> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p>
--	---

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

### Ελληνόγλωσση

Ανδρουλάκης, Γ. 2014. Ιδεολογία και πρακτικές κοινωνικής ένταξης και διγλωσσίας: Ανθεκτικοί εκπαιδευτικοί μύθοι και προτάσεις για την αναίρεσή τους. *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 34, 73-81 ([http://ins.web.auth.gr/images/MEG\\_PLIRI/MEG\\_34\\_73\\_81.pdf](http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_34_73_81.pdf)).

Αρχάκης, Α. & Τσάκωνα, Β. 2011. *Ταυτότητες, αφηγήσεις και γλωσσική εκπαίδευση*. Αθήνα: Πατάκης.

Cummins, J., 1999, *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση*, Gutenberg.

Γαβριηλίδου, Ζ., Μητσιάκη, Μ., & Φλιάτουρας, Α. 2021. *100 βασικές ενότητες για τη γλωσσολογία*. Αθήνα: Gutenberg.

Γρίβα, Ε. Α. & Στάμου, Α. Γ. 2014. *Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον: Οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων*. Θεσσαλονίκη: Δέσποινα Κυριακίδη.

Κοιλιάρη, Α. 2005. *Πολυγλωσσία και γλωσσική εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.

Μητσιάκη, Μ. (2020). *Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα (Προδημοτική, Δημοτική, Μέση Γενική, Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση της Κύπρου)*. ΥΠΠΑΝ, Λευκωσία, Κύπρος. (ηλεκτρονική έκδοση)

[http://www.moec.gov.cy/analytika\\_programmata/analytika\\_programmata/ellinika\\_defteri\\_glossa/ap\\_analytiko\\_programma.pdf](http://www.moec.gov.cy/analytika_programmata/analytika_programmata/ellinika_defteri_glossa/ap_analytiko_programma.pdf)

Μητσιάκη, Μ. (2020). Συμπληρωματικό πλαίσιο εξέλιξης επιδιώξεων μάθησης για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα στην Προσχολική Εκπαίδευση. ΥΠΠΑΝ, Λευκωσία, Κύπρος. Διαθέσιμο στο:

[http://www.moec.gov.cy/analytika\\_programmata/programmata\\_spoudon.html](http://www.moec.gov.cy/analytika_programmata/programmata_spoudon.html)

Μητσιάκη, Μ. (2020). *Δείκτες επιτυχίας & επάρκειας - Κύκλοι μαθημάτων για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στη Δημοτική Εκπαίδευση*. ΥΠΠΑΝ, Λευκωσία, Κύπρος. Διαθέσιμο στο:

[http://www.moec.gov.cy/analytika\\_programmata/analytika\\_programmata/ellinika\\_defteri\\_glossa/ap\\_deiktes\\_e\\_pitychias\\_eparkeias\\_dimotiki.pdf](http://www.moec.gov.cy/analytika_programmata/analytika_programmata/ellinika_defteri_glossa/ap_deiktes_e_pitychias_eparkeias_dimotiki.pdf)

Μητσιάκη, Μ. (2020). *Δείκτες επιτυχίας & επάρκειας - Κύκλοι μαθημάτων για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στη Μέση Εκπαίδευση*. ΥΠΠΑΝ, Λευκωσία, Κύπρος. Διαθέσιμο στο:

[http://www.moec.gov.cy/analytika\\_programmata/analytika\\_programmata/ellinika\\_defteri\\_glossa/ap\\_deiktes\\_e\\_pitychias\\_eparkeias\\_mesi.pdf](http://www.moec.gov.cy/analytika_programmata/analytika_programmata/ellinika_defteri_glossa/ap_deiktes_e_pitychias_eparkeias_mesi.pdf)

Σελλά-Μάζη Ε., 2000, *Διγλωσσία και κοινωνία*, εκδ. Προσκήνιο.

Σκούρτου Ε. (επιμ.), 1997, *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*, εκδ. Νήσος.

Σκούρτου, Ε., Κούρτη-Καζούλλη, Β., Σελλά-Μάζη, Ε., Χατζηδάκη, Α., Ανδρούσου, Α., Ρεβυθιάδου, Α., & Τσοκαλίδου, Π. 2016. *Διγλωσσία & Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/6346>

Τριάρχη-Hermann B., 2000, *Η διγλωσσία στην παιδική ηλικία*, εκδ. Gutenberg.

Τσιτσιπής, Λ., 2004. *Από τη γλώσσα ως αντικείμενο στη γλώσσα ως πράξη*. Αθήνα: Νήσος.

Τσιτσιπής, Λ., 1995. *Εισαγωγή στην ανθρωπολογία της γλώσσας: γλώσσα, ιδεολογία, διαλογικότητα και επιτέλεση*, Αθήνα: Gutenberg.

### **Ξενόγλωσση**

- Barton, D. 2009. Εγγραμματισμός: Εισαγωγή στην οικολογία της γραπτής γλώσσας. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Egan-Robertson, A. & D. Bloome (επιμ.), 2001. Γλώσσα και Πολιτισμός: οι μαθητές/-τριες ως ερευνητές/-τριες. Μετάφραση: Μ. Καραλή, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Baynham, M. 2002. Πρακτικές γραμματισμού. Μετάφραση: Μ. Αραποπούλου. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Beetsman, D. 2001. Trilingual primary education in Europe: Inventory of the provisions for trilingual primary education in minority language communities of the European Union. Mercator-Education, The European Network for regional of minority languages and education, 121 σελίδες ([http://www.mercator-research.eu/fileadmin/mercator/publications\\_pdf/tpee\\_report.pdf](http://www.mercator-research.eu/fileadmin/mercator/publications_pdf/tpee_report.pdf)).
- Crawford, J., 1995, Bilingual Education: History, Politics, Theory and Practice, Bilingual Education Services.
- Enciso, P. 2011. Storytelling in critical literacy pedagogy: Removing the walls between immigrant and non-immigrant youth. English Teaching: Practice and Critique 10 (1), 21-40.
- Garcia O., & Baker C., 1995. Policy and Practice in Bilingual Education, Multilingual Matters.
- Kalantzis, M., Cope, B. & the Learning by Design Project Group. 2005. Learning by Design. Melbourne: Victorian Schools Innovation Commission, Common Ground Publishing.
- Psaltou A., & Z. Gavriilidou (Eds.), 2015, Foreign Language Learning Strategy Instruction: A Teacher's Guide, Saita Publications, <http://www.saitabooks.eu/2015/05/ebook.162.html>
- Saville-Troike, M., & Barto, K. (2017). Introducing second language acquisition. Cambridge University Press.
- Swain M., & Lapkin S., 1982, Evaluating Bilingual Education, Multilingual Matters.

## **Β3Ε Εκπαίδευση μειονοτήτων και μεταναστών**

### **Υπεύθυνος μαθήματος:**

Γιώργος Μαυρομμάτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

### **Διδάσκοντες:**

- Γιώργος Μαυρομμάτης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Κώστας Τσιτσελίκης, Καθηγητής, Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών & Ανατολικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

## **ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

### **(1) ΓΕΝΙΚΑ**

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ – 2ος Κύκλος Σπουδών		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	B3 E	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Β' εξάμηνο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Εκπαίδευση μειονοτήτων και μεταναστών		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	6
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημονικής περιοχής – Ανάπτυξης Δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

### **(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, θα είναι σε θέση να:</p> <p>1) ορίσουν τον «ρατσισμό» και τον «εθνικισμό», να παραθέσουν τα βασικά στοιχεία της μειονοτικής σχέσης και να διακρίνουν τις βασικές διαφορές μεταξύ ιστορικών, ιθαγενών και μεταναστευτικών μειονοτήτων, με έμφαση σε ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευσή τους.</p> <p>2) διακρίνουν τις βασικές διαφορές μεταξύ της σχολής σκέψης του «εξελικτικού οικουμενισμού» και αυτής του «πολιτισμικού σχετικισμού», και να εξηγήσουν το πώς κάθε σχολή προσεγγίζει την εκπαίδευση (των πολιτισμικά διαφορετικών μαθητών)</p> <p>3) παρατηρούν και να σχολιάσουν τη δράση των εμπλεκομένων φορέων στο σχεδιασμό και</p>

την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής

- 4) Να σχολιάσουν την έννοια του δικαιώματος (ειδικότερα των γλωσσικών και εκπαιδευτικών δικαιωμάτων) και να αναφερθούν αναλυτικά στους όρους και το πλαίσιο απόδοσης και αποστέρησης δικαιωμάτων.
- 5) αναφέρουν τα βασικά ζητήματα που σχετίζονται με τη διγλωσσία και τη δίγλωσση εκπαίδευση και να παραθέτουν τα βασικά στοιχεία της εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ελλάδα αναφορικά με την εκπαίδευση παιδιών με διαφορετικό πολιτισμό.
- 6) αναγνωρίζουν τα βασικά στοιχεία που χρειάζεται να ληφθούν υπ' όψιν κατά το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση προγραμμάτων εκπαίδευσης για πολιτισμικά διαφορετικούς μαθητές, και ειδικότερα για μετακινούμενους πληθυσμούς.

#### Γενικές Ικανότητες

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος εκτιμάται ότι οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να κατανοούν τις διαφορές που υπάρχουν στα εκπαιδευτικά προτάγματα ιστορικών μειονοτήτων, ιθαγενών πληθυσμών και μεταναστευτικών μειονοτήτων.
- να σκέφτονται κριτικά απέναντι σε ζητήματα που έχουν να κάνουν με απόδοση ή μη γλωσσικών και εκπαιδευτικών δικαιωμάτων σε πολιτισμικά διαφορετικούς πληθυσμούς.
- να αναλύουν και να ερμηνεύουν θέσεις και επιλογές φορέων που εμπλέκονται σε ζητήματα σχεδιασμού και εφαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής
- να αναζητούν, να κατανοούν, να αναλύουν και να συνθέτουν πληροφορίες και δεδομένα που αφορούν σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων που αναφέρονται σε μειονοτικούς και μεταναστευτικούς πληθυσμούς.
- να σχεδιάζουν, εφαρμόζουν και αξιολογούν μικρά προγράμματα εκπαίδευσης μειονοτικών και μεταναστευτικών πληθυσμών

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο πρώτο μέρος του μαθήματος γίνεται μια εκτενής παρουσίαση των λειτουργιών και του ρόλου της δημόσιας εκπαίδευσης στα πλαίσια του έθνους κράτους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον ομοιογενοποιητικό ρόλο της εκπαίδευσης αναφορικά με την κουλτούρα και την εθνική ταυτότητα, καθώς και στα ζητήματα που ανακύπτουν κατά την μετάβαση από νεωτερικά/ εθνικά σε μετανεωτερικά/ μεταεθνικά σχήματα οργάνωσης της κοινωνίας και την επιρροή που έχει αυτό στην εκπαίδευση. Το πρώτο μέρος κλείνει με μια εκτενή αναφορά στην εκπαιδευτική πολιτική και στους τρόπους διαμόρφωσή της.

Το δεύτερο μέρος του μαθήματος ξεκινά με μια αναφορά στα μειονοτικά δικαιώματα με έμφαση στα γλωσσικά και εκπαιδευτικά δικαιώματα στην Ευρώπη, και μετά από μια μικρή αναφορά στα είδη των μειονοτήτων και στη μειονοτική σχέση, προχωρά στη παρουσίαση των ιστορικών και γλωσσικών μειονοτήτων στην Ελλάδα και στη μελέτη των ζητημάτων που σχετίζονται με την εκπαίδευσή τους.

Στο τρίτο μέρος του μαθήματος γίνεται μια εκτενής παρουσίαση και σχολιασμός των μεγάλων προγραμμάτων που αναπτύχθηκαν στην Ελλάδα από τα τέλη της δεκαετίας του

1990 (Εκπαίδευση Τσιγγανοπαίδων, Εκπαίδευση Μουσουλμάνοπαίδων, Εκπαίδευση Μεταναστών, Παλιννοστούντων και Ελληνοπαίδων εξωτερικού).

Στο τέταρτο μέρος γίνεται, κατ' αρχάς, παρουσίαση των διγλωσσων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υπάρχουν στην Ευρώπη για παιδιά ιστορικών μειονοτήτων, και στη συνέχεια, παρουσίαση του ζητήματος της εκπαίδευσης παιδιών μεταναστών, με έμφαση στο ζήτημα του προφίλ των μεταναστών/ μετακινούμενων πληθυσμών στην Ελλάδα κατά δεκαετία 1990 αλλά και σήμερα (transit migration), των εκπαιδευτικών αναγκών τους, της εκ περιτροπής φοίτησης, και του σχεδιασμού και αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων για παιδιά μετανάστες.

#### **(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

<b>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ</b>	Δια ζώσης	
<b>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</b>	Power Point Presentations	
<b>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	<b>Δραστηριότητα</b>	<b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b>
	Διαλέξεις	30
	Σεμινάρια	14
	Φροντιστήρια	6
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	30
	Συγγραφή εργασίας/-ών	70
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>150</b>

<b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b>	<p><b>Γλώσσα αξιολόγησης:</b> Ελληνικά</p> <p><b>Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Συγγραφή εργασίας (100%)</li> </ul> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</b></p> <p>λογικός σχεδιασμός και οργάνωση (σχέδιο, σαφήνεια και ποιότητα έκφρασης, καταλληλότητα των μεθόδων) (35%)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- κριτική αξιοποίηση χρήση των πηγών (10%)</li> <li>- σαφής παρουσίαση στόχων και σχετική επιλογή περιεχομένου (20%)</li> <li>- τήρηση των συμβάσεων του ακαδημαϊκού λόγου, συμπεριλαμβανομένων βιβλιογραφικών πληροφοριών (15%)</li> <li>- διατύπωση, με συστηματικό τρόπο, της σκέψης και του επιχειρήματος (20%)</li> </ul>
----------------------------	---

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### -Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

- Arendt, H, Agamben, G, Travrso, E, 2015, Εμείς οι πρόσφυγες: Αθήνα: Εκδόσεις του εικοστού πρώτου
- Ανδρούσου, Α. & Ασκούνη Ν. (επιμ.), 2011, Πολιτισμική ετερότητα και ανθρώπινα δικαιώματα. Προκλήσεις για την εκπαίδευση. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Ασημάκη, Α., Κουστουράκης, Γ., Καμαριανός, Ι., «Οι έννοιες της νεωτερικότητας και της μετανεωτερικότητας και η σχέση τους με τη γνώση: μια κοινωνιολογική προσέγγιση», Το βήμα των κοινωνικών επιστημών, τ. ΙΕ (2011), τευχ. 60, σ. 99-120.
- Ασκούνη Ν., «Μειονότητες και εκπαίδευση: πολιτισμικές διαφορές και ταξικές ανισότητες» Σύγχρονα Θέματα 124 (2015), σ. 25-32.
- Ασκούνη Ν., «Εθνοκεντρισμός και πολυπολιτισμικότητα: η αναζήτηση ενός νέου προσανατολισμού της εκπαίδευσης» στο Εκπαίδευση: πολιτισμικές διαφορές και κοινωνικές ανισότητες, τόμος β': Εθνοπολιτισμικές διαφορές και εκπαίδευση, Πάτρα 2001.
- Βαϊου ,Ν. , Beckett, S., Βεντούρα, Λ. κ.α, 2017. Τοπικά / 1 γ' Σύνορα/Όρια. Αθήνα: Νήσος
- Berger, P, Lukman T, . 2003, Η, Κοινωνική κατασκευή πραγματικότητας : Μια πραγματεία στην κοινωνιολογία της γνώσης. Αθήνα : Νήσος
- Burke, P, 2009, Τι είναι πολιτισμική ιστορία, Αθήνα: Μεταίχμιο
- Γουβιάς, Δ., Θεριανός, Κ., Εκπαιδευτική πολιτική, Αθήνα 2014.
- Geertz, Cl, 2003, Η ερμηνεία των πολιτισμών, Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Gundara, J, 2012, Διαπολιτισμική Ευρώπη, Αθήνα: Πεδίο
- Εμπειρίκος, Λ, Ιωαννίδου, Α, Καραντζόλα, Ε, 2001, Γλωσσική ετερότητα στην Ελλάδα: Οι γλώσσες της μειονότητας της δυτικής Θράκης (τούρκικα-πομάκικα): Τα βλάχικα: Οι σλαβικές διάλεκτοι της Μακεδονίας: Τα αρβανίτικα, Αθήνα: Αλεξάνδρεια - KEMO
- Μααλούφ, Α., 1999, Φονικές ταυτότητες , Αθήνα : Ωκεανίς
- Παύλου, Μ, - Χριστόπουλος, Δ, (επιμ.) 2004, Η Ελλάδα της μετανάστευσης: Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη, εκδ. Κριτική - KEMO,
- Παπαταξιάρχης, Ε., 2006, (επιμ.), Περιπέτειες της ετερότητας: η παραγωγή της πολιτισμικής διαφοράς στη σημερινή Ελλάδα. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Παπαχρήστος, Κ., 2011, Διαπολιτισμική εκπαίδευση στο ελληνικό σχολείο, Αθήνα: Ταξιδευτής
- Σκούρτου, Ε, 2011, Η διγλωσσία στο σχολείο. Αθήνα : Gutenberg
- Ταίηλορ, Τσ., 1997, Πολυπολιτισμικότητα, Αθήνα: Πόλις
- Τσουκαλάς, Κ., Η επινόηση της ετερότητας, Αθήνα 2010.
- Τρουμπέτα, Σ, 2001, Κατασκευάζοντας ταυτότητες για τους μουσουλμάνους της Θράκης: το παράδειγμα των Πομάκων και των Τσιγγάνων, Αθήνα: Κριτική – KEMO
- Τρουμπέτα, Σ, (επιμ) 2008, Οι Ρομά στο σύγχρονο ελληνικό κράτος : Συμβιώσεις, αναιρέσεις, απουσίες, Αθήνα: Κριτική
- Φραγκουδάκη, Α., Δραγώνα, Θ., 1997, "Τι είν' η Πατρίδα μας;" Εθνοκεντρισμός στην Εκπαίδευση, Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Φρυδάκη, Ε., 2009, Η διδασκαλία στην τομή της νεωτερικής και της μετανεωτερικής σκέψης, Αθήνα 2009.

- Χριστόπουλος, Δ, 2002, Η ετερότητα ως σχέση εξουσίας: Όψεις της ελληνικής, βαλκανικής και ευρωπαϊκής εμπειρίας, Αθήνα: Κριτική - KEMO
- Brown, E. L., Gorski, P. C., & Lazaridis, G. (2015). Poverty, Class and Schooling. Global Perspectives on Economic Justice and Educational Equity. US: Information Age Publishing Inc.
- Khosravi, S. (2010). 'Illegal Traveller'. An Auto - Ethnography of Borders. UK & New York: Palgrave Macmillan.

<https://www.mercator-research.eu/en/knowledge-base/regional-dossiers/>

**-Συναφή επιστημονικά περιοδικά:**

**Ελληνόγλωσσα**

Θέματα Ιστορίας της Εκπαίδευσης

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών

**Ξενόγλωσσα**

Ethnic and Racial Studies

Intercultural Education

Nations and Nationalism

Race, ethnicity and Education

Theory, Culture and Society

## B4E. Αφηγήσεις της διαφορετικότητας: κείμενα και ιδεολογίες

### Υπεύθυνη μαθήματος:

Αναστασία Οικονομίδου, Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

### Διδάσκουσες:

- Αναστασία Οικονομίδου, Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ
- Σοφία Ιακωβίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ

### ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

#### (1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	B4E	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	2ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Αφηγήσεις της διαφορετικότητας: κείμενα και ιδεολογίες		
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	3	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	4
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημονικής Περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	'Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	'Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

#### (2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος μπορούν να: <ol style="list-style-type: none"><li>1. Κατανοούν την σχέση λογοτεχνικού κειμένου και ιδεολογίας.</li><li>2. Γνωρίζουν τι είναι λογοτεχνική αναπαράσταση και τι κοινωνικές αναπαραστάσεις.</li><li>3. Αναγνωρίζουν πώς αναπαρίστανται οι έννοιες ταυτότητα – ετερότητα στα λογοτεχνικά κείμενα.</li><li>4. Ζυμώνουν τις ιδεολογικές διαστάσεις των λογοτεχνικών αφηγήσεων περί διαφορετικότητας σε εκπαιδευτικά και εμψυχωτικά περιβάλλοντα.</li></ol>

### Γενικές Ικανότητες

- Να κατανοεί έννοιες της λογοτεχνικής θεωρίας και να τις εφαρμόζει στην ανάλυση λογοτεχνικών κειμένων.
- Να μεταφέρει έννοιες της λογοτεχνικής θεωρίας σε χώρους εκπαίδευσης και εμψύχωσης παιδιών .
- Να σέβεται την όποιας μορφής διαφορά και να δείχνει την ανάλογη .
- κοινωνική και επαγγελματική υπευθυνότητα και ευαισθησία.
- Να εργάζεται αυτόνομα και ομαδικά.
- Να αναζητά, να αναλύει και να συνθέτει δεδομένα και πληροφορίες, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει στις κυρίαρχες εκφάνσεις της διαφορετικότητας (έμφυλη ταυτότητα, αναπτηρία, κοινωνική τάξη, γλώσσα, εθνική υπαγωγή, Θρησκεία) και στον τρόπο που αυτές αναπαρίστανται στη λογοτεχνία. Εκκινώντας από μια εξέταση των εννοιολογημάτων «ιδεολογία» και «διαφορετικότητα», και της λογοτεχνικής έννοιας της «αναπαράστασης» θα περάσουμε σε αναλύσεις επιλεγμένων λογοτεχνικών κειμένων τόσο της Ελληνικής όσο και της διεθνούς γραμματείας τα οποία διακλαδίζονται σε δύο διαφορετικές κατευθύνσεις: τη λογοτεχνία που απευθύνεται σε παιδιά και αυτή που απευθύνεται σε ενήλικες.

### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	PowerPoint Email	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<b>Δραστηριότητα</b>	<b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b>
	Σεμινάρια	50
	Συγγραφή εργασίας/-ών	30
	Αυτόνομη μελέτη	20
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>100</b>

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά Μέθοδοι αξιολόγησης (βαρύτητα %): <ul style="list-style-type: none"><li>• Υποχρεωτική γραπτή εργασία (100%)</li><li>• Κριτήρια αξιολόγησης (βαρύτητα %)</li><li>• Περιεχόμενο (50%)</li><li>• Δομή (20%)</li><li>• Βιβλιογραφία (10%)</li><li>• Κριτική σκέψη (20%)</li><li>• Γλώσσα</li></ul>
---------------------	--

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

- Αμπατζοπούλου, Φ., Ο Άλλος εν Διωγμώ, Θεμέλιο, 1998
- Angenot, M., Bessière, J., Fokkema, D., Kushner, E., (επιμ.), Θεωρία λογοτεχνίας, Αθήνα: Gutenberg, 2010.
- Αποστολίδου, Β., Καπλάνη, Β., Χοντολίδου, Ε., επιμ., Διαβάζοντας Λογοτεχνία στο Σχολείο, Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός, 2000
- Eagleton, T., Ideology. An introduction, Λονδίνο-Νέα Υόρκη, Verso, 1991.
- Κανατσούλη, Μ., Ιδεολογικές διαστάσεις της παιδικής λογοτεχνίας, Τυπωθήτω –Γ. Δαρδανός, 2000
- Κωνσταντοπούλου, Χρ., Μαράτου – Αλιμπράντη, Λ., Γερμανός, Δ., Οικονόμου, Θ., «Εμείς» και οι «Άλλοι» : αναφορά στις τάσεις και στα σύμβολα, Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός, 2000
- Παπαρούση, Μ., Το σώμα και η διαπραγμάτευση της διαφοράς στη σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο, 2012.
- Τζιόβας, Δ. Κουλτούρα και λογοτεχνία. Πολιτισμικές διαθλάσεις και χρονότοποι ιδεών, Αθήνα: Πόλις, 2014.
- Φραγκουδάκη, Α., Γλώσσα και Ιδεολογία, Οδυσσέας, 1993
- Φραγκουδάκη, Α.- Δραγώνα, Θ., Τι είν' η πατρίδα μας; : εθνοκεντρισμός στην εκπαίδευση, Αλεξάνδρεια, 1997
- Χοντολίδου, Ε., Ταυτότητες και λογοτεχνία στο σχολείο. Σειρά: «Κλειδιά και Αντικλείδια».Πανεπιστήμιο Αθηνών και ΥΠΕΠΘ, 2003

## **B5E. Μέσα επικοινωνίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα**

**Υπεύθυνος και διδάσκων του μαθήματος:**

Νικόλαος Παναγιώτου, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Δημοσιογραφίας, ΑΠΘ

### **ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

#### **(1) ΓΕΝΙΚΑ**

<b>ΣΧΟΛΗ</b>	<b>ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ</b>		
<b>ΤΜΗΜΑ</b>	<b>ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ</b>		
<b>ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	<b>ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ - 2<sup>ος</sup> Κύκλος Σπουδών</b>		
<b>ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	<b>B5E</b>	<b>ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>	<b>2ο</b>
<b>ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	Μέσα επικοινωνίας σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα		
<b>ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b>	3	<b>ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</b>	
<b>ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>	Ανάπτυξης Δεξιοτήτων		
<b>ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:</b>			
<b>ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:</b>	Ελληνικά		
<b>ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS</b>			
<b>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)</b>			

#### **(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

<b>Μαθησιακά Αποτελέσματα</b>
<p>Οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος <u>θα μπορούν να:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Κατανοούν τις έννοιες της πολυπολιτισμικότητας και της διαφορετικότητας</li> <li>• Να αναγνωρίζουν τη σημασία της επικοινωνίας στην ανάδειξη της πολυπολιτισμικότητας</li> <li>• Να αξιοποιούν τα MME και τους περιεχομένου τους στην εκπαιδευτική διαδικασία</li> </ul>

## Γενικές Ικανότητες

Το μάθημα αποσκοπεί στην κατάρτιση και εκπαίδευση των υποψηφίων με σκοπό να αξιοποιούν με επάρκεια τα διαφορετικά περιβάλλοντα μάθησης (άτυπα, μη τυπικά και τυπικά) στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, στους οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα της χώρας, καθώς και άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εκτός αυτής. Ταυτόχρονα το μάθημα αποσκοπεί στην σε βάθος κατάρτιση των επιστημόνων, ώστε αυτοί να καταστούν ικανοί για την παραγωγή νέας γνώσης.

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

#### **Μάθημα 1 – Εισαγωγή**

Εισαγωγή στην προβληματική του μαθήματος. Τι είναι η πολυπολιτισμικότητα, γιατί μιλάμε για κρίση της πολυπολιτισμικότητας, ποιά η σχέση με τα ΜΜΕ και τη δημοσιογραφία.

#### **Μάθημα 2 – Θεωρίες του Έθνους και του Εθνικισμού**

Τι είναι το έθνος, οι εθνοτικές ταυτότητες, και τι ο εθνικισμός; Θεωρίες των Anderson, Gellner, Smith κ.α. Τι ρόλο παίζει η παγκοσμιοποίηση;

#### **Μάθημα 3 – Θεωρητικές Προσεγγίσεις στην Πολυπολιτισμικότητα**

Ποιες είναι οι κανονιστικές και θεωρητικές προσεγγίσεις στη διαφορετικότητα; Πως οφείλουμε να διαχειριζόμαστε και να αντιμετωπίζουμε τη διαφορετικότητα;

#### **Μάθημα 4 – Θεωρίες των ΜΜΕ και Πολιτισμική Διαφορά**

Κοινωνικο-ψυχολογικές προσεγγίσεις: ποιά είναι τα αποτελέσματα των ΜΜΕ στη διαφορετικότητα; Θεωρία των μέσων, πολιτική-οικονομία,

#### **Μάθημα 5 – Παραγωγή-Χρήση των ΜΜΕ και διαφορετικότητα**

ΜΜΕ και διαφορετικότητα; Παραγωγή-χρήση των ΜΜΕ

#### **Μάθημα 6 – Τα μέσα της διαφορετικότητας**

Μήπως τα μέσα που παράγονται και απευθύνονται σε διαφορετικές πολιτισμικές ομάδες καλύπτουν τις ελλείψεις των παραδοσιακών ΜΜΕ; Προς μια ταξινόμιση των μέσων της διαφορετικότητας.

#### **Μάθημα 7 – Αναπαραστάσεις της Διαφορετικότητας**

Θεωρίες της αναπαράστασης: Αναπαραστάσεις της διαφορετικότητας στα ΜΜΕ; Στερεότυπα, framing, critical discourse analysis, σημειολογία και η παραστατική (performative)

#### **Μάθημα 8 – Αναπαραστάσεις της Διαφορετικότητας II**

#### **Μάθημα 9 – Κοινό και Πολυπολιτισμικότητα**

Τι κάνουν οι άνθρωποι με τα μέσα; Πρόσληψη των αναπαραστέσεων της διαφορετικότητας. Πολιτισμικό κεφάλαιο και πρόσληψη. Διαφορετικές εθνοφυλετικές ομάδες ως κοινό: πώς αντιλαμβάνονται και προσλαμβάνουν την αναπαράσταση της διαφορετικότητας; Ο ρόλος της ταυτότητας. Το κοινό απαντά: τι κάνει και τι μπορεί να

κάνει το κοινό για να απαντήσει σε προβληματικές αναπαραστάσεις της διαφορετικότητας.

**Μάθημα 10** – Προωθώντας μια διαφορετική ανάγνωση

**Μάθημα 11** – Αναδεικνύοντας τη διαφορετικότητα

**Μάθημα 12** –Πολιτική και Πολιτιστική σημασία των ΜΜΕ

**Μάθημα 13** –Πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα και περιεχόμενο των ΜΜΕ

#### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Η παράδοση γίνεται δια ζώσης	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Στο μάθημα γίνεται χρήση ΤΠΕ στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση αλλά και στην επικοινωνία με τους φοιτητές	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<b>Δραστηριότητα</b>	<b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου (σε ώρες)</b>
	Διαλέξεις	39
	Εργαστηριακή άσκηση	20
	Άσκηση πεδίου	11
	Μελέτη/ανάλυση βιβλιογραφίας	20
	Συγγραφή εργασίας/-ών	30
	<b>Σύνολο Μαθήματος</b>	<b>120 (ή 135)</b>
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p><b>Γλώσσα αξιολόγησης:</b> Ελληνικά</p> <p><b>Μέθοδοι αξιολόγησης</b> (βαρύτητα %):</p> <ul style="list-style-type: none"><li>Συμμετοχή στο μάθημα 10%</li><li>Παρουσιάσεις άρθρων 20%</li><li>Μελέτης περίπτωσης 30%</li><li>Τελική Εργασία 40%</li></ul> <p><b>Κριτήρια αξιολόγησης</b> (βαρύτητα %)</p> <ul style="list-style-type: none"><li>Αξιοποίηση βιβλιογραφίας 30%</li><li>Κριτική αποτίμηση της βιβλιογραφίας 20%</li><li>Τρόπος παρουσίασης/Δομή της παρουσίασης και εργασίας 20%</li><li>Μεθοδολογία τελικής εργασίας και μελέτης περίπτωσης 30%</li></ul>	

#### (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

-Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :

Μαδιανού, Μ., (2009), Έθνος, Ταυτότητες και Τηλεόραση στη Σύχρονη Ελλάδα, Πατάκης.

Φραγκονικολόπουλος Χ (2005) ΜΜΕ, Κοινωνία και Πολιτική, Εκδόσεις Σιδέρη

D. Buckingham, (2008) Εκπαίδευση και ΜΜΕ, Ελληνικά Γράμματα

Siapera, E., (2010), Cultural Diversity and Global Media, Oxford: Blackwell.

## **Παρατήματα**

(ως αναπόσπαστο μέρος του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών)

- 1) Τύπος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) των Π.Μ.Σ. του Δ.Π.Θ.
- 2) Τύπος Πιστοποιητικού ολοκλήρωσης Μεταπτυχιακών Σπουδών
- 3) Τύπος Βεβαίωσης Αναλυτικής Βαθμολογίας Μεταπτυχιακού Φοιτητή Π. Μ. Σ. Τμήματος του Δ.Π. Θ.
- 4) Απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών. Τελετή ανακήρυξης (Σχέδιο)

**1. Τύπος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) των Π.Μ.Σ. του Δ.Π.Θ.**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ**



ΣΧΟΛΗ (όνομα Σχολής)

ΤΜΗΜΑ (όνομα Τμήματος)

**ΔΙΠΛΩΜΑ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

(κύριο επιστημονικό αντικείμενο)

Ο/Η (ονοματεπώνυμο) του (πατρώνυμο) από (όνομα πόλης) πτυχιούχος του Τμήματος (όνομα Τμήματος) μετά την επιτυχή παρακολούθηση των μαθημάτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο (τίτλος Π.Μ.Σ.) του Τμήματος (όνομα Τμήματος) του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων από το νόμο δοκιμασιών στις (ημερομηνία), κρίθηκε άξιος/α του **Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών**, στην Κατεύθυνση (ονομασία Κατεύθυνσης) με το βαθμό:

**«ΑΡΙΣΤΑ» εννέα (9)**

Σε πίστωση των ανωτέρω

εκδίδεται το παρόν δίπλωμα

Πόλη (όνομα πόλης) Ημερομηνία (ημέρα-μήνας-έτος)

**Ο ΠΡΥΤΑΝΗΣ**

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ**

**ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟΥ**

(όνομα Τμήματος)

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ**

**ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟΥ**

**ΘΡΑΚΗΣ**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ**

**ΘΡΑΚΗΣ**

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ**

**ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ** (όνομα Τμήματος)

**ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΡΑΚΗΣ**

## 2. Τύπος Πιστοποιητικού ολοκλήρωσης Μεταπτυχιακών Σπουδών

### ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ



ΣΧΟΛΗ (όνομα Σχολής)

ΤΜΗΜΑ (όνομα Τμήματος)

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ....

### ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

#### Πιστοποιείται ότι:

Στον/ην κύριο/κυρία (Όνομα Επώνυμο Πατρώνυμο του μεταπτυχιακού φοιτητή/τριας) από (όνομα πόλης), Πτυχιούχο (όνομα Τμήματος) του Πανεπιστημίου (όνομα Πανεπιστημίου), μετά τη νόμιμη διαδικασία και αφού εξεπλήρωσε επιτυχώς όλες τις υποχρεώσεις του/της, στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματός μας, απονεμήθηκε το Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο (όνομα Π.Μ.Σ.) του Τμήματος (όνομα Τμήματος) του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, στην Κατεύθυνση (ονομασία Κατεύθυνσης), με το βαθμό

«ΑΡΙΣΤΑ»

Οκτώ και εβδομήντα εκατοστά (8,70)

Το παρόν έχει θέση αντιγράφου Διπλώματος Μεταπτυχιακού Σπουδών.

Το πιστοποιητικό αυτό, το οποίο ζήτησε ο ενδιαφερόμενης/όμενη, του/της χορηγείται για κάθε νόμιμη χρήση.

Πόλη (όνομα πόλης) Ημερομηνία (ημέρα-μήνας-έτος)

Ο/Η Γραμματέας του Τμήματος

(υπογραφή-σφραγίδα)

**3.Τύπος Βεβαίωσης Αναλυτικής Βαθμολογίας Μεταπτυχιακού Φοιτητή Π.Μ.Σ.  
Τμήματος του Δ.Π.Θ.**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ**



**ΣΧΟΛΗ (όνομα Σχολής)**

**ΤΜΗΜΑ (όνομα Τμήματος)**

Πόλη.....

Αριθ. Πρωτ.....

**ΒΕΒΑΙΩΣΗ**

Βεβαιώνεται ότι ο/η κύριος/κυρία (Όνομα Επώνυμο Πατρώνυμο) Πτυχιούχος του (Τμήμα Σχολή Πανεπιστήμιο), ο οποίος είχε εισαχθεί το ακαδημαϊκό έτος (αναγραφή ακ. έτους) στο Π.Μ.Σ. του Τμήματος (όνομα Τμήματος) της Σχολής (όνομα Σχολής) του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης με τίτλο (τίτλος Π.Μ.Σ.) διάρκειας (αναγραφή διάρκειας Π.Μ.Σ.), εξετάσθηκε επιτυχώς στα π.χ. οκτώ (8) απαιτούμενα μεταπτυχιακά μαθήματα της Κατεύθυνσης (ονομασία Κατεύθυνσης) και έλαβε την παρακάτω βαθμολογία σε κάθε μάθημα:

**Α/Α ΜΑΘΗΜΑ Δ.Μ. Π.Μ. ΒΑΘΜΟΣ ΕΞΑΜΗΝΟ**

- |         |     |     |                |       |
|---------|-----|-----|----------------|-------|
| 1. .... | ... | ... | π.χ. Δέκα (10) | ..... |
| 2. .... | ... | ... | .....          | ..... |
| 3. .... | ... | ... | .....          | ..... |
| 4. .... | ... | ... | .....          | ..... |
| 5. .... | ... | ... | .....          | ..... |
| 6. .... | ... | ... | .....          | ..... |
| 7. .... | ... | ... | .....          | ..... |
| 8. .... | ... | ... | .....          | ..... |

Ο/Η ανωτέρω στις ημερομηνία) ανέπτυξε τη Μεταπτυχιακή Διατριβή (Μ.Δ.) του/της δημοσία ενώπιον της αρμόδιας Εξεταστικής Επιτροπής, η οποία την ενέκρινε, τη βαθμολόγησε με το βαθμό (αναγραφή βαθμού) και πρότεινε την απονομή στον/ην ανωτέρω του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος (όνομα Τμήματος) της Σχολής (όνομα Σχολής) του Δημοκριτείου Πλανεπιστημίου Θράκης στην Κατεύθυνση(ονομασία Κατεύθυνσης).

Ο Γενικός Μέσος Όρος βαθμολογίας του/της ανωτέρω (με ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων) λαμβάνοντας υπόψη της διδακτικές μονάδες των επί μέρους μαθημάτων (αριθμός διδακτικών μονάδων μαθημάτων) και της Μεταπτυχιακής Διατριβής (αριθμός διδακτικών μονάδων διατριβής) είναι:

«ΑΡΙΣΤΑ».

Η παρούσα βεβαίωση χορηγείται ύστερα από αίτηση του/της ενδιαφερομένου/ενδιαφερομένης για κάθε νόμιμη χρήση.

**Πόλη (όνομα πόλης) Ημερομηνία (ημέρα-μήνας-έτος)**

Με εντολή Πρύτανη

Ο/Η Γραμματέας

του Τμήματος

(υπογραφή-σφραγίδα)

#### 4. Απονομή Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης. Τελετή ανακήρυξης (Σχέδιο)

Η ανακήρυξη του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας ως αξίου του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών εκάστου Τμήματος και η απονομή στον ίδιο του Διπλώματος αυτού γίνεται σε ειδική τελετή που πραγματοποιείται στο αρμόδιο Τμήμα.

Η απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) γίνεται παρουσία του Πρύτανη του Δ.Π.Θ., ή, όταν αυτός κωλύεται, παρουσία ενός εκ των Αντιπρυτάνεων.

Κατά την τελετή της απονομής του Δ.Μ.Σ. στον/στην υποψήφιο/α αναγιγνώσκεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος το πρακτικό της Εξεταστικής Επιτροπής και στη συνέχεια ο Πρόεδρος του Τμήματος αναγιγνώσκει τα παρακάτω:

«Ο/Η.....(Όνοματεπώνυμο) .....πτυχιούχος  
του.....(Τμήμα, Σχολή, Πανεπιστήμιο) ..... συνέταξεν  
Μεταπτυχιακήν Διατριβήν (Μ.Δ.) ή επιγράφεται  
....., ήπερ τοις αναγνούσι καθηγηταίς εμμελώς έχειν έδοξεν, ούτος (αύτη) δε την επί τω μεταπτυχιακώ τίτλω (Μ.Δ.Ε.) δοκιμασίαν ευδοκίμως υπέστη.

Ερωτών ουν το Τμήμα, ει τούτο ικανώς τα τεκμήρια της του (της) υποψηφίου επιστημονικής παιδείας ποιούμενον δοκιμάζει τούτον (ταύτην) εις τους κατόχους του Μ.Δ.Ε. του Τμήματος.....της Σχολής.....του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης ερωτών δε και τον Πρύτανιν, ει τη του Τμήματος βουλή ομολογεί. Επειδήπερ ου μόνον εν ταις ειωθόταις δοκιμασίαις της σής επιστήμης έλεγχον παρέσχες σαφέστατον, αλλά και εν τη μεταπτυχιακή διατριβή, ην φιλοπονήσας προσήνεγκες τω Τμήματι....., άξιον (αξίαν) του Δ.Μ.Σ. σε αυτόν (σε αυτήν) απέφηνας καπί τούτοις το μεν Τμήμα σε κατά τα νόμιμα εδοκίμασε, ο δε Πρύτανις ταύτην την δοκιμασίαν επήνεσε, δια ταύτα εγώ..... (Όνοματεπώνυμο) .....Καθηγητής του Τμήματος....., νυν Πρόεδρος του Τμήματος..... διατελών τε και χρώμενος τη δυνάμει, ην παρά των εν Πανεπιστημίω και Τμήματι νόμων είληφα,  
σε.....(Όνοματεπώνυμο)....., υποψήφιον (υποψηφίαν) του Τμήματος..... μεταπτυχιακού τίτλου δημοσία άξιον και κάτοχον του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ) του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο.....του Τμήματος.....του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης αναγορεύω και πάσας τας τω πανεπιστημιακώ αξιώματι τούτω παρεπομένας προνομίας σοι δίδωμι, συνθιασώτην μεν και εταίρον της επιστήμης σε προσαγορεύων, της δε επιστήμης ταύτης δια παντός του βίου φιλοτίμως αντέχεσθαι παραινών».

## Στοιχεία επικοινωνίας Διδασκόντων

Βασιλούδη Βασιλική, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Κρήτης	vasiloudi@uoc.gr
Βουλγαρίδου Ιωάννα, Διδάκτορας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας	ioanvou@gmail.com
Γιόφτσαλη Κατερίνα, Ε.ΔΙ.Π., ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	agioftsa@psed.duth.gr
Δαλκαβούκης Βασίλης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας Εθνολογίας, ΔΠΘ	vdalkavo@he.duth.gr
Ιακωβίδου Σοφία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	siakovid@psed.duth.gr
Καραδημητρίου Κωνσταντίνος, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	kkaradim@psed.duth.gr
Καρούσου Αλεξάνδρα, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	akarouso@psed.duth.gr
Κοψαλίδου Ευαγγελία, Μουσικός, ΕΕΠ, ΔΠΘ	ekopsali@eled.duth.gr
Λαντζουράκη Μυρσίνη, Θεατροπαιδαγωγός, ΕΕΠ, ΔΠΘ	mlantzou@psed.duth.gr
Μάρκος Άγγελος, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΔΠΘ	amarkos@eled.duth.gr
Μαυρομάτης Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	gmavromm@psed.duth.gr
Μητσιάκη Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, ΔΠΘ	mmitsiaki@helit.duth.gr
Μπρουσκέλη Βασιλική, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	vbrouske@psed.duth.gr
Ντούση Ιουλία, Ε.ΔΙ.Π., ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	intousi@psed.duth.gr
Οικονομίδου Αναστασία, Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	aikonomi@psed.duth.gr
Παναγιώτου Νίκος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Δημοσιογραφίας, ΑΠΘ	npanagiotou@jour.auth.gr & nikospanagiotou@gmail.com
Παπαναστασίου Έμη, Ε.ΔΙ.Π., ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	epapana@psed.duth.gr
Πατλακίδης Κωνσταντίνος, Διδάκτορας Εκπαιδευσης Ενηλίκων	kostaspatl@hotmail.com
Πεντέρη Ευθυμία, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	epenteri@psed.duth.gr

Πρέντζας Δημήτρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	dprentza@psed.duth.gr
Ρεκαλίδου Γαλήνη, Ομότιμη Καθηγήτρια, ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	gerekalid@psed.duth.gr
Σακκά Δέσποινα, Καθηγήτρια ΠΤΔΕ, ΔΠΘ	dsakka@eled.duth.gr
Σακονίδης Χαράλαμπος, Καθηγητής, ΠΤΔΕ, ΔΠΘ	xsakonid@eled.duth.gr
Σαπουντζής Αντώνης	ansapoun@psed.duth.gr